

Con Stott

MƏSİHÇİLİYİN
ƏSASI

Con Stott

MƏSİHÇİLİYİN
ƏSASI

Müqəddimə

İsa Məsihin şəxsiyyəti və təlimi bizim günlərimizdə də öz cazibədarlığını itirməyib. İki min il bundan qabaq O tez-tez təbii qaydada təyin edilən şeylərə qarşı çıxırdı, Onun bəzi sözləri isə inqilabi çalarlara malik idi. Ancaq Onun idealları sarsılmaz qalırdı. O, getdiyi hər bir yerdə məhəbbət və sülh nuru saçırdı. Bununla yanaşı O məhz təbliğ etdiyi kimi də yaşayırdı.

Bəs O həqiqi olubmu?

Dünyada kifayət qədər çox insanlar, Məsihin və məsiyyətin həqiqiliyinin öz-özünə güman edilən məsihçi ailələrdə tərbiyə olunur. Lakin, bu insanların kritik keyfiyyətləri inkişaf edəndə və onlar müstəqil düşünməyə başlayanda, onlar üçün öz uşaqlıq dinindən dönmək, onun güclü yerlərini tədqiq etməyə səy göstərməkdən asan gəlir.

Bir çox başqa insanlar məsihçilik əhatəsində böyümürlər. Onlar bunun əvəzində induizm, buddizm, islam təlimi, ya da kübar humanizmin, kommunizmin və ya ekzistensializmin əxlaqını canlarına çəkirlər.

Ancaq həm bu və həm də o biriləri, İsa haqqında oxuyanda, Onda, asanlıqla rədd edilə bilinməyən heyranedicə cazibədarlığın gizləndiyini müəyyən edirlər.

Beləliklə, biz Nazaretli İsanın tarixi varlığından başlayırıq. O, şübhəsiz olub. Bu barədə heç bir əsaslı şübhələr yoxdur. Onun tarixi varlığı həm məsihçi, həm də qeyri məsihçi müəlliflər tərəfindən təsdiqlənir.

Onun haqqında deyilməli olanlara əlavə olaraq, O çox şeylərdə insan idi. O, başqa insanlar kimi doğulub, böyüyüb, alın təri tökərək çalışıb, dincəlib və yatıb, O yeyib və içib, əzab çəkib və ölüb. Onun əsl insan bədənini və əsl insan emosiyaları olub.

Bəs biz, Onun müəyyən mənada Allah olmağına həqiqətən də inana bilərikmi? İsanın ilahiliyi, məsihçiliyin çox canlı təsvir etdiyi mövhumat deyilmi? Nəzaretli dülgərin Allahın vahid Oğlu olması barəsində məsihçilərin təəccüblü əminliyini təsdiqləyən hər hansı şahidçilik varmı?

Bu, böyük məsələdir. Bundan yan qaçmaq olmaz. Sə-mimi olmaq lazımdır. Əgər İsa insan bədənində Allah olmayıbsa, məsihçilik artıq yoxdur. Bizdə yalnız öz gözəl ideyaları və xeyirxah əxlaq qaydası ilə olan bir dənə də əlavə din qalır, lakin onun nadirlik xüsusiyyəti yoxa çıxır.

Ancaq İsanın ilahi təbiətliliyi haqqında şəhadətçilik mövcuddur — intellektual intihar etmədən, düzgün adamın altında imza qoya biləcəyi, yaxşı, güclü, tarixi, artan şəhadətçilik. Bizdə İsanın Özü haqqında belə cəsarətli və belə təvazökar, qeyri adi ərzisi var. Bundan başqa, Onun heç bir şeylə müqayisə edilməz xasiyyəti var. Onun gücü və həlimliyi, Onun heç bir şeylə kompromisə getməyən salehliyi və incə şəfqəti, Onun uşaqlara qayğısı və məzlumlara məhəbbəti, Onun üstünlüyü və Onun fədakarlığı bütün dünyanın heyranlığını qazanıb. Bundan əlavə, Onun qəddarcasına ölümü Onun sonu olmadı. Bəyan edilib ki, O öldükdən sonra dirilib və Onun dirilməsi hadisəsi daha inandırıcı şəhadətçilikdir.

Əgər İsanın Allahın Oğlu olmasını fərz etsək, məsihçiliyin təməli tək-cə bu faktı qəbul etməkmi olur? Xeyir.

Əgər biz bir dəfə Onun ilahi şəxsiyyətliyində əmin olduqsa, bizə Onun fəaliyyətinin təbiətini bilmək lazımdır. O nə üçün gəlib? Müqəddəs Kəlam buna cavab verir: «O yer üzünə gəlib ki, günahkarları xilas etsin». Nəzarətli İsa — bu, biz günahkarlara vacib lazım olan göylərin Xilaskarıdır. Bizə bağışlanma və müqədəs Allaha qayıtma lazımdır, hansı ilə ki, bizi günah ayırır. Bizi özünüsevməkdən azad edib və bizim ideallarımıza müvafiq yaşamağa güc vermək lazımdır. Bizə bir-birimizi, dostu və düşməni eyni qaydada sevməyi öyrənmək lazımdır. Məhz bu «xilas» deməkdir. Bax bunu İsa Məsih Öz ölümü və dirilməsi ilə bizim üçün əldə edib.

Bəs onda məsihçilik imanının təməli, Allahın Oğlu İsanın dünyanın Xilaskarı olması üçün gəlməsi olurmu? Xeyir, heç bu da yox. Bu ilahi Şəxsiyyətə itaət etmək, xilaslı insan ehtiyacı kimi etiraf etmək və Məsihin xilaskarlıq fəaliyyətinə inanmaq kifayət deyil. Məsihçilik — bu sadəcə inam deyil, o fəaliyyəti nəzərdə tutur. Bizim əqlimizin imanı tənqiddən kənar ola bilər, lakin inamı əmələ çevirmək lazımdır.

Bəs onda nə etməli? Özünü, ürəyini və əqlini, qəlbini və iradəni, evini və həyatını həsr etmək lazımdır; qalıqsız olaraq bütün şəxsiyyətini İsa Məsihə həsr etmək. Bizə Onun qarşısında mütiləşmək lazımdır. Bizə, Ona bizim Xilaskarımız kimi etibar etmək və Ona bizim Rəbbimiz kimi itaət etmək, bundan sonra isə kilsənin sadıq üzvləri və cəmiyyətin məsuliyyətli vətəndaşları kimi öz yerimizi tutmaq lazımdır.

Məsihçiliyin təməli və bu kitabın məzmunu — bundadır. Amma İsa Məsihin ilahiliyinin şəhadətçiliyinə yanaş-

mamışdan öncə, bu mövzunun öyrədilməsinə düzgün yanaşma barədə deyilən giriş hissə vacibdir. Məsihçilər təsdiqləyirlər ki, biz Allahı İsa Məsihdə tapa bilərik. Bu fikri müzakirə edərkən, Allahın Özünü bizi axtardığı kimi, biz özümüz də Allahı belə axtarmalı olduğumuzu dərk etsək, bizə kömək edə bilər.

1

DÜZGÜN ÜSUL

«**B**aşlanğıcda Allah...». Müqəddəs Kəlamın bu birinci iki sözü — dünyanın yaranması tarixinə girişdən və ya Yaradılış kitabından böyükdür. Bu, Müqəddəs Kəlamı tamliqla anlamaq üçün bizim əqlimizi açan açardır. Onlar deyirlər ki, Müqəddəs Kəlamın dini — bu təşəbbüs və idarəciliyin Allaha mxsus olduğu dindir.

Allahı gözlənilmədən hər hansı bir vəziyyətdə tapmaq olmaz. Onun qabaqcadan nə edəcəyini bilmək olmaz. Birinci addımı həmişə O atır. O həmişə başlanğıcdadır. İnsan meydana gələnə qədər Allah fəaliyyət göstərirdi. İnsan hələ Allahı axtarmaq üçün canlanmağa başlayana qədər, Allah insanı axtarırdı. Müqəddəs Kəlamda biz əli ilə yoxlaya-yoxlaya Allaha yaxınlaşan insanı görmürük, ancaq əlini insana uzadan Allahı görürük.

Çoxlarına Allah, uzaq taxtda rahat əyləşmiş, dinməz, yad, adi admların Onu nə isə etməyə razılığa gətirməyincə bu adi adamların ehtiyaclarına laqeydliliklə baxan kimi təsəvvür edilir. Bu təməmilə yanlış baxımdır. Müqəddəs Kəlam bizim üçün Allahı, insan hələ günaha və qaranlığa

batmış olduğu halda insanın ağılına Ona tərəf dönmək fikrinin gəlməsinə çox-çox qalmış Öz taxtından qalxır, izzətini kənara qoyaraq insanı tapmayana qədər, onun axtarışına əyilən kimi açıqlayır.

Allahın bu ali, qabaqcadan hər şeyi xəbər verən fəaliyyəti çox şeydə görünür. Yaradılışın təşəbbüskarlığı Ona məxsusdur. Kainata və orada mövcud olan hər bir şeyə həyatı O verib. «Başlanğıcda Allah göyləri və yeri yaratdı». O Öz xasiyyət və iradəsini bəşəriyyətə açıqlayanda, vəhyin təşəbbüskarlığı Ona məxsusdur: «Qədimlərdə, müxtəlif vaxtlarda və tərzlərdə peyğəmbərlər vasitəsilə əcdadımıza xitab edən Allah, bu son günlərdə... Öz Oğlunda bizə xitab etdi». O İsa Məsihdə kişi və qadınları günahdan azad etməyə gələrkən, xilas təşəbbüskarlığı Ona məxsusdur: «...Allah... Öz xalqının yardımına gəlib onu xilas elədi» (Yaradılış 1:1; İbraniyə 1:1–2; Luka 1:68).

Allah yaradıb. Allah fəaliyyət göstərib. Allahın üç müxtəlif sahələrində olan təşəbbüslərinin bu təsdiqləmələri, Müqəddəs Kəlamın təbliğ etdiyi dinin qısa müqəddiməsini ifadə edir. Bu kitabda biz 2-ci və 3-cü təsdiqləmələri nəzərdən keçirəcəyik, çünki əsasən məsihçilik, təyinat görə, İsa Məsihin tarixi şəxsiyyətindən başlayır. Əgər Allah demişdisə, Onun dünyaya son və ən dahi Sözü İsa Məsih olub. Əgər Allah fəaliyyət göstərmişdisə, Onun ən xeyirxah işi — bu İsa Məsih vasitəsilə dünyanın satın alınmasıdır.

Allah İsa Məsihdə danışmış və fəaliyyət göstərmiş. O nə isə edib. Bu o deməkdir ki, məsihçilik təkcə dindar söhbətlər deyil. Bu həmçinin dindar ideyalar yığıncağı və qayda-qanun toplantısı da deyil. Bu müjdədir (yəni xoş

xəbər) — Pavelin sözlərinə görə, «Allahın Müjdəsi Öz Oğlu, Rəbbimiz İsa Məsih haqqındadır» (Rom. 1:1–4). Bu ilk növbədə, fəaliyyət göstərmək üçün insan çağırışı deyil; ən öncə bu, bizim kimi insanlar üçün Allahın İsa Məsihdə etdiyinin bəyanıdır.

Allah deyib

İnsan — bu son dərəcə maraqlı varlıqdır. Onun əqli elə yaradılıb ki, sakitləşə bilmir. O həmişə tanımadığına diqqət yetirir. İnsan tükənməz enerji ilə bilik axtarır. Onun həyatı — kəşflərdən ibarət səyahətlərdir. O həmişə soruşur, araşdırır, kəşf edir, gözdən keçirir. O uşaq kimi «niyə?» sualını verməkdən əl çəkmir. Lakin, insanın əqli Allaha müraciət edəndə, o çaşır. O qaranlıqda kor-koranə vurnuxur. O öz dərinliklərində köməksiz çabalayır. Bu təəccüblü deyil, çünki Allah Kim olursa olsun, sonsuzdur, biz isə öləcək varlıqlarıq. O bizim anlayışımızdan kənardadır. Buna görə də, baxmayaraq ki, bizim əqlimiz empirik elmlərdə xeyirli alət olsa da, bizə burada o saat kömək edə bilmir. O Allahın sonsuz dərrakəsinə müdaxilə edə bilmir. Oraya pilləkən yoxdur, ora ancaq ölçülməz, nəhəng boğaz var. «Allahın dərin düşüncələrini bilmək olarmı?» — deyə Eyyubdan soruşdular. Mümkün deyil.

Əgər Allah vəziyyəti düzəltmək üçün birinci fəaliyyətə başlamasaydı, hər şey öz yerində qalmaqda davam edərdi. İnsan aqnostik olaraq qalardı. Ponti Pilat ilə birlikdə: «Həqiqət nədir?» soruşardı, lakin cavaba heç vaxt qullaq asmazdı və hətta cavab almağa heç söz də göstərməzdi. O Allaha səcdə edərdi — çünki bu onun təbiətindədir;

ancaq onun bütün qurbangahlarının üstündə, Afinadakı qurbangahın üstündə olduğu kimi: «Naməlum Allaha» sözləri yazılardı.

Lakin Allah deyib. O Öz-Özünü məlum etmək qərarına gəlib. Vəhyin məsihçi doktrinaları çox məntiqlidir. Allah bizim əqlimizə elə şeyi açıb ki, nə ki bizim üçün bağlı qala bilərdi. Onun vəhyinin bir hissəsini biz təbiətdə görürük.

Göylər Allahın əzəmətini bəyan edir, göy qübbəsi əllərinin işini elan edir.

Zəbur 19:1

Çünki Allah haqqında məlum olan şeylər onlara (yəni insanlara) zahirdir; axı Allah hər şeyi onlara izhar etmişdir. Dünya yaranandan bəri Onun gözlə görülməz xüsusiyyətləri, yəni əbədi qüdrəti və ilahiliyi Onun yaratdıqları ilə anlaşılaraq, açıqca görünür. Buna görə də üzürsüzdürlər.

Romalılara 1:19–20

Adətən bunu Allahın «ümumi» vəhyi (çünki bu vəhy bütün yer üzünün insanları üçündür) və ya «təbii» (əslində olduğu kimi) vəhyi (çünki o təbiətdədir) adlandırırlar. Lakin bu, kifayət deyil. Əlbəttə, təbiətdən biz Onun varlığı barədə və bir az da Onun İlahi gücü, izzəti və sədiqliyi haqqında öyrənirik. Ancaq əgər insana Allahı tanımaq lazım gəlsə, ona geniş və təsiredici açıqlama vacibdir. Allahın Özünü açıqlamasına, Onun müqəddəsliyi, Onun məhəbbəti və Onun günahdan xilas etmək hakimiyyəti daxil olmalıdır. Allah bunun bizlərə verməyə şad idi. Bu — xüsusi vəhydir, çünki bu seçilmiş xalq (İsrail) üçün seçilmiş insanlar (Əhdi-Ətiqin peyğəmbərləri və Əhdi-Cədidin həvariləri) vasitəsilə edilmişdi.

Bu vəhy həmçinin «fövqaltəbiidir», çünki o «ilhamlanma» vasitəsilə verilmiş və öz əsas ifadəsini İsa Məsihin şəxsiyyəti və işlərində tapmışdır.

Bu vəhyi başa salıb təsvir etmək üçün Müqəddəs Kəlam Allahın «dediyi» haqqında danışır. Biz özümüz, bir-birimizlə nitq vasitəsilə ən asan ünsiyyətdə oluruq. Sözlə ifadə etməklə biz dərrakəmizi açırıq. Bu, əgər biz Allah haqqında düşünürüksə daha çox dəqiqdir. O Öz sonsuz dərrakəsini bizim məhdud şüurlarımıza açmaq arzusundadır. Yeşaya peyğəmbərin sözlərinə əsasən, Onun düşüncələri bizim düşüncələrimizdən göylərin yerdən hündür olduğu qədərdir, əgər O bu düşüncələri sözlərə geyindirməsəydi biz bu düşüncələri heç vaxt bilə bilməzdik. Beləliklə, Rəbbin sözü, İsa Məsih gələnə qədər bir çox peyğəmbərlərə gəlirdi. «Kəlam bəşər olub aramızda sakit oldu» (Yəhya 1:1, 14).

Həmçinin Pavel də Korinfdəki kilsəyə yazırdı: «Çünki dünya Allahın hikmətinə görə öz müdrikliyi ilə Allahı tanımadığı üçün Allah iman edənləri təbliğin ağılsızlığı ilə qurtarmağa razı oldu». İnsan Allahı öz müdrikliyi ilə yox, Allahın Kəlamı vasitəsilə (nəyi ki, biz təbliğ edirik), insan əqli ilə yox, ilahi açıqlama ilə tanıyır. Allah bizə Özünü Məsihdə tanımağa imkan verdiyinə görə məsihçilər cəsarətlə Pavelin areopaqda afinalılara dediyi kimi deyə bilərlər: «Sizə bilməyərək ibadət etdiyiniz bu Allahı təbliğ edirəm».

Məhz bu müddəaları düzgün qiymətləndirmək mümkün olmadığından, elm və din arasında çoxlu ziddiyyətlik yaranıb. Din sahəsində empirik yanaşma heç cür mümkün deyil. Elmi biliklər müşahidə və eksperimentlər vasitəsilə

irəliləyir. Bu bilik, beş fiziki hissdən gələn məlumat ilə işləyir. Ancaq biz metafizik sahəyə müraciət edəndə, biz tez bir zamanda məlumat ala bilmirik. İndi Allaha əl vurmaq, görmək və ya eşitmək olmaz. Lakin vaxt var idi ki, O danışmaq və Özünü görmək və duymaq imkanı olan bədənə geyindirmək qərarına gəlmişdi. Yəhya öz birinci məktubunu başlayaraq təsdiqləyib ki, «Biz sizə əzəldən bəri Var Olanı, eşitdiyimizi, gözlərimizlə gördüyümüzü, tamaşa etdiyimizi elan edirik. Biz də gördük, şəhadət edirik... sizə elan edirik» (1 Yəhya 1:1–2).

Allah fəaliyyət göstərüb

Məsihcilik müjdəsi, Allahın danışması təsdiqləməsinə gətirib çıxardılır. O təsdiqləyir ki, Allah fəaliyyət göstərüb.

Hər iki halda, insanın ehtiyacı olduğundan, təşəbbüskarlıq Allaha məxsusdur. Çünki biz təkcə avam deyil, həm də günahkarıq. Beləliklə, bizim avamlığımızı ifşa etmək üçün Allahın Özünü açıqlaması kifayət deyildi. O nə isə etməlidir ki, bizi günahlardan xilas etsin. O bunu artıq Əhdi-Ətiqin dövründə başlamışdı. O, Ur vilayətindən İbrahim çığırdı ki, ondan və onun nəslindən millət yaratsın, onları Misirdəki köləlikdən azad etsin, Sina dağında onlarla əhd bağlasın, onları səhradan keçirərək vəd olunmuş torpağa gətirsin, onları Öz seçilmiş xalqı kimi aparıb öyrətsin.

Lakin bütün bunlar Onun Məsihdə olan dahi satın alınma fəaliyyətinə hazırlıq idi. İnsanı Misir köləliyindən və ya Babil sürgünündən azad etmək yox, məhz günah əsarə-

tindən və sürgünündən azad etmək lazım idi. Məhz buna görə İsa Məsih gəldi. O, Xilaskar kimi gəldi.

«...və Onun adını İsa qoyacaqsan. Çünki O Öz xalqını günahlarından xilas edəcəkdir».

Matta 1:21

«Bu söz etimada və hər vəchlə qəbul olunmağa layiqdir ki, Məsih İsa günahkarları xilas etmək üçün dünyaya gəldi».

1 Timotey 1:15

«Çünki İnsan Oğlu qeyb olmuşları axtarıb xilas etməyə gəlmişdir».

Luka 19:10

O həmin o çoban idi ki, hansı ki, öz sürüsündən bir qoyununu itirəndə narahat olur, onu tapana qədər axtarış aparır (Luka 15:3–7).

Məsihçilik — bu xilas dini deyil, sevən və məhv olan günahkarlara görə gəlib və ölən Allah haqqında olan xəbər ilə məsihçi olmayan dinlər müqayisələndirilə bilməz.

İnsanın cavabı

Allah deyib. Allah fəaliyyət göstərib. Bu ilahi sözlərin və əməllərin yazısını və açıqlamasını Müqəddəs Kitabda axtarmaq lazımdır. Çox insanlar üçün onlar orada da qalır. Bu söz və əməllərə gəldikdə isə Allahın deyib və etdiyi, keçmiş günlərə aiddir, hələ keçmişdən indiki təcrübəyə, Müqəddəs Kitabdan həyata keçməyib. Allah deyirdi, bəs biz Onun sözünə qulaq asırdıq mı? Allah fəaliyyət

göstərirdi, bəs biz Onun etdiyindən heç olmasa bir şey əldə etdikmi?

Bizim etməli olduğumuzun anlayışını siz bu kitabın davamında tapacaqsınız. İndi isə təkcə bir şeyi göstərmək lazımdır: biz axtarmalıyıq. Allah bizi axtarır. O hələ də bizi axtarmaqdadır. Biz Onu axtarmalıyıq. Əslində Allah insandan ona görə inciyir ki, insan Onu axtarmır.

Rəbb göylərdən bəşər övladına baxır. Görəsən Allahu dərk edən, Onu axtaran varmı? Hamı birgə pozulub, namus əldən getmişdir, bir nəfər də olsun yaxşı iş görən yoxdur.

Zəbur 14:2–3

Ancaq İsa bəyan etmişdi: «Axtarın və tapacaqsınız». Əgər axtarmasan — heç vaxt tapmayacaqsan. Çoban itmiş qoyununu tapana qədər axtardı. Qadın itmiş pulunu tapana qədər axtardı. Nə üçün biz düşünürük ki, narahat olmasaq da olar? Allah istəyir ki, Onu tapsınlar, — lakin, ancaq axtaranlar tapdılar.

Söylə axtarmaq lazımdır. Emerson yazırdı, — «insan cəsarəti çatdığı qədər də tənbəldir». Amma, bütün bunlar o dərəcədə ciddidir ki, biz gərək təbii tənbəlliyimizi və tam etinasızlığımızı üstələyib, əqlimizi axtarışa həsr etməliyik. Allah tənbellərə qarşı çox da səbirli deyil. «O... Onu axtaranlara mükafat verir» (İbranilərə 11:6).

Mütiliklə axtarmaq lazımdır. Əgər etinasızlıq kimlər üçün maneədirsə, digərləri üçün isə qürurluq daha ciddi və geniş yayılmış maneədir. Biz etiraf etməliyik ki, bizim əqlimiz məhduddur və Allahın özünüaçıqlaması olmadan Allahı öz səyi ilə açıqlamağa qadir deyil. Mən səmərə

gətirən düşüncələrimizin qarşısının alınmasını demirəm. Əksinə, məzmurçulardan biri, bizə dərrakəsi olmayan ata və ya qatıra bənzəməməyi tövsiyyə edir. Biz öz əqlimizi istifadə etməliyik, ancaq onun məhdud olduğunu da etiraf etməliyik. İsa deyib:

Ey göyün və yerin Rəbbi olan Ata, şükür edirəm Sənə ki, bu şeyləri müdriklərdən və ağıllılardan gizlədib körpələrə açdın».

Luka 10:21

Bu, İsanın uşaqlara olan məhəbbətinin səbəblərindən biridir. Onları öyrətmək olar. Onlar qürurlu, şöhrətpərəst, tənqidçi deyillər. Bizə balaca uşağın açıq, müti və qəbul edən əqlini əldə etmək lazımdır.

Səmimi axtarmaq lazımdır. Allahın Öz özünü açıqlaması adlandırdığına təkcə qürursuz yox, həm də qabaqcadan əmələ gəlmiş yanlış fikirsiz yanaşmaq lazımdır. Təkcə mütiliklə deyil, həmçinin açıq ağılla yanaşmaq lazımdır. Hər bir şagirdə və tələbəyə məlumdur ki, yeni fənnə onun haqqında əvvəldən olan təsəvvürlə yanaşmaq necə təhlükəlidir. Ancaq axtaranların çoxları, artıq başlarında cavab ilə Müqəddəs Kəlama yaxınlaşırlar. Lakin Allahın vədi ancaq səmimi axtaranlar üçündür. «Məni axtaracaqsınız, əgər bütün qəlbinizlə axtarsanız, tapacaqsınız» (Yeremya 29:13). Deməli, qabaqcadan əmələ gəlmiş yanlış fikirləri kənara qoyub və əqlini mümkün olan şeylər üçün açıq qoymaq lazımdır, məsihçilik həqiqətdir.

İtaətkarlıqla axtarmaq lazımdır. Bu şərti yerinə yetirmək ən çətindir. Allahın axtarışında təkcə öz ideyalarına yenidən baxmağa yox, həmçinin öz həyatını dəyişməyə də

hazır olmaq lazımdır. Məsihiçilik xəbərində mənəvi çağırış var. Əgər xəbər həqiqidirsə bu mənəvi çağırışı qəbul etmək lazımdır. Allah, insanın təkə yayındırılmış müşahidəsi üçün uyğun gələn obyekt deyil. Allahı, — «necə də maraqlıdır», — deyərək, mikroskop altına qoymaq və ya teleskopda müşahidə etmək olmaz! Allah maraqlı deyil. O, dərindən kədərləndirməyə qadirdir. Bu İsa Məsihə münasibətdə də doğrudur.

«Biz Onu intellektual müşahidə etmək istəyirik və biz görürük ki, O bizi ruhani müşahidə edir. Biz rollarımızı dəyişmişik... Biz Aristoteli öyrənirik və o bizi intellektual inkişaf etdirir; biz İsanı öyrənirik və hiss edirik ki, çox dərindən ruhani narahatıq... Biz bu İsaya münasibətdə ürəyimizin və iradəmizin daxili mənəvi qərarını qəbul etmək məcburiyyətində qalıraq... İnsan İsanı intellektual tərəfgirsizliklə öyrənə bilər, amma mənəvi neytral qala bilməz... Biz kimin bayrağı altında çıxış etdiyimizi elan etməliyik. Buna bizi birbaşa İsa ilə ünsiyyətdə olmaq gətirib çıxarır. Biz sakit təlimdən başlamışdıq, indi isə bizi mənəvi qərar qəbul etməyə çağırırlar».

*P. Karneqi Simpson «Məsihin faktı», 1930,
Ceyms Klarkın nəşriyyatı, 1952, səh. 23, 24*

Deməli, İsa iman etməmiş yəhudilərə müraciət edəndə bunu nəzərdə tuturdu. O dedi: «Kim Onun iradəsini yetirmək istəyirsə, öyrətdiklərimin Allahdanmı olduğunu, yoxsa Özümdənmi söylədiyimi biləcəkdir» (Yəhya 7:17).

Vəd bu aydındır: biz Məsihin həqiqi və ya yalan olduğunu, Onun təliminin insani və ya ilahi olduğunu öyrənə bilərik. Lakin bu vəd mənəvi şərt üzərində əsaslanıb. Biz

təkcə inanmağa yox, həm də itaətkar olmağa hazır olmalıyıq. Allah Öz iradəsini açanda onu icra etməyə hazır olmalıyıq.

Bir dəfə, məktəbi yenicə bitirmiş və Londonda işləməyə başlamış gənc bir oğlanın yanıma gəldiyi yadımdadır. O dedi ki, özünü ikiüzlü hiss etmədən, iman Simvolunu tələffüz edə bilmədiyinə görə kilsəyə daha getmir. O artıq ona inanmırdı. O sözünü bitirdikdən sonra mən ona dedim: «Əgər mən sizin suallarınıza cavb verib və sizin intellektinizi tam razı salsaydım siz öz həyat tərzinizi dəyişməyə razı olardınız mı?» O zəif gülümsünüb və qızardı. Əslində onun problemi intellektual yox, əxlaqi idi.

Deməli, məhz bu ruhda biz öz axtarışımızı davam etdirməliyik. Biz tam etinasızlığı, qürurluğu, qabaqcadan əmələ gəlmiş yanlış fikirləri və günahı kənara atıb və nəticələrinə baxmadan Allahı axtarmalıyıq. Fəaliyyət axtarışına mane olanlardan axırıncı ikisinə qalib gəlmək ən çətindir: qabaqcadan əmələ gəlmiş yanlış intellektual fikirlər və əxlaqi özbaşnalıq. Bu hər iki maneə qorxu doğurur, qorxu isə həqiqətin qatı düşmənidir. Qorxu bizim axtarışımızı iflic vəziyyətinə gətirir. Biz bilirik ki, axtarış və İsa Məsihi qəbul etmək hiss ediləcək narahatçılıqlar gətirəcək. Həyata olan bütün baxışlarına yenidən baxmaq və yeni həyat tərzinə uyğunlaşmaq lazım gələcək. Məhz intellektual və əxlaqi qorxaqlıq bizi şübhə etməyə məcbur edir. Biz axtarmadığımıza görə tapmırıq. Biz tapmaq istəmədiyimizə görə axtarmırıq və bilirik ki, nəyi isə tapmaq istəmiriksə ən yaxşı üsul — axtarmamaqdır.

Bəs belə olan surətdə öz səhvinizə imkan verin. Nəhayət, Məsih, həqiqi ola bilər. Əgər siz Allahı müti, səmimi

və itaətkarlıqla axtarmaq istəyirsinizsə, Onun vəhyinin nə olduğunu təsdiqləyən kitaba müraciət edin. Xüsusən, İsa Məsihin həyatından bəhs edən Müjdələrə müraciət edin. Ona sizinlə görüşməyə və sizə Öz həqiqiliyini göstərməyə imkan verin. Əgər Allah sizi əmin edə bilsə, əqlin və iradənin tam dərk etməsilə, inanmağa hazır və itaətkarlıqla gəlin. Nəyə görə Markın və ya Yəhyanın Müjdəsini oxumayasan? Onlardan hər hansı birini, tam təssürat almaq üçün, bir oturma oxumaq olar (yaxşı olardı ki, müasir tərcümə olunmuş). Sonra, yavaş-yavaş, gündə bir fəsil oxuyaraq yenidən oxumaq olar. Oxumağa oturmazdan qabaq belə dua edin:

«Allah, əgər Sən varsansa (mən bilmirəm bu belədir, yoxsa yox) və əgər Sən bu duanı eşidirsənsə (mən bilmirəm Sən eşidirsənmi), mən Sənə demək istəyirəm ki, mən həqiqəti səmimi axtarıram. Göstər mənə, doğrudanmı İsa Sənin Oğlun və dünyanın Xilaskarıdır. Əgər Sən mənə bu şeydə əminlik versən, mən Ona öz Xilaskarım kimi etibar edib və öz Rəbbim kimi Onun ardınca gedəcəyəm».

Bu duanı etməklə heç kəs pərişan olmaz. Allah insana heç nə borclu deyil. O hər bir səmimi axtarışa hörmət edir. O, Onu səmimi axtaranları mükafatlandırır. Məsihin vədi son dərəcə sadədir: axtarın və tapacaqsınız.

I

MƏSİHİN
ŞƏXSİYYƏTİ

MƏSİH ÖZÜNÜ KİM ELAN ETDİ

Biz artıq gördük ki, əgər tapmaq istəyirsənsə mütləq axtarmaq lazımdır. Bəs axtarışı harada başlamaq lazımdır? Məsihçilər cavab verirlər ki, başlanmalı yeganə olan yer, — bu Nazaretli İsanın tarixi şəxsiyyətidir; əgər Allah danışıb və fəaliyyət göstəribsə, onda O bunu İsa Məsihdə daha dolğun və kamil surətdə etmişdi. Əsas sual belədir: Nazaretli dülgər Allahın Oğlu olubmu?

Məsihçiliyin öyrənilməsinin Məsihin şəxsiyyətindən başlanmasına iki əsas səbəb var. Birincisi — öz mahiyyət etibarı ilə məsihçilik Məsih deməkdir. Məsihin şəxsiyyəti və işləri — məsihçilik dininin qurulduğu qüvvədir. Əgər O, Özünü elan etdiyi Kəs deyilsə və əgər O Öz sözüne görə nə üçün gəldiyini icra etməyibsə, onda təməl sarsılıb və bütün bina dağılacaq. Məsihi məsihçilikdən alın və siz onu çırpıb silkələmiş olacaqsınız və ondan demək olar ki, heç nə qalmayacaq. Məsih — məsihçiliyin mərkəzidir, bütün qalanlar isə Onun ətrafında qurulur. Biz indi Onun fəlsəfəsinin təbiətini və Onun sisteminin dəyərini və ya Onun etikasının keyfiyyətini müzakirə etmək istəmirik.

Biz ən öncə Onun şəxsiyyətinin mahiyyəti barəsində maraqlanıyıq. O Kim olub?

İkincisi, əgər İsa Məsih bizim qarşımızda nadir ilahi Şəxsiyyət kimi qalxırsa, bir çox digər problemlər təbii surətdə həll olunur. Allahın varlığı sübut edilib və əgər İsa ilahi olubsa Allahın xasiyyəti açılib. Biz insanın taleyi və payı, ölümdən sonrakı həyat haqqında, Əhdi-Ətiqin təyinatı və avtoriteti və çarmıxın əhəmiyyəti suallara cavab almağa başlayırıq. Çünki İsa bu barədə deyirdi və əgər O ilahi Şəxsiyyətdirsə Onun öyrətməsi həqiqi olmalıdır.

Belə olan surətdə bizim tədqiqatımız İsa Məsihdən başlanmalıdır. Onu tanımağımız üçün isə Müjdələrə müraciət etmək lazımdır. Hələki, onları Kəlamın ilhamlanmış hissəsi kimi qəbul etmək vacib deyil. Tam kifayətdir ki, onları əlbəttə necə ki, onlar olduğu kimi, tarixi sənəd kimi baxaq. Biz indi onların ədəbi yaradılışları məsələsinə baxa bilmərik (Əhdi-Cədidin şübhəsizliyi barəsində bax F. F. Bryus «Əhdi-Cədidin sənədləri: onlar şübhəsizdilərmi?», beşinci nəşr, 1990). Qeyd etmək kifayətdir ki, onların müəlliflərinin hamısı məsihçilərdir, məsihçilər səmi-mi insanlardır və Müjdələrin məzmununu obyektiv təsvirlər və canlı şahidlərin təsüratı cəmləşdirir. Lakin, hələlik biz Müjdələrə, sadəcə İsanın həyatının və təliminin dəqiq, əsaslı yazısı kimi münasibət göstərək. Bu cür etməklə biz şübhəli mənşəyli bəzi qaranlıq mətnlərə əsaslanmayacağıq. Biz ən ümumi və sadə şeyə diqqətimizi cəlb edəcəyik.

Bizim məqsədimiz — İsanın Allah Oğlu olduğunu sübut etmək üçün şahidçiliklər gətirək. Bizi Onun ilahiliyinin təyinatlı bəyanları qane etmir; bizə Onun ilahi varlığını

sübut etmək lazımdır. Biz inanırıq ki, O Allah ilə, başqa heç kimə məxsus olmayan, əbədi və əhəmiyyətli əlaqəyə malikdir. Biz Onu insan maskasındakı Allah və ya Allah xasiyyəti ilə olan insan hesab etmirik. Onu Allah-insan kimi tanıyırıq. Biz əminik ki, İsa iki — ilahi və insani müəyyən və kamil təbiətə malik olan tarixi şəxsiyyət olub. Deməli, kamil və əbədi vahid olub. Ancaq bu halda O heyratə və səcdəyə layiq ola bilər.

Şəhadətçiliklər, heç olmazsa üç hissədən ibarətdir: bu, O Özünü kim elan edib, O necə xasiyyət nümayiş etdirib və Onun ölümlərdən dirilməsinə aiddir. Arqumentlərdən heç biri öz-özlüyündən nəticə çıxarmağa imkan vermir. Amma, üç şahidçiliyin hamısı eyni bir nəticəyə cəmləşib və göstərir.

Birinci şahidçilik, bu Məsihin özünün təsdiqidir. Arxiyepiskop Uilyam Qemplin sözlərinə görə, «varlığına hər hansı bir şahidçilik olan O Məsih indi təsdiqlənib ki, bu heyranedici bəyanatlar edən möcüzəli Fiqurdur». Əlbəttə, iddiaların özləri şahidçilik tərtib etmir, ancaq bizim qarşımızda aydınlıq tələb edən təzahürdür. Aydınlıq üçün biz dörd müxtəlif iddianın araşdırmasını etdik.

Onun təlimi Onun Özünə yönəldilib

İsanın təlimində ən valehedici odur ki, O daima Özünü haqqında deyirdi. Doğrudur ki, O Ata Allah və Göylərin Səltənəti haqqında da çox danışdı. Lakin, O sonra əlavə edirdi ki, O — Allahın Oğludur və O Səltənəti miras almağa gəlib. Səltənətə daxil olmaq, insanların Onun sözlərinə necə münasibət göstərməklərindən asılı idi. O hətta

ləngər vurmada Allahın Səltənətini Öz Səltənəti adlandırdı.

İsanın Özünə yönəldilmiş bu təlimi Onu dünyanın digər dahi din alimlərindən dərhal ayırır. Onlar özlərini inkar edirdilər. O Özünü hər şeydən öndə tuturdu. Onlar insanlara hər hansı bir istiqaməti göstərər və deyirdilər: «Budur həqiqət, mən onu belə görürəm; ona xidmət edin». İsa deyirdi: «Mənəm həqiqət, Mənim ardımca gələn». Etnik dinlərin banilərindən heç biri bu cür deməyə cəsarət etməyib. Biz Onun sözlərini oxuyanda şəxs əvəzliyi təkidlə bizim diqqətimizi cəlb edir. Məsələn:

«Mən həyat çörəyiyəm, Mənim yanıma gələn əsla acmaz və Mənə iman edən əsla susamaz».

Yəhya 6:35

«Mən dünyanın Nuruyam; Mənim ardımca gələn qaranlıqda yeriməyəcək və onda həyat nuru olacaq».

Yəhya 8:12

«Dirilmə və həyat Mənəm; Mənə iman edən əlsə də yaşayar; və kim yaşayıb Mənə iman edərsə, əsla ölməz».

Yəhya 11:25–26

«Ey bütün yorğunlar və yükləri ağır olanlar, Mənim yanıma gələn və Mən sizə rahatlıq verərəm. Boyunduruğumu üzərinizə götürün və Məndən öyrənin».

Matta 11:28–29

Onun təliminin birinci hissəsinə aparan vacib sual belə idi: «Bəs siz Məni kim hesab edirsiniz?» O təsdiqlədi ki,

İbrahim Onu görsəydi çox sevinərdi, Musa Onun haqqında yazıb, Kəlamda Onun barəsində şəhadətçiliklər olub. Həqiqətən də Əhdi-Ətiqin üç böyük — qanun, peyğəmbərlər, Kəlam — hissələrində «Ona aid olan» şeylər var idi (Mark 8:29; Yəhya 8:56, 5:46, 5:39; Luka 24:27, 44).

Luka, İsanın Öz doğma kəndi Nazaretdə sinaqoqa gəlməsini ətraflı qələmə alır. Ona Əhdi-Ətiq Kəlamından silsilə verdilər və O onları oxumaq üçün ayağa qalxdı. Oxunulan hissə Yeşaya peyğəmbərin kitabından 61-ci fəsil 1–2-ci ayələr idi:

Xudavənd Rəbbin Ruhu üzərimdədir, çünki fəqirlərə müjdəni bildirmək üçün O mənə məsh etdi. Qəlbləri sınıq olanların yaralarını sarımaq üçün, əsirlərə azadlıq, dustaqlara hürriyyət elan etmək üçün, Rəbbin lütf ilini, Allahımızın qisas gününü bəyan etmək üçün, yaşlıların hamısına təsəlli vermək üçün.

O kitabı örtüb sinaqoqda onu qaytardı və əyləşdi, orada olanların hamısının gözləri Ona dikilmişdi. O sükutu təəccüblü sözlər ilə pozdu: «Eşitdiyiniz bu yazı yerinə yetdi». Başqa sözlərlə, Yeşaya Mənim barəmdə yazmışdı».

Təəccüblü deyildir ki, Özü haqqında belə rəydə olaraq O insanları Öz yanına çağırırdı. Əslində O təkcə dəvət etmirdi, O əmr edirdi. «Yanıma gəlin, — deyirdi O, — Mənim ardımca gəlin». Əgər insanlar Onun yanına təkcə gəlsəydilər, O yorğunların yükünü yüngülləşdirməyi, acları doydurmağı və susuz qəlblərin susuzluğunu söndürməyi vəd vermişdi. Sonrasında Onun ardıcılıqları Ona itaətkar olub və Onun barəsində insanlar qarşısında şəhadətçilik etməli idilər. Onun şagirdləri belə totalitar iddialara,

İsanın səlahiyyətini təsdiq edirdilər və öz məktublarında Pavel, Peter, Yaqub və Yəhuda özlərini Onun qulu adlandırmışa xoşbəxt idilər.

Bundan əlavə, O Özünü Öz müasirlərinə onların iman və məhəbbət obyektinə kimi təqdim etdi. İnsan üçün Allaha inanmaq xasdır; ancaq İsa Onun Özünə inanmağa dəvət edirdi. «Budur Allahın işi, — deyirdi O, — Onun göndərdiyi Kəsə iman edəsiniz». Əgər Ona iman etmək insanın birinci borcu idisə, Ona iman etməmək isə ən qorxulu günah idi (Yəhya 6:29, 3:36, 8:24, 16:8, 9).

Yenə də, birinci və ən vacib əmr Allahı bütün ürəyinlə, qəlbinlə və əqlinlə sevməyi deyir. Bununla belə, İsa insanın ali məhəbbətinə yüksək səslə iddia edirdi. Atasını, anasını, oğlunu və ya qızını Ondan çox sevən istənilən kəs Ona layiq deyildi, — O belə demişdi. Həqiqətən də, canlı yəhudi kütləsinə birdən-birə olan fərqi müqayisə etmək üçün O əlavə etdi: «Kim öz atasına, anasına, öz arvad və uşaqlarına, öz qardaş və bacılarına, hətta öz həyatına nifrət etməyib Mənim yanıma gəlersə, Mənim şagirdim ola bilməz» (Matta 10:37; Luka 14:26).

O, Allahın niyyətində baş rolda olduğuna o dərəcədə əmin idi ki, göylərə qayıdandan sonra Onun yerini Tutanı göndərmək qərarına gəldi. Bu, Müqəddəs Ruh idi. Məsih onu Təsəlliverici adlandırmağı xoşlayırdı. «Təsəlliverici» yunan dilində «advokat», müdafiəçi mənasını verən hüquqi termdir. Müqəddəs Ruhun tapşırığı — İsanın işlərini dünyanın qarşısında müdafiə etməkdir. «O Mənim üçün şəhadət edəcəkdir», — deyirdi İsa. Və yenə: «O Məni izzətləndirəcəkdir, çünki Mənim özümdən götürəcək və sizə bildirəcəkdir» (Yəhya 15:26, 16:14). Belə olan

surətdə, həm Müqəddəs Ruhun dünyaya şahidçiliyi, həm kilsə üçün vəhy İsa Məsihə aiddir.

Bu anların birində İsa qabaqcadan demişdi: «Mən yerdən yuxarı qaldırılsam, bütün insanları Özümə çəkəcəyəm» (Yəhya 12:32). O kişilər və qadınlar üçün çarmıxın gələcək əxlaqi maqnetizmi haqqında bilirdi. Ancaq Onun sözlərinə görə insanlar ilk növbədə Onun Özünə cəlb ediləcəklər, daha Allaha, kilsəyə, həqiqətə və ya salehliyə yox. Ümumiyyətlə, insanlar bütün bunlara ancaq Ona cəlb edildikdən sonra gələcəklər.

Bu özünə istiqamətləndirilmiş təlimdə ən qeyd ediləcək odur ki, bu təbliğatı mütiləşməyin üzərində təkid edən Kəs aparırdı. O, şagirdlərini fikirlərini özlərinə cəmləşdirdikləri üçün mühakimə edirdi, Onu onların dahi olmaq istəkləri üzürdü. Bəs O Özü təbliğ etdiyini icra edirdimi? O balaca uşağı götürüb onu ortaya nümunə kimi qoydu. Bəs Onun Özü üçün başqa standart var idi?

Onun birbaşa iddiaları

Aydındır ki, İsa Özünü, Əhdi-Ətiqin peyğəmbərlik etdiyi Məsih sayırdı. O, peyğəmbərlər nəslinin söylədikləri, Allahın Səltənətini qurmağa gəlmişdi.

Əhəmiyyətlidir ki, Onun insanlara etdiyi təbliğində ilk yazılan sözü «yerinə yetdi» olmuşdu, Onun ilk cümləsi isə — «Vaxt tamam oldu, Allahın Səltənəti yaxınlaşdı» (Mark 1:15). O, Danielin görüntülərinin birincilərindən götürülmüş, Məsihin ümumi qəbul olunmuş titulu olan, İnsan Oğlu titulu qəbul etdi. O baş kahin ilə danışanda, «Allah Oğlu» adını qəbul etmişdi. Bu isə Zəbur 2:7-dən

götürülmüş, Məsihin titullarından biridir. O Öz missiya-sını, Yeşaya peyğəmbərin kitabının son hissəsində təsvir edilmiş, Yeqovanın qulunun əziyyətləri nurunda görürdü. Onun Onikilər üçün təliminin birinci yüksək həddi Filipp Qeysəriyyəsində baş vermişdi. Şimon Peter İsayə imanını, Məsihə olan imanını kimi etiraf etdi. Başqaları ola bilsin ki, Onu peyğəmbərlərdən biri kimi qəbul edirdilər, amma Şimon artıq Onu peyğəmbərlərin Kimə göstərdikləri Kəs kimi qəbul etmişdi. O sadəcə hər hansı bir əlamət deyildi, O bütün əlamətlərin yönəldildiyi Kəs idi (bax Mark 14:61–62; 8:27–29).

İsanın bütün xidmətləri bu icra hissləri ilə rənglə-nib. Bir dəfə Öz şagirdləri ilə təklikdə qalarkən O dedi: «Sizin gördüyünüz şeyləri görənlər nə bəxtiyardır! Çünki sizə deyirəm ki, bir çox peyğəmbərlər və hökmdarlar sizin gördüyünüz şeyləri görmək arzusunda oldular, amma görmədilər; sizin eşitdiyiniz şeyləri eşitmək arzusunda oldular, amma eşitmədilər» (Luka 10:23; Matta 13:16–17).

Lakin, bizim nəzərdən keçirdiyimiz birbaşa iddialarımız təkcə İsanın Məsih olmasına aid deyil, həm də Onun ilahi varlığına da aiddir. Onun Allahın Oğlu təsdiqləməsi, Məsih tituluna olan iddiadan yüksək idi. Bu təsdiqləmə, İsanın daima malik olduğu, Allah ilə əbədi əlaqəsini təsvir edir. Bu dahi iddiaya üç nümunə gətirmək olar.

Birincisi, Onun, barəsində danışdığı, Allah ilə «Ata» kimi sıx münasibətini biz görürük. Artıq on iki yaşında O göylərdə olan Öz Atasının işinə səy göstərməklə Öz yerli valideynlərini heyrləndirirdi. O növbəti müddəaları etmişdi:

«Atam indiyədək işləməkdədir, Mən də işləyirəm».

Yəhya 5:17

«Mən və Ata birlik».

Yəhya 10:30

«Mən Aiadayam, Ata da Məndədir».

Yəhya 14:10–11

Həqiqətən, O Öz şagirdlərini Allaha Ata kimi müraciət etməyi öyrədirdi, ancaq Məsihin Allaha oğulluq münasibəti bizimkindən o dərəcədə fərqlənir ki, O bu fərqi qeyd etməyə bilməzdi. Onun üçün Allah — «Mənim Atamdır». Buna görə O Məcdəli Məryəmə dedi: «Mənim Atamın və sizin Atanızın yanına qalxıram». «Mən bizim Atamızın yanına qalxıram» demək mümkün olmazdı.

Bu ayələr Yəhyanın müjdəsindən götürülmüşdür, amma İsa Ata ilə bu unikal əlaqə barəsində Mattanın Müjdesi 11:27-də təsdiqləyir:

«Hər şey Atam tərəfindən Mənə verildi. Oğlu Atadan başqa heç kim tanımaz; və Atanı Oğuldan və Oğulun Onu açmaq istədiyi şəxsdən başqa heç kim tanımaz».

İsanın Allah ilə yaxın münasibəti haqqında danışması, sonradan Onun yəhudilərdə çaşqınlıq yaratması ilə təsdiqlənir. Onlar deyirdilər: — O «Özünü Allah Oğlu etmişdi» (Yəhya 19:7). Onun Allah ilə oxşarlığı o qədər aşkar idi ki, O təbii surətdə insanın Özünə münasibətini və Özünün Allaha münasibətinə bənzədirdi.

Belə olan surətdə,

Onu tanımaq Allahı tanımaq demək idi;

Onu görmək Allahı görmək demək idi;
Ona iman etmək Allaha iman etmək demək idi;
Onu qəbul etmək Allahı qəbul etmək demək idi;
Ona nifrət etmək Allaha nifrət etmək demək idi;
Ona ehtiram etmək Allaha ehtiram etmək demək idi.

*(Yəhya 8:19, 14:7, 12:5, 14:9, 17:44, 14:1;
Mark 9:37; Yəhya 15:23, 5:23)*

Bu, İsanın, Onun Allah ilə unikal münasibətlərindən bəzi təsdiqləmələridir. İki dəfə O daha birbaşa ərzlər etmişdi. Birincisi Yəhyanın müjdəsi 8-ci fəsilin sonunda yazılıb. O deyib: «Sizə doğrusunu, doğrusunu deyirəm: Əgər bir kimsə Mənim sözümə riayət edərsə, əsla ölüm görməyəcəkdir». Onun tənqidçiləri üçün bu həddindən artıq idi. Onlar etiraz edirdilər: «İbrahim öldü; peyğəmbərlər də öldülər; məgər Sən atamız İbrahimdən üstünsənmi? Sən Özünü kim sayırsan?»

İsa cavab verdi: «Atanız İbrahim Mənim günümü görəcəyi üçün şad oldu; gördü və sevindi».

Yəhudilər daha çox karıxdılar: «Sənin heç əlli yaşın yoxdur; məgər Sən İbrahimi gördünmü?»

Bu anda İsa ən cəsarətli təsdiqləmələrinin biri ilə cavab verdi: «Sizə doğrusunu, doğrusunu deyirəm: İbrahim olmazdan əvvəl mən varam».

O zaman onlar daş göturdülər ki, Onu vursunlar. Musanın qanunu Allaha küfr edənləri daşa basmağı təyin etmişdi. İlk baxışda təəccüblənmək olar ki, onlar Məsihin cavabında Allaha küfr edən nə gördülər. Əlbəttə O dedi ki, İbrahimdən qabaq yaşayıb. O bu barədə tez-tez deyirdi. O «göylərdən enib və Ata tərəfindən göndərilib». Bu iddia

dözüləcək tərzdə idi və kifayət qədər təqsirsiz idi. Sonrasına baxaq. Qeyd edək ki, O demədi ki: «Mən İbrahimdən qabaq omuşam», amma «Mən varam» demişdi. Belə olan surətdə, İsa Onun İbrahimdən qabaq əbədi olduğu barədə deyirdi. Lakin hələ bu da hamısı deyil. Bu «Mən varam» sözündə əbədi həyata iddiadan artıq nə isə var; burada — ilahiliyə iddia var. «Mən varam» — bu Yeqovanın Özünü yanan kolda Musaya açdığı ilahi adıdır: «Var Olan Mənəm... İsrail övladlarına belə söylə <Mənəm> sizin yanınıza məni göndərdi» (Çıxış 3:14). Bu ilahi titulu İsa sakitcə Özünə götürdü. Məhz buna görə yəhudilər daş götürdülər ki, Allaha küfr etdiyinə görə Ona əvəzini ödəsinlər.

İlahiliyə birbaşa iddiaların ikinci belə nümunəsini biz dirilmədən sonra görürük (əgər biz dirilmənin baş verdiyini bir dəqiqəlik etiraf ediriksə). Yəhya (20:26–29) danışır ki, Pasxadan sonrakı növbəti bazar günündə, imansız Toma başqa şagirlər ilə evdə olanda İsa peyda oldu. O, Tomaya Onun yaralarına toxunmağı təklif etdi və Toma son dərəcə heyrtlənmiş və çaşqın halda çığırdı: «Rəbbim mənim və Allahım mənim!» İsa bu titulu qəbul etdi. O, Tomanı səcdə sözlərinə görə yox, imansızlığına görə məzəmmət etdi.

Onun ikinci dərəcəli ərzləri

Məsih Öz ilahiliyi haqqında, istər birbaşa, istərsə də dolayı yolla, eyni dərəcədə güclü ərz etdi. Onun təbliğlərinin mətnləri, Onun Öz varlığı barədə birbaşa təsdiqləmələri kimi, Özü haqqında şəhadətçilik idi. Çox vaxt

O ancaq Allahın edə biləcəyi kimi edirdi. Belə dörd nümunə gətirmək olar.

Birincisi, Otəsdidləyirdi ki, günahları bağışlayır. Müjdənin iki yerində İsa günahkarları bağışlıyırdı (Mark 2:1–12; Luka 7:36–50). İlk dəfə İsanın yanına iflic adamı gətirdilər. Onun dostları İsanın o anda olduğu evin damını sökdülər və xəstənin uzandığı yatağı oraya endirdilər. İsa gördü ki, xəstənin ehtiyacı əsasən ruhanidir. Ona, — «Oğlum! Sənin günahların bağışlandı», deməklə kütləni heyərləndirdi.

İkinci dəfə O, öz əxlaqsız yaşayışı ilə məşhur olan qadına bağışlanmasını elan etdi. İsa, o qadın Ona yaxınlaşanda fariseyin evində, süfrə ətrafında idi. O, Onun ayaqlarını öz göz yaşları ilə yudu, öz saçları ilə sildi, öpdü və onları ətirli yağ ilə yağladı. İsa ona dedi: «Sənin günahların bağışlandı».

Hər iki halda ətrafda olanlar təəccüblə qaşlarını dartıb soruşublar: «Bu Kimdir? Bu nə küfrdür? Allahdan başqa kim günahları bağışlaya bilər?» Bu suallar çox düzgün olaraq verilmişdi. Bizə başqalarının vurduğu ağrını bağışlamaq olar; amma, bizim Allaha qarşı etdiyimiz günahları, ancaq Allah Özü bağışlaya bilər.

Məsih Öz ilahi varlığını həyat bəxş edərək təsdiqləyirdi. O, Özü barəsində «həyat çörəyi», «həyat» və «dirilmə və həyat» kimi söyləyirdi. O Öz ardıcılarının Özündən asılılığını, üzüm budaqlarının meynədən qidalanmasına bənzədirdi. O, Samariyalı qadına «həyat suyunu» təklif etdi və gənc, varlı idarəçiyə, əgər o Onun ardınca gət-sə, əbədi həyatı vəd vermişdi. O Özünü, Öz qoyunlarına görə təkcə həyatını verən yox, həmçinin onlara həyat verən, Xeyirxah Çoban adlandıırırdı. O deyirdi ki, Allah Ona

bütün bədən üzərində hakimiyyət vermişdi, Allahın Ona verdiklərinə O əbədi həyat verərək elan etdi ki, «Oğul istədiyini kəsi dirildir» (Yəhya 6:35, 14:6, 11:25, 15:4–5, 4:10–15; Mark 10:17–21; Yəhya 10:28, 17:2, 5:21).

Bu bəyanat o dərəcədə təyinatlı idi ki, Onun şagirdləri onun həqiqət olduğunu aydın gördülər. İsanı tərk etmək onlar üçün mümkün deyildi. «Biz kimin yanına gedə bilərik?» — Peter soruşdu, «Əbədi həyat sözləri Səndədir».

Həyat — tapmacadır. İstər bu fiziki və ya ruhani olsun, onun təbiəti yaradılışı kimi aydın deyil. Biz onun nə olduğunu, nə də ki, haradan götürüldüyünü təyin edə bilmirik. Biz onu ancaq ilahi ənam adlandıra bilərik. Bu, İsanın vəd verdiyi ənamdır.

İsanın üçüncü ikinci dərəcəli ərzi, Onun həqiqəti öyrətməsində nəticələnidir. Bizim diqqətimizi Onun öyrətdiyi həqiqətdən çox Onun Özünü aparmasındakı aşkar və doqmatik hərəkətlərdir. Onun müasirləri İsanın müdrikliyinə heyran olmuşdular:

«Onda bu haradandır? Ona nə müdriklik verilib?.. O dül-gər deyilmi?..»

«Oxumamış Kəlamı necə bilir?»

Lakin onlara daha çox Onun hakimiyyətinin dərk etməsi təsir göstərdi:

«Heç vaxt insan bu İnsan kimi danışmayıb».

«Onun sözü hökmə ilə olub».

«İsa bu sözləri bitirdikdən sonra, xalq Onun təliminə təəccübləndi. Çünki İsa onlara din alimləri və fəriseylər kimi deyil, hakimiyyət sahibi kimi təlim edirdi».

Mark 6:3; Yəhya 7:15, 46; Luka 4:32; Matta 7:28–29

Əgər Onun hakimiyyəti qanunşünasların hakimiyyəti kimi olmasaydı, onda heç peyğəmbərlərin hakimiyyəti kimi də olmazdı. Qanunşünaslar heç vaxt mənbəylərdən sitat gətirmədən öyrətmirdilər. Peyğəmbərlər Yeqovanın hakimiyyəti ilə deyirdilər. Amma, İsa Öz xüsusi hakimiyyətini bəyan edirdi. Onun formulası «Rəbb belə deyir» deyildi, «Sizə doğrusunu, doğrusunu deyirəm» idi. Əslində O Öz təlimini Özününki kimi yox, Onu göndərən Atanın təlimi kimi təsvir etmişdi. Buna baxmayaraq, O bilirdi ki, ilahi vəhyin birbaşa vasitəsidir. Buna görə də daha böyük şəxsi əminliklə danışmağa imkanı var idi. O heç vaxt nə şübhə edirdi, nə də ki, üzr istəyirdi. Ona heç vaxt zidd getmək, Öz sözlərini geri götürmək və ya dediyini necə də dəyişdirmək lazım gəlmirdi. O, Allahdan ikimənalı sözlər demirdi: «Kimi ki, Allah göndərüb Allahın Sözüünü deyir». O, tam əminliklə gələcəkdə baş verəcək şeyləri deyirdi. O, tamamilə əxlaqi əmrlər verirdi: «Öz düşməninə sev», «Sabahkı günün qayğısına qalma», «Mühakimə etməyin ki, mühakimə olunmayasınız». O, təsdiq edirdi ki, Onun sözləri, qanun kimi əbədidir və heç vaxt yox olmayacaq. O, Onu eşidənlərin hamısını xəbərdar edirdi ki, onların taleyi Onun təliminə onların münasibətindən asılıdır, — necə ki, israililərin taleyi onların Yeqovanın sözlərinə necə cavab verməklərindən asılı idi.

İsa həmçinin Özünü dünyanın hakimi bəyan edib. Bu yəqin ki, Onun ən ağla sığmayan iddiası idi. Onun bir neçə məsələlərində nəzərdə tutulur ki, O, dövrün sonunda gələcək və Axırkı Hökm günü Onun gəlişinə qədər saxlanılıb. O Özü ölümləri dirildəcək və bütün millətlər Onun qarşısında yığılacaq. O Öz izzət taxtında əyləşəcək və

məhkəmə Ona Ata tərəfindən veriləcək. O vaxt O, çoban öz sürüsündə keçiləri qoyunlardan ayırdığı kimi, insanları bir-birindən ayıracaq. Birilərini O dünya yaranandan bəri hazırlanmış Səltənəti miras almağa çağıracaq. Digərləri isə dəhşətli sözlər eşidəcəklər: «Ey lənətə gəlmişlər, Mənim yanımdan iblis və onun mələklərinə hazırlanmış olan əbədi oda yollanın!» (Matta 25:31–46; Yəhya 5:22, 28–29).

Lakin İsa təkcə hakim olmayacaq; ayırmanın dəyər ölçüsü, Onun «qardaşlarına» münasibətdə ifadə edilmiş, Ona olan münasibət və ya Onun sözünə olan cavab vəziyyəti olacaq. Kimlər ki, Onu insanlar qarşısında iqrar edəcəklər, O onları Atanın qarşısında iqrar edəcək; və O Ondən üz döndərənlərdən üz döndərəcək. Doğrudan da, insanı son gündə göylərdən qovmaq üçün, İsaya kifayət edəcək ki, desin: «Mən heç vaxt sizi tanımamışam» (Yəhya 12:47–48; Matta 10:32–33, 7:23).

Bu təsdiqləmənin dahiliyini həddindən artıq şişirtmək çətindir. Bizim dövrümüzdə gələnlərə müraciət edən kəhni təsəvvür edin: «Mənim sözlərimə diqqətlə qulaq asın. Əbədilikdə sizin taleyiniz ondan asılıdır. Mən dövrün sonunda qayıdacağam ki, sizi mühakimə edim və Mənə nə dərəcədə itaətkar olmağınızdan sizin taleyiniz asılı olacaq». Belə təbliğçi ilə ya polis, ya da psixiatr məşğul olacaq.

Onun həqiqətə geyinmiş iddiaları

Bizə ancaq, Onun həqiqətə geyinmiş iddiaları adlandırmaq olan, İsanın icra etdiyi möcüzələrini nəzərdən keçirmək qalır.

Biz möcüzələrin imkan və təyinatını ətraflı müzakirə etməyəcəyik. Məsihin möcüzələrinin dəyərliliyinin fəvqəltəbii təbiətinə yox, onların ruhani əhəmiyyətli olması-na işarə etmək kifayətdir. Onlar möcüzə kimi eyni dərəcədə də əlamətlər idi. Onlar heç vaxt şəxsi mənfəət nəminə və ya elə belə icra olunmurdular. Onlar üstünlüyü nümayiş etdirmək və ya insanlarda itaətkarlıq yaratmaq üçün deyildilər. Onlar fiziki imkanlardan daha çox əxlaqi qüdrəti göstərirdilər. Bu, əslində baş vermiş, İsanın məsəlləri idi. Onlar Onun ərzlərini əyani surətdə göstərir. Onun işləri Onun sözlərini əmələ çevirir.

Yəhya bunu aydın görüb. O öz Müjdəsini altı və ya yeddi seçilmiş əlamətlərin (bax 20:30–31) ətrafında qurur və onları belə bir dahi ərz ilə əlaqələndirir ki, O — Var Olandır. Birinci əlamət Qalileyanın Qana kəndindəki toy mərasimində suyun şəraba çevrilməsi olub. Öz-özlüyündə bu möcüzə xüsusi nəsihət xarakteri daşımır. Onun mənası üzde deyil. Yəhya deyir ki, «yəhudilərin təmizlənmə adəti üzrə, orada altı daş küp var idi» (Yəhya 2:6). Bu — bizim axtardığımız məhz həmin açıqdır. Su anlayışı altında, 4-cü fəsildə Yaqubun quyusu kimi, Əhdi-Ətiqlə çox əlaqələri olan köhnə din nəzərdə tutulur. Şərab anlayışı altında İsanın dini nəzərdə tutulur. O, suyu şəraba çevirdiyi kimi, eləcə də Müjdə qanunu əvəz edəcək. Bu qanun təsdiqlədi ki, yeni nizam-intizam yeritmək Onun hakimiyyətinə idi. O Məsih idi. Tezliklə O, Samariyalı qadına deyəcək: «Mən Oyam».

Buna bənzər surətdə, beş min adamı yedirtməklə O göstərdi ki, ürək açlığını aradan qaldıra bilər. O bir az sonra deyirdi, — «Mən həyat çörəyiyəm». O kor doğulmuş

insanın gözlərini açmamışdan bir az qabaq dedi: «Mən dünyanın nuruyam». Əgər O kor insanın görmə qabiliyyətini qaytarırdısa, O insanların gözlərini açə bilərdi ki, onlar Allahı görüb və tanısınlar. Nəhayət, O, dörd gün ölü uzanmış Lazar adlı adamı həyata qaytarıb və ərz edib: «Dirilmə və həyat Mənəm». O, ölünü dirildib. Bu, əlamət idi. Bədənin yaşaması qəlbin yaşamasının əlaməti idi. Məsih, imanlının ölümədən qabaq həyatı ola bilərdi və ölümədən sonra imanlının dirilməsi olurdu. Bütün bu möcüzələr — məsəllərdir, çünki bu insanlar ac, kor və ruhən ölüdürlər və ancaq Məsih onların aclığını aradan qaldırıb, onlara görmə qabiliyyətini qaytarıb və onları yeni həyat üçün dirildə bilər (Yəhya 6:35, 8:12, 11:25).

Nəticə

Nazaretdən olan dülğərin təlimlərindən bütün bu ərzləri kənar etmək mümkün deyil. Demək olmaz ki, onlar müjdəçilər tərəfindən uydurulub və ya düşünülmədən şişirdilib. Onlar geniş və bərabər tərzdə müxtəlif Müjdələrə və Müjdələrin mənbəylərinə paylaşıdırılıb; və uydurma olmaq üçün ümumi görünüş çox harmonik və tarazdır.

Biz bu ərzləri görürük. Öz-özlüyündə onlar hələ ilahilik şəhadətini təşkil etmirlər. Onlar yalandan ola bilərdilər, amma onlar üçün səbəb olmalı idi. Əgər O, Öz təlimlərinin ən başlıca bəndlərinin birində — Özündə tam səhv edirdisə, İsayə sadəcə dahi müəllim kimi artıq münasibət göstərmək olmaz. Bir çox alimlər burada onları narahat edən allahlıq iddiasını gördülər.

«Buna bənzər ərzləri adi insandan, allahlıq iddiasını imperik həddə çatdırılmış eqoizm hesab etmək olar» (P. T. Forsit «İndi və sonra həyat», 1974). «Əgər O, əslində Allah deyilsə, Onun allahşünas təlimi altında gizlənməli olan, Onun əxlaqi təliminin və qarşısı alınmaz allahlıq iddiasında, dərinlik və müdriklik və (icazənizlə əlavə edərdim) fərasəti arasında ziddiyyət, hələ heç vaxt qənaətbəxş dərəcədə izah edilməmişdi».

K. S. Lyüis «Möcüzə», 1947

Nə demək olar, onda O bizi bilərəkdən aldadırdı? Yəni O nail olmaq istəyirdi ki, insanlar Onun nöqtəyi-nəzərlərini qəbul etsinlər və sonra Onda əslində olmayan, ilahi hakimiyyəti Özüne götürsün? Buna inanmaq çətinidir. İsa da nə isə qeyri hiyləgər bir şey var. O, başqalarında ikiüzlülüyə nifrət edirdi və Özü də tam səmimi idi.

Bəlkə O, səmimi səhv edirdi? Öz-Özü haqqında möhkəm illüziya yaradıb? Bu mövqenin mühafizəçiləri var, amma şübhə də var ki, onların illüziyası daha güclüdür. İsa, bizim adətən aldanmış, azmışlardan aldığımız təssüfatı yaratmır. Onun xasiyyəti Onun ərzlərini təsdiqləyir və biz məhz bu istiqamətdə bizim araşdırmamızı davam etdirəcəyik.

MƏSİHİN XASIYYƏTİ

Bir neçə il bundan qabaq mən, bir az tanış olduğum bir cavan oğlandan məktub aldım. O yazırdı, — «mən indicə dahi bir kəşf etdim. Qadir olan Allahın iki oğlu var idi. İsa Məsih birinci idi; mən isə ikinci». Mən zərfin üstündəki ünvana baxdım. O mənə tanınmış psixioloji xəstəxanadan yazırdı.

Əlbəttə ki, dahiliyə və ilahiliyə iddiaçılar çox olub. Özlərini Yuliy Sezar, baş nazir, Yaponiyanın prezidenti və İsa Məsih adlandıran azmış insanlar ilə psixoloji xəstəxanalar doludur. Lakin onlara heç kim inanmır.

Onların özlərindən başqa heç kim aldanmır. Onların öz xəstə qardaşlıqlarından başqa heç bir şagirdləri yoxdur. Onlar özlərini elan etdikləri şəxs kimi aparmadıqlarına görə onlar ətrafdakıları inandıra bilmirlər. Onların xasiyyətləri onların ərzlərini təsdiqləmir.

İndi məsihçilərin Məsihə əminliyi o faktla möhkəmlənir ki, O həqiqətən də Özünü elan etdiyi Şəxsdir. Onun sözləri və əməlləri arasında qarşıdurma yoxdur. Sözsüz ki, belə qeyri adi ərzlərin doğruluğunu təsdiqləmək üçün

gözəl xasiyyət tələb olunurdu, amma bizə elə gəlir ki, İsanın məhz belə xasiyyəti var idi. Onun xasiyyəti Onun əzrlərinin həqiqiliyini sübut etmir, ancaq inandırıcı tərzdə onları təsdiqləyir. Onun əzrləri qeyri adi idi. Onun xasiyyəti nadir idi. Con Styüard Mill Onu «nə öz sələflərinə, nə də öz ardıcılılarına oxşamayan nadir fiqur» adlandırır (U. X. Qriffitin «Məsihcilik — bu Məsihdir», 1909 kitabından sitat gətirilib).

Karneqi Simpson yazıb:

«İnstinktiv olaraq biz Onu heç bir qrupa aid etmirik. Əgər biz Onun adını Konfusiya dan başlayıb Götedə qurtaran siyahıda oxuyuruqsa, biz hiss edirik ki, bu adət ənənədən çox ləyaqəti pozur. İsa dahilərdən biri deyil. Əgər Dahi İsgəndərdən, Dahi Çarlzdan və Dahi Napoleondan danışmaq istəyirsinizsə... İsa ayrı durur. O, Dahi deyil. O — Vahiddir. O — sadəcə İsadır. Buna heç nə əlavə edə bilməzsən... O — bizim tədqiqimizin təbəçiliyində deyil. O, bizim insani varlığımızın hər hansı bir təliminin qaydalarını məhv edir. O, bizim tənqidimizi başından yuxarı tullanmağa məcbur edir. O, bizim ruhumuzu dərinəndən ehtiram etməyə məcbur edir. Çarlz Lemin belə bir sözü var: əgər bu otağa Şekspir daxil olsaydı, biz onu salamlamaq üçün ayağa qalxmalı olardıq, lakin əgər bu Şəxsiyyət bura girməli olsaydı, biz diz üstə düşüb və Onun paltarının kənarını öpməyə çalışmalı olardıq».

P. Karneqi Simpson «Məsihin faktı», 1930

Belə olan surətdə bizə, İsanın ayrıca əxlaqi qrup kimi durduğunu göstərmək vacibdir. Fərz etmək ki, O nə vaxtsa yaşayan dahi insan olub, artıq bizi qane etmir. Biz İsa barəsində müqayisələndiriləcək, nə də mükəmməl münasibətdə deyə bilmərik. Bizim üçün bu müqayisə yox,

aydınlıq məsələsidir. O, gənc varlıdan soruşdu: «Nə üçün sən Məni yaxşı adlandırırsan? Allahdan başqa heç kim yaxşı deyil». «Bax, məhz belədir!» — deyə gərək biz cavab verəydik. «O yox ki, Sən bütün qalan insanlardan yaxşısan. Sən hətta insanlardan yaxşı deyilsən, Sən yaxşısan — Allahın yaxşılığı ilə yaxşısan».

Bu ərzin mənası aydın olmalıdır. Günah — bu insanların anadangəlmə xəstəliyidir. Biz öz varlığımızda bu virus ilə doğulmuşuq. Bu barədə həmişə və hamı şikayət ediblər. Lakin əgər Nazaretli İsa günahsız olubsa, O bizim insanları tanıdığımız kimi adi insan olmayıb. Əgər O günahsız olubsa, O bizdən fərqlənib. O fəvqaltəbii olub.

«Onun xasiyyəti dahi möcüzələrdən təəccüblü olub».

Karneqi Simpson ilə statlanmış Tennison

«Onun günahkarlardan ayrı olması — boş bir şey deyil, nə isə heyranedicidir. Bu — satın alınmanın vədidir. Bu məhz Məsihin o xeyirxahlığıdır ki, hansı ki olmasaydı O Xilaskar sayılmazdı, — bizi xilas etmək lazım olduğu kimi, Onun Özünü də xilas etmək lazım olardı».

Ceyms Denni «Teologiya dərsləri», 9-cu nəşr, 1909

Ola bilsin ki, Məsihin günahsızlığı haqqında şahidçiliyi dörd bölümdə nəticələndirmək yaxşı olardı.

Məsih Özü bu barədə nə düşünürdü

Bir və ya iki dəfə İsa birbaşa təsdiqləyib ki, O günahsız olub. Qadını zina üstündə yaxalayıb İsanın yanına gətirəndə, O onun ittihamçılarına heyrətləndirici çağırış atdı: «Sizlərdən kim günahsızdırsa, qoy daşı birinci

o atсын». Yavaş-yavaş hamı dağılışdı və heç kim qal-madı. Bir az sonra həmin fəsildə (Yəhya 8) yazılıb ki, İsa bir çağırış da atıb, bu dəfə Öz-Özünə münasibətdə: «Sizlərdən kim Məni günahda ifşa edə bilər?» Heç kim cavab vermədi. O, insanları günahlandıranda, onlar çıxıb getməyə çalışırdılar. Amma O, onları Öz ünvanına günahları deməyə dəvət edəndə, O qala bilib və onların sorğu-suallarına dözə bilirdi. Onlar hamısı günahkarlar idi; O günahsız idi. O Öz Atasının iradəsinə tamamilə itaət-karlıqda yaşayırdı. «Mən həmişə Onun dediyini, — Ona məqbul olanı yerinə yetirirəm». Bu sözlərdə heç bir lovğalıq yox idi. O sakit, tələssiz və hiyləsiz danışdı. Belə olan surətdə, Öz təliminin təbiətinə görə, O Öz-Özünü ayrıca əxlaqi mərhələ etdi. Həmçinin, doğrudur ki, fərisey də Məbəddə özünün yüksək rəyli minnətdarlığı ilə hərəkət etdi: «Ay Allah, Sənə minnətdaram ki, mən başqaları kimi deyiləm». Ancaq İsa Öz nadirliyini Öz şəxsi məmurluğu üçün qəbul etmirdi. Ona bu şeyə diqqəti cəlb etmək lazım deyildi. Bu şey o dərəcədə aşkar idi ki, çətin ki bunu qeyd etmək lazım gələrdi. Çox güman ki, bu şey nəzərdə tutulurdu, nəinki təsdiqlənirdi. Bütün qalan insanlar azmış qoyunlar idilər; O onları tapıb xilas etmək üçün Xeyirxah çoban kimi gəlmişdi. Bütün qalan insanlar günahın xəstəliyi ilə əziyyət çəkirdilər; O, onlara şəfa vermək üçün həkim kimi gəlmişdi. Bütün qalan insanlar günahın və əxlaqsızlığın qaranlığına batmışdılar; O, dünyanın Nuru idi. Bütün qalan insanlar günahkar idilər; O isə doğulmuşdu ki, onların Xilaskarı olsun və onların günahlarının bağışlanması üçün qanını axıdıb ölsün. Bütün qalan insanlar ac idilər; O, həyat Çörəyi idi. Bütün

qalan insanları ölüm və günahda itaətsizlik gözləyirdi; O, indi onların Həyatı və sonra da Dirilməsi ola bilərdi. Bütün bu metaforalar Məsihin, Onun Özünün dərk etdiyi əxlaqi nadirliyini ifadə edir.

Buna görə də təəccüblü deyil ki, baxmayaraq biz İsanın imtahan olunmasını bilirik, Onun günahları haqqında heç nə eşitməmişik. O heç vaxt Öz günahlarını etiraf etmir; baxmayaraq ki, şagirdlərindən bunu tələb edirdi, Özü heç vaxt üzr istəmirdi. O, əxlaqi düşgünlüyün nə olduğunu bilmir. Göründüyü kimi, Ona günahlı hiss və Allahdan uzaqlılıq halı tanış deyil. Onun vəftizi həqiqətən də, Vəftizçi Yəhyanın dediyi, «tövbə vəftizi» idi. Lakin Yəhya İsanı vəftiz etməzdən qabaq çaşqınlıqda durdu, ancaq İsa Özünü günahkar hesab etdiyinə görə vəftiz olmağa gəlməmişdi, gəlmişdi ki, «saleh olan hər şeyi icra etsin» və Özünü başqalarının günahları ilə müqayisələndirməyə başlasın. O Özü, biz gördüyümüz kimi, Ata ilə ayrılmaz birlikdə yaşayır.

Hər bir əxlaqi günahın bu yoxluğu və Allah ilə aydın ünsiyyətin bu hissləri xüsusilə iki səbəbdən heyrləndiricidir. Birincisi odur ki, İsaya əxlaqi nüfuzetmənin kəskin hissi məxsus idi. «O... insanın varlığını bilirdi». Onun haqqında Müjdələrdə çox yazılıb ki, O, kütlənin daxili şübhələrini və heyrlərini oxuyurdu. Onun aşkar dərk etməsi Ona imkan verdi ki, fərisəylərin ikiüzlüyünü qorxmadan ifşa etsin. O, onların riyakarlığına nifrət edirdi. O Əhdi-Ətiqin peyğəmbərləri kimi onların başlarına yüksək səsle və çağırırdı. Şöhrətpərəstlik və hiyləgərlik Onun üçün iyrənc idi. Buna baxmayaraq, Onun nüfuzedici baxışı Onun Özündə günah qeyd etmirdi.

İkincisi, Onun dərk edilən saflığı ona görə valeh edir ki, çünki O heç bir salehə və ya mistikə tamamilə oxşamır. Məsihçilər bilirlər ki, Allaha nə qədər çox yaxınlaşdıqca bir o qədər də çox öz günahlarını dərk edirsən. Bu şeydə müqəddəs, nə iləsə alimə bənzəyir. Alim nə qədər çox kəşf etsə də, bir o qədər də çox, o kəşf edilməmiş şeyləri dəyərləndirir. Beləcə də, məsihçi məsihçilikdə nə qədər çox böyüsə, onu hələ də Məsihdən ayıran böyük məsafəni o qədər də çox dərk edir.

Hər hansı bir məsihçi tərcümeyi halına bir baxış oxucunu bu şeydə əmin edər, əgər ona şəxsi təcrübəsi kifayət deyilsə. Nümunə gətirmək olar. Devid Brayner XIX əsrin əvvəllərində Hindistanın Delaver ştatının qəbilələrində gənc missionerlərdən biri olub. Onun gündəliyi və məktubları onun Məsihə necə sadıq və dərinə itaətkar olduğunu göstərir. 29 yaşında onu ölümə gətirən dəhşətli ağrılara və tərkişilahləşdirici zəifliyə baxmayaraq, o özünü qalıqsız olaraq işə həsr etdi. O, at belində sıx meşəliklərdən keçərək, yorğunluq bilmədən təbliğ edir və öyrədirdi, o başının üzərində damsız yerlərdə yatırdı və şəraitli evin və ailə həyatının nə olduğunu bilmədən keçinirdi. Onun gündəliyi «mənim sevimli hindistanlılarıma» məhəbbət ifadəsi, dua və onun Xilaskarına həmdlər ilə doludur. Əlbəttə, o — yəqin ki, həyatı və işi az miqdarda günaha toxunmuş yüksək səviyyəli müqəddəsdir. Buna baxmayaraq, onun gündəliyini vərəqləyəndə biz görürük ki, o daima gözünün əxlaqi «parçalanmasından» şikayətlənir. O, Məsihə olan dua və məhəbbətinin çatışmamazlığından şikayətlənir. O özünü «bədbəxt soxulcan», «ölüvay it» və «ifadə olunmaz yararsız, yazıq varlığı» adlandırır. Bu heç

də xəstəlik düşüncəsinə görə deyildi. Sadəcə o Məsihin yanında yaşayırdı və öz günahlı vəziyyətini ağrıya qədər kəskin dərk edirdi.

Yenə də, İsa Məsih, hər hansı bir insandan da Allaha yaxın yaşayan, günah hisslərindən azad idi.

İsanın dostları nə deyirdilər

Hamıya aydındır ki, İsa Özünü Məsih və Allahın Oğlu saydığı kimi eləcə də günahsız hesab edirdi. Bəlkə O birində və digərində də səhv edirdi? Onun şagirdləri Onun haqqında nə düşünürdülər? Onun Özü barəsindəki rəyi onlar bölüşdürürdülərmi?

Kimsə düşünə bilər ki, Məsihin şagirdləri bir o qədər də yaxşı şahidlər olmayıblar. Bu barədə bir çox mübahisələr var ki, görəsən onlar düzgün deyildilərməyi və Onu layiq olduğundan artıq Onu parlaq boyalarla təsvir etmədilərmi. Burada həvarilər çox şeydə söyüşün qurbanı oldular. Onların şəhadətçiliklərini asanlıqla hesaba almaya bilməzsən. Bir neçə səbəb var ki, onların şəhadətçiliklərinə əminliklə etibar etməyə bizə imkan verir.

Birincisi, onlar üç ilə yaxın İsa ilə sıx ünsiyyətdə yaşayıblar. Onlar bir-birinin yanında yeyib və yatıblar. Onlar birlikdə balıqçı qayığında sıxlaşırdılar. Onların ümumi pul kisələri var idi (qeyd: bankda ümumi hesabın olması bir çox münaqişələrə gətirib çıxara bilər!). Şagirdlər bir-birinin əsəblərinə təsir edirdilər. Onlar küsürdülər. Amma onlar öz günahlarını heç vaxt İsağa görmürdülər. Çox vaxt fəməliya yaxınlığından nifrət yaranır. Ancaq bu vəziyyətdə. Əslində İsanın günahsız olması barədə iki əsas şahid

(necə ki, biz sonra görəcəyik) — bu Peter və Yəhyadır, onlar isə, İsanın xüsusi üstünlük verdiyi, deməli həm də daha yaxın və intim vəhy verdiyi balaca qrupa məxsus idilər (Peter, Yaqub və Yəhyadan ibarət olan).

İkincisi, həvarilərin şəhadətçiliklərinə bu planda inanmaq olar, çünki onlar yəhudi idilər və onların əqilləri uşaqlıqdan Əhdi-Ətiq təlimi ilə hopdurulmuşdu. Onların dəqiq bildikləri Əhdi-Ətiq doktrinlərindən biri isə bu idi ki, — ümumilikdə bütün insanlar günahkardılar:

Hamı birgə pozulub, namus əldən getmişdir, bir nəfər də olsun yaxşı iş görəni yoxdur.

Zəbur 14:3

Hamımız qoyun kimi yolu azmışdıq, hər birimiz öz yolumuzla gedirdik.

Yəşaya 53:6

Müqəddəs Kəlamın nurunun təlimində onlar günahsızlığı asanlıqla kimə gəldi aid etməzdilər.

Üçüncüsü, İsanın günahsızlığının həvarilər tərəfindən şəhadət edilməsinə daha çox inanmaq olar, çünki bu bir-başə təsdiqləmə deyil. Onlar İsanın günahsız olması haqqındakı həqiqəti sübut etmək üçün araşdırmaya varmırlar. Onlar nəyisə müzakirə edirlər və demək olar ki, ciddi əhəmiyyət vermədən, ötəri olaraq Onun günahsız olması barəsindəki şəhadətçiliyi əlavə edirlər.

Budur onların dedikləri. Peter əvvəlcə İsanı «qüsur-suz və təmiz Quzu» kimi təsvir edir, sonra isə deyir ki, İsa «heç bir günah işlətmədi və Onun ağzından hiyləgər bir söz çıxmadı» (1 Peter 1:19, 2:22). Yəhya ümumi bəyənət verir ki, bütün insanlar günahkardırlar və əgər biz

deyiriksə ki günahsızdıq, onda öz özümüzü aldadırıq və Allahı yalançı edirik. Amma sonra o davam edib və deyir ki, bizim günahlarımızı Öz üzərinə götürməyə hakimiyəti olan Məsihdə «günah yoxdur» (1 Yəhya 1:8–10, 3:5).

Peterin və Yəhyanın bu şəhadətçiliklərinə Pavelin və İbraniyə məktubun müəllifinin sözlərini də əlavə etmək olar. Onlar İsanı «günahın nə olduğunu bilməyən» kimi, daha dəqiq desək, «müqəddəs, məsum, nöqsansız, günahlardan ayrılmış» kimi təsvir edirlər. O, həqiqətən də «bizim kimi imtahan edilmiş», ancaq «günahdan xaric» idi (2 Korinfililərə 5:21; İbraniyə 7:26, 4:15).

Məsihin düşmənləri nə ilə razılaşdırdılar

Əgər biz İsanın düşmənlərinin Onun barəsində düşüncələrini nəzərə alsaq, bəlkə onda biz ayaqlarımızın altında möhkəm zəmin hiss edirik. Onların Onun xeyrinə mənfə rəyləri yox idi. Müjdələrdə biz oxuyuruq ki, onlar Ona diqqətlə nəzər yetirirdilər və Onun təbliğlərində Onu tutmağa çalışırdılar. Yaxşı məlumdur ki, əgər mübahisəni arqumentlər ilə udmaq olmursa, müttəfiqlər çox vaxt şəxsi təhqir səviyyəsinə qədər enirlər. Arqumentlərin yoxluğunu çirkəblə əvəz etmək pis olmazdı. Hətta kilsənin annaları şəxsi düşmənçiliyin çirkəbi ilə ləkələniblər. Beləcə də İsanın düşmənləri ilə baş vermişdi.

Mark onların tənqidinin dörd hadisəsini göstərir (2:1–3:6). Onların birinci tənqidi Allaha küfr etməkdə idi. İsa insanın günahlarını bağışladı. Bu, Allahın ərəzisinə soxulmaq idi. Onlar deyirdilər ki, bu qürurlu küfrdür. Lakin belə demək — sual vermək deməkdir: əgər O həqiqətən

də Allah idisə, onda günahları bağışlamaq — Onun ixtiyarı deyilmi?

Sonra onlar (özləri dediyi kimi) Onun dəhşətli, düşgün mühitindən dəhşətdə idilər. O, vergi yığanlar ilə yeyirdi. O, düşgün qadınlara Özünə yaxınlaşmağa icazə verirdi. Heç bir fəriseyin ağına da gəlməzdi ki, özünü belə aparsın. O, çox güman ki, öz paltarlarını yığıb və belə törtöküntü ilə ünsiyyətdən kənara çəkilərdi. Və belə etməkdə də özünü saleh hiss edərdi. Onlar İsanın mərhəmət və yumşaqlığını heç cürə anlaya bilmirdilər. Baxmayaraq ki, İsa «günahlardan ayrılmış» idi, lakin Özünə hörmətli, «günahkarların dostu» rütbəsini qazanmışdı.

Üçüncü ittiham bəyan edirdi ki, Onun dini yüngüldür, ədəbsizdir. O, fəriseylər kimi və ya Vəftizçi Yəhyanın şagirdləri kimi oruc tutmurdu. O, «yeyib və içməyə» gələn «acgöz və əyyaş» idi. Buna bənzər hücumların yəqin ki, ciddi təkzibə ehtiyacı yoxdur. Doğrudur ki, İsa sevinclə dolu idi, amma Onun dinə olan ciddi münasibətində heç bir şübhə ola bilməzdi.

Dördüncüsü, Onun şənbə gününü pozması onları hiddətə gətirdi. O, xəstələrə şənbə günü şəfa verirdi. Onun şagirdləri isə hətta şənbə günü səpilmiş tarladan keçərək sünbülləri dərib, təmizləyib və yeyirdilər. Bunu fəriseylər və qanunşünaslar biçinə və üyüdülməyə bərabər tutaraq ciddi qadağan etmişdilər. Lakin heç kim İsanın Allahın qanununa tabe olmasına şübhə edə bilməzdi. O Özü qanuna itaətkar idi və Öz ittihamçılarını da bu qanuna çağırırdı. O, həmçinin təsdiqləyirdi ki, Allah şənbə gününü yaradıb və bunu insanın xeyri üçün edib. Ancaq «şənbə gününün Ağası» olduğuna görə O bilirdi ki, yalançı insan

ənənələrini süpürüb atmağa və Allahın qanununu düzgün dərk etməyi insanlara qaytarmağa hüququ var.

Bütün bu ittihamlar ya bayağıdır, ya da suallar meydana gətirir. İsa, Onun həyatının məsələsini həll edən məhkəmənin qarşısında duranda, Onun ittihamçıları İsayə qarşı yalançı şahidlər tapmaq məcburiyyətində qaldılar. Amma onda da onlar razılığa çata bilmədilər. Ümumiyyətlə, onların Ona qarşı düzüb quraşdırdıqları yeganə ittiham, əxlaqi yox, siyasi idi. Lakin hökm üçün hökumət cinayətkarı insanların qarşısında duranda, onu yenidən və yenidən günahsız saydılar. Pilat qərardan boyun qaçırmamağa bir neçə qorxaq cəhd göstərdikdən sonra hamının gözü qarşısında əllərini yudu və özünü «bu insanın qanında təqsirsiz» elan etdi. Hirod Onun təqsirini tapa bilmədi. Satqın Yəhuda tam peşimançılıqda kahinlərə otuz gümüşü qaytararaq dedi: «Mən təqsirsiz qanı ələ verməklə günah işlətdim». Çarmıxda asılmış oğru tövbə edərək, İsanı təhqir etdiyinə görə, öz yoldaşını məzəmmət edib dedi: «O heç bir günah işlətməmişdir». Nəhayət, İsanın əziyyətlərini və ölümünü görən yüzbaşı nida etdi: «Doğrudan da bu Adam saleh idi!» (Matta 27:24; Luka 23:15; Matta 27:3–4; Luka 23:41–47).

Biz özümüz nə görə bilərik

İsa Məsihin xasiyyətini qiymətləndirərkən bizə başqalarının şəhadətçiliklərinə istinad etmək lazım deyil, biz özümüz də öz rəyimizi çıxara bilərik. Onun şagirdlərinin əminliklə təsdiqlədiyi və Onun düşmənlərinin könulsüz olaraq etiraf etdikləri, Onun zəhlə tökməyərək Özünü

danışdığı kamillik barəsində, bütün Müjdələrdə obyektiv olaraq təsvir edilib.

Bizim yaxşı imkanımız var ki, şəxsi fikirlərimizi formalaşdıraraq. Müjdəçilər tərəfindən təsvir edilmiş İsanın siması hərtərəflidir. Doğrudan da əsasən tam olmayan üç il ərzində Onun aşkar xidməti təsvir olunub. Lakin biz Onun uşaqlığı barədə çox az bilirik. Luka iki dəfə xatırladır ki, O Nazaretdə Öz gizli illərində uğurla böyüyür, ruhən qüvvətlənir, hikmətdə və boy-buxunda, Allah və insanlar qarşısında lütfdə tərəqqi edirdi.

Biz Onu Öz şagirdləri ilə birlikdə xalqdan uzaqlaşdığını görürük, Onu kütlənin səs-küylü qayğılarında müşahidə edirik. O bizim qarşımızda Qalileyada kütlə tərəfindən qəhrəman kimi izzətlənən təsvir olunub; bu kütlə Onu güclə götürüb və Onu padşah etmək istəyirdi. Biz Onun ardınca, fərisey və saddukeylərin öz diqqətli araşdırmalarına toplaşdıqları, Yerusəlim Məbədinin keçidinə gedirik. Amma, uğurun baş hərlədən yüksəkliyində də, dərin ümitsizliyə qərq olanda da, tənha və rədd edilmiş olanda da O, elə həmin İsadır. O dəyişilməzdir. O, əhval-ruhiyyənin təsiri altına düşmür. O daimidir.

Bununla yanaşı bu surət təmkinlidir. Onda düşüncəsiz şıltaqlığın izi yoxdur. O, öyrətdiyinə dərinləndən inanır, amma O, fanatik deyil. Onun təlimi hamı tərəfindən tanınmırdı, ancaq O, qeri-adi deyildi. Bizdə Onun insani təbiəti qədər də ilahi təbiətliyi barədə şəhadətçilik var. O yorulur. Ona, bütün digər insanlara lazım olduğu kimi yatmaq, yemək və içmək lazım idi. O da, insan emosiyaları olan məhəbbət və qəzəbi, sevinc və kədəri duyurdu. O tam insandır. Lakin O — adi insan deyil.

Ən birincisi, O Özü üçün heç nə istəmirdi. Bu ən hey-rətləndiricisidir. Baxmayaraq ki, O Özünü Allah sayırdı, O Özünü qürurlu aparıb və Öz şərəfini müdafiə etmirdi. O qürurlu deyildi. İsada Özündən razılığın heç izi də yox idi. O müti idi.

Məhz bu paradoks ən çox çaşdırır: bu Onun təlimi-nin özünə yönəldilməsi və Onun davranışının başqaları-na yönəldilməsinin ahəngliyidir. Düşüncələrdə O Özünü birinci qoyurdu, əməllərdə isə axırıncı. O, bizə özünü ən yüksək qiymətləndirməni və ən yüksək özünü fəda etmə-ni göstərdi. O bilirdi ki, bütün insanların Rəbbidir, ancaq onların qulu oldu. O dedi ki, dünyaya hökm üçün gələcək, Özü isə Öz həvarilərinin ayaqlarını yudu.

Heç bir insan bu qədər çox verməyib. Təsdiqlənir ki (Onun Özü və biz tərəfdən də), O, günah ilə bulanma-mış əbədiyyəti, bu dünyanın ağırlı pislikləri ilə münasibətə dəyişərək, göylərin sevincindən yerin iztirablarına görə imtina etdi.

O, adi yəhudi anasından çirkli yaşayış yerində nəzərə çarpmayan Beytlehem kəndində anadan olmuşdu. Körpə ikən O, anası ilə Misirə qaçmışdı. Onu Nazaret adlanan unudulmuş kiçik bir kəndə gətirdilər; O, ailədə anasını və uşaqları dolandırmaq üçün dülgərlik işində çalışırdı. Təyin olunmuş vaxtda O, demək olar ki, əmlaksız, rahatlıqsız, evsiz olan sərgərdan təbliğçi oldu. O Özünə adi balıqçılar və vergiyiğanların arasında dostlar tapırdı. O, cüzamlılara toxunurdu və fahişələrə Ona toxunmağa icazə verirdi. O Özünü şəfa, yardım, təlim və təbliğ xidmətinə təqdim etdi.

Onu anlamadılar, səhv şəhr etdilər. O, insanların qa-baqcadan əmələ gəlmiş yanlış fikirlərinin və məharətlə

gizlədilmiş məqsədlərinin qurbanı oldu. Ona nifrət edirdilər və Onun xüsusi xalqı Onu inkar edirdi, Onu dostları tərk etdilər. O Özünün döyülməsinə, üzünə tüpürülməyə, tikandan düzəldilmiş çəlgəngin başına taxılmasına, Öz əllərinin və ayaqlarının adi roma çarmıxına mıxlanmasına imkan verdi. Onun bədənində qəddar iti şeylər batanda O, Onu incidənlərə görə dua etməkdə davam edirdi: «Ata, onları bağışla, çünki nə etdiklərini bilmirlər».

Belə bir insana bizim heç vaxt əlimiz çatmaz. Ona, bizim hər zaman bu şeydə uğursuzluğa uğradığımız bir şey müyəssər oldu. O, kamil üstünlüyə malik idi. O, heç vaxt qisas almırdı. O, heç vaxt heç kimin xətrinə dəymirdi, əsəbləşdirmirdi və Özünü elə idarə edirdi ki, Öz-Özündən imtina edirdi və insanlar nə desələr də və ya nə etsələr də belə insanlıq xeyrinə Allahın iradəsinə təslim olurdu. O deyirdi: «Mən Öz iradəmi axtarmıram və Öz izzətimi axtarmıram». Pavel necə yazırdı: «Çünki Məsih Özünü əzizləmirdi».

Bax, Allaha və insanlara xidmət etməkdə özünə qarşı belə tam etinasızlığı Müqəddəs Kəlam məhəbbət adlandırır. Məhəbbətdə egoistik maraq yoxdur. Məhəbbətin mahiyyəti — özünü fəda etməkdir. Ən pis insana hərdən bir lütfkarlığın ani parlaqlığı düşür, amma İsanın həyatı bu lütfkarlığı sönməyən şəfəq kimi saçırdı. İsa günahsız idi, çünki Özü üçün heç nə axtarmırdı. Özündən belə imtina etmək məhəbbət adlanır. Allah isə məhəbbətdir.

MƏSİHİN DİRİLMƏSİ

Biz İsanın qeyri-adi ərzlərini və Onun xasiyyətini nəzərdən keçirdik. İndi biz Onun ölülərdən dirilməsinin şəhadətçiliyini nəzərdən keçirək.

Aydındır ki, əgər dirilmə həqiqətən də baş veribsə onun çox böyük əhəmiyyəti var. Əgər Nazaretli İsa ölümlərdən dirilibsə, onda O şübhəsiz ki, unikal bir şəxs idi. Məsələ Onun ruhani sağ qalmağında, Onun fiziki dirilməyində deyil, ancaq Onun ölümü ələ keçirməsində və Onun varlığın yeni sahəsinə dirilməsindədir. Biz belə bir şeyi keçirən başqa bir kəs tanımırıq. Buna görə də müasir adamlar, Pavelin areopaqdakı təbliğini dinləyən, «Ölümlərdən dirilməyi eşitdikdə, bəziləri kinayə ilə güldü...» (Həvarilərin işləri 17:32) afina fəlsəfəçiləri kimi istehzal-nifrətlidirlər.

Mübahisə, Onun dirilməsinin Onun ilahiliyinin təsdiqləməsində deyil, amma dirilmənin ilahilik ilə uyğunlaşmasındadır. Fövqəltəbii şəxsiyyətin yer üzünə gəlib və onu fəvqəltəbii yol ilə də tərk etməsini tam gözləmək olar. Əhdi-Cədid də məhz bunu təbliğ edir və bu səbəbdən də

kilsə məhz həmişə buna inanırdı. Onun doğuluşu təbii idi, amma anasının Ona boylu qalması — fəvqəltəbii idi. Onun ölümü təbii idi, ancaq dirilməsi — fəvqəltəbii idi. Onun anasının möcüzəli yolla Ona hamilə qalması və Onun dirilməsi, Onun ilahiliyini sübut etmir, amma buna uyğun gəlir (biz burada İsanın qüsursuz doğulmasını nəzərdən keçirmirik, çünki dirilməsi istifadə edildiyi kimi Əhdi-Cədidə bu doğulma Onun Məsihliyini və ya Onun ilahiliyini göstərmək üçün istifadə olunmur. Qüsursuz doğulma barəsindəki məsələ Ceyms Orranın «Məsihin qüsursuz doğulması» 1907, həmçinin C. Qrişem Meyçenin «Qüsursuz doğulma» 1936, kitablarında yaxşı əsaslanıb).

İsa Özü heç vaxt Öz ölümünü, diriləcəyini əlavə edərək və Öz dirilməsini qarşıdan gələn bir əlamət kimi təsvir edərək qabaqcadan demirdi. Pavel Romalılara məktubunun başlanğıcında yazırdı ki, İsa «ölülərdən dirilərək, Allahın Oğlu olduğu qüdrətlə sübut edildi». Həvarilərin işlərində yazılmış həvarilərin ilk təbliğləri isə bir daha təsdiqləyir ki, Allah dirilmə vasitəsilə insanların məhkumiyyətini ləğv etdi və Öz Oğluna bəraət qazandırdı.

Bizim səyli və səliqəli tarixçi kimi tanıdığımız Luka bu dirilmə barəsində deyir ki, «çoxlu sübut var». Ola bilsin ki, biz dirilməni «tarixin təsdiqlədiyi daha böyük fakt» adlandıran Tomas Arnold kimi dərinə getməyəcəyik, amma əlbəttə ki, bir çox qeyri tərəfgir alimlər dirilmə barəsindəki şahidçiliyi çox etibarlı sayırlar. Məsələn ser Edvard Klark K. S. Onun Həzrətləri E. L. Mekkeysə yazırdı:

Hüquqşünas kimi mən, Pasxa gününün ilk hadisələri haqqında şahidçiliklərin dərinədən öyrənilməsi ilə məşğul olurdum.

Mənə şəhadətçiliklər inandırıcı gəlir və bir daha yenidən mən Ali Məhkəmədə, çox da təm-taraqlı ifadə olunmayan şəhadətçiliklər barəsindəki nəticəni dəstəklədim. Şəhadətçiliyin ardıyca nəticə yaranır, doğru şəhadətçilik həmişə təm-taraqsızdır və heç vaxt təəssürat yaratmağa cəhd göstərmir. Müjdənin dirilmə barəsindəki şəhadətçiliyi məhz belələrinə aiddir və hüquqşünas kimi mən onu, düzgün insanların təsdiqləyə bilmədiyi faktlar barəsində şahidçilik kimi tam qəbul edirəm.

Bu nə şəhadətçilikdir belə? Onu dörd təsdiqləməyə cəmləşdirməyə cəhd göstərmək olar.

Bədən yoxa çıxdı

Müjdələrin dördündə də dirilmə barəsindəki əhvalat Pasxa bazar günündə səhər tezdən qadınların qəbiri ziyarət etməklərindən başlanır. Ora gəldikdə onlar dəhşət və heyrət içində Rəbbin bədəninin yoxa çıxmasını gördülər.

Bundan sonra həvarilər təbliğ etməyə başladılar ki, İsa dirilib. Bu, onların təbliğinin əsas fikri idi. Əgər insanlar Yusifin qəbrinə gəlib orada İsanın bədənini görməsəydilər, insanların həvarilərə inanmasını çox çətinliklə gözləmək olardı. Yox! Qəbir boş idi. Bədən yoxa çıxmışdı. Buna şübhə ola bilməz. Məsələ burasındadır ki, bunu necə başa salaq.

Birincisi, belə fərziyə var ki, qadınlar həmin qəbrin yanına gəlməmişdilər. Qaranlıq idi və onlar kədərdən özlərində deyildilər. Necə deyərlər, onlar asanlıqla çaşa bilərdilər. İlk baxışdan bu məqbul səslənir, lakin diqqətli araşdırmaya dözmür. Bundan başlayaq ki, orada tam qaranlıq ola bilməzdi. Həqiqətən də Yəhya deyir ki, qadınlar ora

«hələ qaranlıq ikən» gəlmişdilər, amma Mattanın Müjdə-sində biz görürük ki, bu «dan yeri ağaranda» baş vermişdi (28:1), Luka deyir ki, «çox erkən», Mark isə aşkar təsdiq-ləyir ki, «günəş doğan vaxt».

Sonra, bu qadınlar heç də səfeh deyildilər. Onlardan ikisi Yusiflə Nakdimonun bədənini hara qoyduqlarını özlə-ri görmüşdülər. Onlar hətta «qəbrin qarşısında» oturaraq dəfn etmə mərasimini seyr edirdilər. Bu iki qadın (Məcdəli Məryəm və İsanın anası Məryəm) dan yeri ağaranda, özləri ilə Şalomiti, Yohannanı və «başqa qadınları» da gətirmişdilər, belə ki, onlardan biri yolu çaşsaydı o biriləri onu düzəldərdilər. Əgər Məcdəli Məryəm birinci dəfə həmin yerə gəlməsəydi, çətin ki, həmin səhvi, səhərin tam işığında, qayıdıb və İsanı görəndə qədər bağda qaldıq-da, təkrar edərdi.

Bununla yanaşı, onları belə səhər erkən qəbrin yanına təkcə kədər gətirməmişdi. Onlar müəyyən məqsədlə gəlmişdilər. Onlar ətirli məhs yağları gətirmişdilər və öz Rəbblərinin bədəninin məhs edilmə işini başa çatdırmalı idilər, çünki iki gün bundan qabaq şənbə gününün yaxınlaşması onlara bu işi başa çatdırmağa mane olmuşdu. Bu sadıq və işgüzar qadınları aldatmaq və ya onların başladıkları işi başa çatdırmaqdan etiraz etməyə məcbur etmək çox da asan deyildi. Yenə də, əgər onlar qəbri səhv salsaydılar, eşitdiklərində əmin olmaq üçün oraya qaçan Peter ilə Yəhya məgər həmin səhvi edərdilərmidi? Bəs Yəhya və Nakdimon da daxil olmaqla, yolun düzlüyündə şübhə etmədən başqaları ora sonra necə gəldilər?

Boş qəbirin ikinci izahı — ürəyi getmə nəzəriyyəsidir. Bu fikri təsdiqləyənlər bizi əmin etmək istəyirlər ki, İsa

çarmıxda ölməyib, təkcə hissiyyatdan məhrum olub. Sonradan O, qəbirdə Özünə gəlib, oradan çıxıb və sonra Öz şagirdlərinə görünüb.

Bu nəzəriyyə suallar ilə aşıb daşır. Onlar faktları təmamilə səhv edir. Şəhadətçiliklər ona birbaşa uyğun gəlmir. Pilat həqiqətən də İsanın ölümünə təəccübləndi, amma ona yüzbaşının əminliyi tam kifayət idi ki, o Yusifə bədəni çarmıxdan çıxarmağa icazə versin. Yüzbaşı İsanın ölümündə əmin idi, çünki o «əsgərlərdən biri Onun böyrünü nizə ilə deşəndə və o anda oradan su və qan axanda» orada idi. Beləliklə, Yusif və Nakdimon bədəni çıxartdılar, onu kətan parçalara sarıyıb və Yusifin yeni qəbrinə qoydular.

Yəni bu şeyə ciddi inanmaq olar ki, bütün bu müddət ərzində İsa ancaq huşunu itirmişdi? Məhkəmənin qəddarlıqları və əziyyətlərindən, ələ salınmalardan, döyülmələrdən və çarmıxa çəkilmədən sonra O daş qəbirdə, soyuqda, yeməksiz və tibbi yardımsız 36 saat qala bilərdi? Sonra O, kifayət qədər güc toplayıb qeyri insan qüvvəsi ilə qəbrin girişində qoyulmuş nəhəng daşı yuvarlayıb itələyib və eyni zamanda da roma əsgərlərini narahat etməyə bilərdi? Və sonra zəif, əldən düşmüş və ac O şagirdlərinin qarşısına gəlib onlarda ölümə qalib gəlmiş kimi təəssürat yarada bilərdimi? O ölüb və dirilməyinin təsdiqləməsini davam edib, şagirdlərini bu dünyaya göndərib və dövrün sonunda yenə gələcəyini vəd verə bilərdimi? O, haralar-dasa qırx gün gizlənərək yaşayıb, hərdən gözlənilmədən peyda olub sonra isə heç bir şey aydın etmədən qeyb ola bilərdimi? Belə sadələvhlik Tomanın şübhələrindən də çox inanılmazdır.

Üçüncüsü, belə bir fikir var ki, onu oğrular oğurlayıb. Belə fərziyyə üçün heç bir sübut yoxdur. Oğruların roma keşikçilərini necə aldatmaqları heç aydınlaşdırılmır da. Oğruların nə üçün bədəni götürüb amma kətan parçaları orada qoymaqlarını anlamaq, həmçinin belə hərəkətlərin səbəblərini də təsəvvür etmək çətindir.

Dördüncüsü, deyirdilər ki, şagirdlər bədəni qəbirdən götürüblər. Matta deyir ki, yəhudilər bu şayəni əvvəldən buraxıblar. O Yusifə Məsihin bədənini çıxartmağa icazə verən Pilatı belə deyən fəriseylərdən ibarət baş kahinlərin nümayəndəliyini necə qəbul etməsini, təsvir edir:

«Cənab! Biz xatırlayırıq ki, o yalançı hələ diri ikən: «Üç gün sonra diriləcəyəm», — demişdi. Beləliklə, əmr et ki, üçüncü günə qədər qəbrin təhlükəsizliyini qorusunlar. Yoxsa şagirdləri gecə ilə gəlib Onu oğurlayarlarsa və xalqa: «O ölülərdən dirildi», — deyərlər. Axıncı yalan, birincisindən daha pis olar».

Matta 27:63–64

Pilat razılaşdı. O dedi: «Bildiyiniz kimi qəbrin təhlükəsizliyini qoruyun» və yəhudilər «gedib, qəbrin qarşısında keşikçi dəstəsi qoyaraq, qəbir daşına möhür basdılar». Matta, nə daşın, nə möhürün, nə keşikçi dəstəsinin dirilməyə mane ola bilməməsini və keşikçilərin necə şəhərə daxil olub və bütün baş verənləri baş kahinlərə danışmalarını, təsvir edir. Onlar isə müşavirə keçirib əsgərlərə rüşvət verib və dedilər:

«Deyərsiniz ki, şagirdləri gecə biz yatanda gəlib Onu oğurlayıblar. Əgər bu barədə xəbər valiyə gedib çatsa, biz

onu inandırırıq, sizi də bəladan qurtarıq. Onlar da pulu alıb əmr edildiği kimi etdilər; və bu söz bu günə kimi yəhudilər arasında yayılmışdır».

Bu əhvalat tənqidə dözmür. Nəzarət etməyi ciddi əmr almış, fərqi yoxdur istər roma, istər yəhudi, seçilmiş keşik dəstəsinin keşikdə yatması mümkündürmü? Bəs əgər onlar həqiqətən də oyaq durmuşdularsa, qadınlar onların yanından keçib daşı necə yuvarlada bilərdilər?

Hətta əgər fərz etsək ki, şagirdlərə Rəbbin bədənini götürmək müvəffəq oldu, bütün nəzəriyyəni dağıtmaq üçün kifayət edə bilən bir psixoloji fikir var. Həvarilərin İşlərinin birinci hissəsindən biz öyrənirik ki, əvvəlki təbliğlərində həvarilər dirilməyə vürğu edirdilər. Onlar daima deyirdilər: «Siz Onu öldürdünüz, amma Allah Onu ölüldəndən dirilti və bunun şahidləri bizik». Onların qabaqcadan razılaşdırılmış yalanı bilərəkdən bəyan etməklərinə biz yəni inanırıq? Əgər onlar İsanın bədənini özləri götürmüşdülərsə, onda Onun dirilməsini təbliğ etmək əsil yalanı yaymaq demək idi. Ancaq onlar bunu tək cə yaymırdılar, onlar buna görə əziyyət çəkirdilər. Onlar həbsxanaya, döyülməyə, ölümə getməyə hazır idilər — bütün hamısı nağıla görə?

Bu sadəcə həqiqətə bənzəmir. Bu o dərəcədə inanılmazdır ki, təməmilə mümkünsüz kimi görünür. Əgər Müjdələrdən və Həvarilərin İşlərindən açıqaydın görünən nə varsa, bu həvarilərin səmimi olmasıdır. Əgər istəyirsinizsə, — bəli, onlar aldana bilərdilər, amma onlar özləri yalançı deyildilər. İkiüzlülər və çox əzab çəkmiş adamlar eyni xəmərdən düzəldilə bilməz.

Məsihin bədəninin yoxa çıxmasına beşinci və yəqin ki, ən az məntiqsiz (baxmayaraq yenə də hipotik) izahat odur ki, roma və ya yəhudi hakimiyyətçiləri özləri Onun bədənini götürüblər. Onların bunu etməyə dəqiq səbəbləri var idi. Onlar eşitmişdilər ki, İsa dirilmə barəsində deyirdi və qorxurdular ki, onları aldadarlar. Deməli (bizə necə izah edirlər), yalanın qabağını almaq üçün onlar ehtiyat tədbirləri görüb cəsədi müsadirə etdilər.

Amma diqqətlə nəzər salanda real əhvalatların bu fərziyyəli bərpası parçalara dağılır. Biz gördük ki, İsanın ölmündən artıq bir neçə həftə sonra məsihçilər Onun dirilməsini cəsarətlə bəyan edirdilər. Bu yeni xəbər tez yayıldı. Yeni Nazaret hərəkatı yəhudiçiliyin dayağını qırmaq və Yerusəlimin sükutunu pozmaq təhlükəsi yaradırdı. Yəhudilər dəyişikliklərdən, romalılar isə qarma-qarışıqlıqlardan qorxurdular. Hakimiyyətə bir aşkar hərəkət etmək qalırdı. Onlar bədən qalıqlarını göstərib və etdiklərini xəbərləyib yaya bilərdilər.

Bunun əvəzində onlar susub və qəddar hərəkətlərə əl atdılar. Onlar həvariləri həbs edir, onlara hədə-qorxu gəlir, onları döyür, zindana salır, alçaldır, onlara qarşı sui-qəsd edir və öldürürdülər. Lakin, əgər hakimiyyətdə olanların əlində İsanın bədənini olsaydı, bütün bunlar təmənilə lazımsız olardı. Kilsə dirilmənin əsasında qurulmuşdu. Dirilməni ifşa edin, kilsə yıxılacaq. Ancaq onlar bunu edə bilmədilər — axı bədən onlarda yox idi. Hakimiyyətin susması, bu həvarilərin şəhadətçilikləri kimi dirilmənin sübutudur.

Boş qəbri və bədən yoxa çıxmasını aydınlatmaq üçün insanların uydurulmuş nəzəriyyələri belədir. Onlardan heç

biri məqbul deyil və onların heç birinin tarixi sübutu yoxdur. Kimlər ki, müvafiq alternativ izahat almaq istəyir, əgər biz Pasxanın ilk günlərinin hadisələrini ətraflı yazan Müjdənin sadə və ayıq hekayəsinə üstünlük versək, yəqin ki, bizi bağışlayarlar. İnsanlar İsanın bədənini götürməmişdilər. O, Allah tərəfindən dirildilmişdi.

Kətan parçalar toxunulmaz qalmışdı

Qeyd ediləcəkdir ki, İsanın bədəninin yoxa çıxması barəsində xəbər verən əhvalatlar deyirlər ki, kətan parçalar yerlərində qalmışdı. Yəhya bu faktı xüsusi qeyd edir, çünki o Peter ilə birlikdə səhər erkən qəbrin yanına qaçmışdı. Bu əhvalat (20:1–10) barəsində onun hekayəsində tam aydın görünür ki, o özü baş vermiş şeylərdə iştirakçı olmuşdu. O, Peteri ötdü, amma qəbirə qaçıb çatanda, Peter qaçıb gəlib və içəri daxil olana kimi, ancaq onun içinə boylanıb baxırdı. «Qəbrə birinci gələn o biri şagird də o zaman girib olanları gördü və iman etdi». Belə sual qalxır: onu iman etməyə məcbur edən nəyi o gördü? Hekayədən görünür ki, onu təkcə bədən yoxa çıxması heyrləndirmədi, həmçinin kətan parçaların əl dəyilməmiş öz yerlərində olması da heyratə səbəb oldu.

Gəlin hadisələri bərpa etməyə cəhd göstərək (Henri Letemin «Dirilmiş Rəbb» 1904 kitabının ardıyca). Yəhya danışır ki, Yusif Pilatdan İsanın bədəninin götürülməsini yalvarana qədər (19:38–42), Nakdimon «yüz litrə qədər qarışıq mirra və əzvey gətirdi». Sonra onlar birlikdə «İsanın cəsədini götürüb yəhudilərin dəfn adəti üzrə ətirllərlə bərabər kətan parçalara sarıdılar». Başqa sözlə desək,

onlar bədənini ətrafında kətan parçaları sarıyanda, onlar büküklərə mira və əzvay tökürdülər. Xüsusi örtük başı bağlamalı idi (bu Yəhyanın Lazarın dəfn örtüyü haqqında qeyd etməsindən görünür. Axı İsa onu dirildəndə «ölü də, əlləri və ayaqları sargılarla bağlanmış və üzü dəsmalla sarılmış halda çıxdı» — 11:44). Belə olan surətdə, onlar şərq adətlərinə görə, Onun bədənini və başını sarıyaraq üzünü və boynunu açıq qoydular. Sonra onlar bədəni mağara-qəbrin divarından çıxan daşın üzərinə qoydular.

Təsəvvür edək ki, Onun dirilməsi baş verən zaman biz də qəbirin içində olmuş olardıq. Biz nə görərdik? Biz İsanın tərənib, əsnəyib, dartınıb və durmasını görərdik? Yox. Biz düşünürük ki, O, həyata qayıtdı. O, ürək gedmədən Özünə gəlmədi. O öldü — və dirildi. Bu dirilmə idi, canlanma deyildi. Biz düşünürük ki, O, möcüzəli surətdə ölümdən varlığın tamamilə yeni sahəsinə keçdi. Əgər biz orada olsaydıq nə görərdik? Biz bədənini yoxa çıxmasını hiss edərdik. O, olduğundan fərqli olaraq, nə isə yeni və möcüzəli bir şeyə çevrilərək «buxarlanardı». O, sonralar bağlı qapılardan onlara toxunmadan necə keçirdisə, eləcə də örtüklərdən keçərdi. Demək olar ki, lakin tam yox. Axı bədən yoxa çıxanda, dəfn örtükləri yüz funt ətirli qətranın ağırlığı altında sadəcə düşərdilər və yastı vəziyyətdə qalardılar. Onların və baş örtüyünün arasında aralıq olardı — Onun boynu və başı olan yerdə. Yaylıq özü isə başın xüsusi çarpaz üsulu ilə bağlandığına görə, içində baş olmayan əzik çalma kimi öz batıq formasını tam saxlaya bilərdi.

Yəhyanın hekayələrinin diqqətli tədqiqi göstərir ki, o dəfn örtüklərinə baxanda məhz bu üç xüsusiyyəti görüb.

Birincisi o kətan parçaları «bükülmüş durduğunu» gördü. Bu söz iki dəfə təkrar olunur, birinci halda o yunan cümləsində vurğu mövqeyində yerləşdirilir. Belə tərcümə etmək olar: O uzanmış (və ya düşmüş) kətan örtükləri gördü. Sonra biz görürük ki, «məndil kətan parçaları deyil, ayrı bir yerdə bükülmüş dururdu». Çətin ki, bu onun əzilib və bir küncə atılmasını bildirir. O, həmin daş çıxıntıda idi, amma örtüklərdən müəyyən məsafədə idi. Üçüncüsü, bu həmin «məndil ayrı bükülmüş dururdu». Biz bəzi tərcümələrdə «qatlanmış», «burulmuş» sözlərinə rast gələ bilərik. Bu, uğursuz tərcümələrdir. «Bükülmüş» sözü boş məndilin qoruyub saxladığı yumru formanı dəqiq təsvir edir.

Həvarilər qəbrə yaxınlaşanda onların gözləri önündə hansı mənzərənin yarandığını təsəvvür etmək çətin deyil: daş çıxıntı, düşmüş örtüklər, məndilin qabığı və onların arasındakı məsafə. Onların görüb və iman etməkləri təəccüblü deyil. Bu örtüklərə bir baxış dirilmənin reallığını sübut edir və onun mahiyyətini açırdı. Örtüklərə heç kim toxunmamışdı, heç kəs onları burmamışdı: onlara insan əl vurmamışdı. Onlar, içindən kəpənək çıxmış pupların atılmış qalıqlarına oxşayırdı.

Aydındır ki, örtüklərin düzülüşü diqqəti cəlb etməli idi. Dirilməni təsdiqləyən sonrakı şəhadətçiliyi biz bu şeydə görürük ki, Məcdəli Məryəm (Peter və Yəhyaya yeniliyi danışdıqdan sonra qəbrin yanına qayıtdıqda), «əyilib qəbrin içinə baxdı» və İsanın bədəninin əvvəl uzandığı yerdə, biri baş, digəri isə ayaq tərəfdə oturmuş ağ geyimdə iki Mələk görmüşdü. Çox güman ki, onlar çıxıntıda oturmuşdular, örtüklər isə onların arasında idi. Mark da,

Matta da əlavə edirlər ki, onlardan biri dedi: «O burada yoxdur; çünki dediyi kimi dirildi. Gəlin Rəbbin yatdığı yeri görün» (Yəhya 20:11–12; Matta 28:6; Mark 16:6). Oxucu Mələklərə inanır, ya yox, hər halda Mələk tərəfindən qeyd edilən, İsanın uzanmış olduğu yerin təsviri, qeyd edilən vəziyyət və Mələklərin sözləri, müjdəçilərin anladıklarını təsdiqləyir: dəfn örtüklərinin vəziyyəti və bədənənin olmaması birlikdə Onun dirilməsinə şəhadət edirdi.

Rəbbi görmüşdülər

Müjdəni oxumuş hər bir kəs orada, İsanın dirilməsindən sonra Onun Öz şagirdlərinə görünməsi barədə bir neçə qeyri adi hekayələr var. Biz, Peterin «seçilmiş şahidlər» adlandırdığı kəslərə dirilmiş Rəbbin, on ayrı ayrı görünmələri haqqında bilirik. Deyilir ki, O, Məcdəli Məryəm, qəbrin yanından qayıdan qadınlara, Peterə, Ammaus yolunda iki şagirdə, evdə toplaşmış on şagirdə, bir həftə sonra Toma ilə birlikdə onbirlərə, çox güman ki, Qalileya yüksəkliyində «beş yüzdən çox qardaşa birdən», Qalileya gölü yaxınlığında Peter, Toma, Natanel, Yaqub və Yəhya da daxil olmaqla bir neçə şagirdlərinə və göyə çəkilmə zamanı Beytanya yaxınlığındakı Zeytun dağında bir çox digər şagirdlərinə görünüb. Pavel (1 Korinfililərə məktubunda 15-ci fəsildə) Dəməşq yolunda baş vermiş hadisələrdən danışaraq, özünü dirilmiş İsanı görənlərə aid edir. Əgər Luka Həvarilərin İşlərinin əvvəlində bizə İsanın «əzab çəkdikdən sonra, qırx gün ərzində onlara (həvarilərə) görünüb... Özünü bir çox sübutedicisi əməllərlə onlara

diri göstərməyini» deyirsə, onda çox güman ki, yazılarda qorunub saxlanılmayan digər görüşlər də ola bilərdi.

Dirilmənin bu diri şəhadətçiliklərini asanlıqla rədd etmək olmaz. Bütün bu hekayələrə, hər hansı bir izahat lazımdır. Ancaq üç fikir mümkün görünür. Birincisi — bütün bu hekayələr uydurmadı; ikincisi — bu aldadıcı təzahürlər idi; üçüncüsü — hər şey məhz belə də baş vermişdi.

Bu hekayələr uydurma olubmu? Bu təklifin təkzib edilməsinə çox yer ayırmasına dəyməz. Dirilmiş İsa Məsihin peyda olmaları haqqındakı əhvalatların uydurma olmamağı gün kimi aydındır. Birincisi, bütün hekayələr məntiqli və təmkinlidir. İkincisi, onlar dürüst və rəvayətçilərin öz gözləri ilə gördükləri barədə danışan detallar ilə canlandırılıb. Şagirdlərin qəbrin yanına qaçmaqları və Ammaus yolunda olan görüş barəsindəki əhvalatlar uydurma üçün çox canlı və realdır.

Bununla yanaşı, heç kim deyə bilməz ki, uydurma üçün bütün bunlar yaxşıdır. Əgər biz dirilmə uydurmaq istəsəydik, onda bunu bundan da yaxşı edə bilərdik. Biz, bütün dörd müjdənin göstərdiyi dolaşq, mürəkkəb əhvalatlardan yan qaçmağa çalışdıq. Biz həvarilərin şübhə və qorxularını götürərdik (ya da heç olmasa qarışdırardıq). Biz, çox güman ki, dirilmənin özü barəsində (necə ki bunu fantastik apokrifik Müjdələr edir), Allah Oğlunun, O ölümün bağlarını qırıb və qəbirdən qələbə ilə çıxarkən Onun qüdrətini və izzətini təsvir edərək dramatik hekayə yazardıq. Ancaq heç kim bunun necə baş verdiyini görməyib və bizdə bunun təsviri yoxdur. Və çətin ki, biz Məcdəli Məryəmi, heç olmasa Renanın «la pas-

sion d'une hallucinee donne au monde un dieu ressuscite», istehzalarından yan qaçmaq üçün, birinci dərəcəli şahid seçərdik.

Uydurulmuş hekayələr nəzəriyyəsinə qarşı, rəvayətçilərin sadəlvahlıyundan güclü olan başqa bir iddia da var. Bu — bizim artıq bir dəfə müraciət etdiyimiz aşkar faktdır ki, həvarilər, deməli müjdəçilər və birinci kilsə çox əmin idilər ki, İsa dirilib. Bütün Əhdi-Cədid əminlik və qələbə atmosferi ilə nəfəs alır. Onların müəllifləri, əgər istəyirsinizsə faciəli aldana bilərdilər, amma şübhəsiz onlar bizi qəsdən aldatmırdılar.

Əgər bu hekayələr uydurma deyildisə bu görüntülər qallüsinasiya idilərmə? Bu rəy yaxşı tanınmış və müəyyən dərəcədə ifadə olmuşdu və əlbəttə ki, qallüsinasiya çox da nadir olan hal deyil. Qallüsinasiya — bu «zahiri obyektin, bu obyektin fiziki reallığı olmadan, görüntü ilə qəbul edilməsidir», və bu hal çox vaxt o insanlarda olur ki, kimlər əsəb xəstəliklərindən əziyyət çəkir, ya da ki dəlidilər. Bizlərdən çoxu, nə isə qərribə şeylər görənlər və eşidənlər, bəzən ya da həmişə öz təsəvvür etdikləri aləmdə yaşayan insanları tanıyır. Həvarilərin buna bənzər tipdə, qərarlı insanlar olmasını təsdiqləmək olmaz. Bəlkə Məcdəli Məryəm, amma çətin ki, lovğa Peter, ya da heç kəsə inanmayan Toma.

Belə hallar olub ki, qallüsinasiyanı tamamilə normal, adi insanlar da görüb və belə hallarda da iki xüsusiyyəti qeyd etmək olar. Birincisi, bu kulminasiya kimi intensiv düşünmə zamanı baş verib (insan nəyi isə çox ürəkdən istəyəndə). İkincisi, buna vəziyyət sərəncam verirdi (vaxt, yer və əhval-ruhiyyə). Bunun üçün gərək çox güclü daxili

istəyə və əhvali-ruhiyyə oyadan zahiri şəraitə malik olmaq lazımdır.

Biz müjdədəki dirilmə barəsində olan hekayələrə müraciət edəndə biz bunların heç birini görmürük. Qadınlar ilk dəfə qəbrin boş olduğunu görəndə onlar «qorxu və böyük sevinclə» qaçırdılar, çünki «qorxurdular». Məcdəli Məryəm və o biri qadınlar İsanın diri olmasını danışanda həvarilər «inanmadılar», onlara qadınların sözləri «boş nağıl» kimi gəldi. İsa Özü gəlib və onların arasında duranda, onlar çəşaraq və qorxaraq ruh gördüklərini düşündülər, belə ki İsa onları imansızlıq və daşürekliklərinə görə məzəmmət etdi. Toma, İsanı görməyib və Onun yaralarına toxunmayana qədər öz imansızlığında sarsılmaz idi. İsa sonra on bir həvarisinin və başqa şagirdlərinin yanına gələndə bəziləri Onu görəndə Ona səcdə etdilər, bəziləri isə şübhə etdilər. Nə alovlu istək, nə sadəlovh asan inanmaq, nə də kor-koranə qəbul etmək var idi. Şagirdləri aldatmaq o qədər də asan deyildi, onlar çox ehtiyatlı, hər şeyə şübhə ilə baxan və o saat inanmaq üçün «ürəyində təpər olmayanlar» idilər. Onlar qallüsinasiya təsiri altında deyildilər. Onları heç xüsusi görüntülər də razı sala bilməzdi. Onların imanı möhkəm faktların və sınıanmış təcrübənin üzərində əsaslanmışdı.

Təkcə bu deyil, həmçinin xoş gələn zahiri şərtlər də yox idi. Əgər İsa Onun haqqında xatirə ilə dolu xüsusi bir-iki müqəddəs yerdə görünseydi və o yerdə insanlar buna bənzər nəyinsə intizarında olsaydılar, əlbəttə ki, bu bizdə şübhələr yaradardı. Əgər biz ancaq evdəki görüş barəsində bilsəydik, bizim şübhələnməyə əsasımız olardı. Əgər on bir həvari, İsanın yer üzündəki son saatlarını onlarla

bir yerdə keçirdiyi xüsusi yerlərdə yığışib və bu yeri qorusaydılar, keçmiş sehirli günlərin xatirələrinə dalsaydılar və Onun qayıdacağı barədə verdiyi vədi xatırlayıb və Onun gəlib ya gəlməyəcəyi barədə fala baxmağa başlayıb və bu coşqunluğ Onun gəlişi ilə başa çatana qədər ümid etsəydilər, biz həqiqətən düşünə bilərdik ki, onlar hansısa qəddar bir yalanın qurbanı olublar.

Ancaq belə şey baş verməyib. Əslində, Məsihin on peydasının öyrənilməsi demək olar ki, onlar baş verərkən — insanların, yerin və atmosferin vəziyyətinin düşünlümüş müxtəlifliyini bizə açıqlayır. Onu ayrı-ayrı insanlar (Məcdəli Məryəm, Peter və Yaqub), kiçik qruplar və beş yüzdən çox insan kütləsi görmüşdülər. O, Yerusəlim yaxınlığındakı, qəbrin yanındakı bağda, evdə, Ammausa gedən yolda, Qalileyada göl kənarında, Qalileyada dağda və Zeytun dağında peyda olmuşdu.

Həmçinin, insanların və yerlərin müxtəlif olduğu kimi biz mühitin də müxtəlifliyini görürük. Məcdəli Məryəm ağlayırdı, qadınlar qorxmuş və həyəcanlı idilər. Peter peşmançılıq, Toma isə inamsızlıqla dolu idi. Ammausa gedən iki nəfər ötən həftə baş verən hadisələrlə, Qalileyadakı şagirdlər isə balıq tutmaqla məşğul idilər. Buna baxmayaraq, onların qorxu və şübhələrinə, inamsızlıq və məşğulluqlarına baxmayaraq, dirilmiş Rəbb onları Özü haqqında xəbərdar etdi.

Rəbb Allahın bu vəhylərini pozulmuş əqlin qallüsinasiyaları kimi kənara atmaq olmaz. Lakin əgər bu həqiqətən də uydurma və qallüsinasiya deyildisə, onda təkəcə bir alternativ qalır: bütün bunlar həqiqətən də baş verib. İnsanlar dirilmiş Rəbbi görüblər.

Şagirdlər dəyişildilər

Ola bilsin ki, İsanın şagirdlərindəki dəyişiklik məhz Onun dirilməsinə ən əhəmiyyətli şəhadətçilikdir, çünki onlar tamamilə qərəzsiz idilər. Onlar bizi özlərinə baxmağa çağırırlar, onların gördükləri boş qəbrə, düşmüş örtüklərə və Rəbbə baxmağa çağırırlar — onlarda olan dəyişikliyi biz belə də görürük. Müjdələrin səhifələrində olan insanlar Həvarilərin İşlərində tamamilə yeni və dəyişilmiş meydana gəlirlər. Onların Hökmdarlarının ölümü onları basılmış, ümidini itirmiş, pərişanlığa yaxın vəziyyətdə qoymuşdu. Lakin, Həvarilərin İşlərində onlar Rəbb İsa Məsihin adına görə həyatları ilə risk edən və dünyanı alt-üst edən insanlar kimi meydana gəlirlər.

Onları dəyişilməyə nə məcbur etdi? Onların yeni imanının, gücünün, sevincinin və məhəbbətinin təməlində nə durur? Qismən, əlbəttə Pentikost günü və Müqəddəs Ruhun gəlişi; lakin Müqəddəs Ruh da ancaq İsa dirilib və göyə çəkiləndən sonra gəldi. Deyəsən dirilmə güclü əxlaqi və ruhani qüvvə azad etdi. İki nümunə qeyd edilir.

Birinci — Şimon Peter. Hökm və çarmıxa çəkilmə barəsində rəvayət zamanı, Peter faciəli çaşqınlıq keçirib. O, Məsihdən üç dəfə imtina etdi. O, öz həyatı boyu İsanın səbirli təsirini tanımayan kimi, lənətləyib və söyürdü. O, ağlayıb özünü boşaltmaq üçün gecə getdi. İsanın ölümündən sonra o, ruhunun tam incidilmiş vəziyyətində, «yəhudilərin qorxusundan», bağlı qapı arxasında evdə başqalarına qoşulur.

Amma, Müqəddəs Kəlamı iki səhifə də çevirin və siz onu Yerusəlimdə, bəlkə də həmin evin pillələrində böyük

bir kütləyə təbliğ edən görərsiniz və elə cəsarətlə və elə güclü təbliğ edir ki, üç min adam Məsihə iman edib və vəftiz olur. Biz Həvarilərin İşlərinin növbəti fəsillərinə müraciət edəndə, İsanı ölümə məhkum etmiş sinedriónun özünə onun necə çağırış atdığını və Onun adına görə rüsvayçılıq qəbul etməyə layiq olduğu üçün sevindiyni müşahidə edirik, bir az sonra isə ölüm hökmü icra olunacağından qabaqkı gecədə zindanda yatır.

Şimon Peter — yeni insandır. Tökülən qumu kənara üfürdü; öz ləqəbinə uyğun olaraq indi o — əsil qayadır. Onu bəs nə dəyişdirdi?

Və yaxud, məsələn, Yerusəlim kilsəsində aparıcı mövgeni tutan Yaqub. O «Rəbbin qardaşlarından» biridir, bu qardaşlıq isə bütün Müjdələrdə insanlar tərəfindən İsayə inanmayan kimi təqdim olunub: «hətta Onun qardaşları Ona inanmırdılar». Lakin, biz Həvarilərin İşlərinin birinci fəslinə çatanda, Luka yığılmış şagirdləri sayır və siyahını belə sözlərlə bitirir: «və onun qardaşları ilə». Yaqub indi — şübhəsiz ki, imanlı insandır. Bəs onu nə dəyişdirdi? Yəqin ki bizdə Korinflilərə birinci məktubda 15:7-də lazım olan kələfin ucu var, harda ki, Pavel dirilmiş İsanı görənlərin hamsının adlarını çəkir və əlavə edir: «Daha sonra O Yaquba göründü».

Məhz dirilmə, Peterin qorxusunu cəsarətə, Yaqubun şübhəsini imana çevirdi. Məhz dirilmə şənbəni bazar gününə, yəhudiçiliyin qalıqlarını da məsihçi kilsəsinə çevirdi. Məhz dirilmə fərisey Şaulu həvari Pavelə, fanatik-təqibçini — əvvəl məhv etməyə çalışdığı imanın təbliğçisinə çevirdi. Pavel yazırdı ki: «Hamıdan sonra isə mənə göründü». Dirilmənin şəhadətçilikləri belədir. Bədən

yoxa çıxdı. Dəfn örtükləri toxunulmamış qaldı. Rəbbi görmüşdülər. Şagirdlər dəyişildilər. Bu hadisələrə dahi məsihçi təsdiqləməsindən başqa ayrı ağıllı izahat yoxdur: «Rəbb həqiqətən dirilib!»

* * *

Bu üç hissələrdə biz tarixin ən cazibədar şəxsiyyətinə, yazıq təbliğçi olub və sonra cinayətkar ölümü ilə ölən, Nazaretli təvazökar dülgərə tənqidi nəzər saldıq.

Onun təsdiqləmələri heyran edirdi.

O, bizə əxlaqi kamillik kimi təqdim olunur.

O, ölüldən dirilib.

Bütün şəhadətçiliklərin ümumi kütləsi nəticə çıxartmaq üçün kifayət olduğundan artıqdır.

Və bu nəticə axırıncı iman addımını tam müdrik edir, hansı ki, bizi Onun qarşısında diz çökdürüb və imansız Tomanın dahi etirafını: «Rəbbim mənim və Allahım mənim!» deməyə məcbur edir.

II

İNSAN
EHTİYACI

GÜNAHIN FAKTI VƏ MAHİYYƏTİ

Biz Nazaretli İsanın nadir ilahi təbiəti haqqında olan şəhadətçiliklərə nəzər salmağa çox vaxt sərf etdik və Onun — Rəbb, Allah Oğlu olmasına əmin olduq. Buna baxmayaraq, Əhdi-Cədid təkcə Onun Kim olması barədə yox, həmçinin Onun nə üçün gəlməsi barədə də danışır. O təkcə göydən gəlmiş Rəbb kimi yox, həmçinin günahkarların Xilaskarı kimi də təqdim olunub. Əslində, Onun bu iki mahiyyəti ayrılmazdır, çünki Onun işinin fəaliyyəti Onun şəxsiyyətinin ilahiliyindən asılıdır. Ancaq İsanın etdiyini dəyərləndirmək üçün biz gərək təkcə Onun Kim olduğunu yox həmçinin bizim də kim olduğumuzu dərk edək. Onun işi — bizim üçündür. O, insan tərəfindən adamlar üçün yerinə yetirilmişdi, bu, ehtiyacda olan adamlar üçün onların ehtiyacını ödəyə bilən yeganə insan tərəfindən icra olunmuş missiya idi. Bu bacarıq — Onun ilahiliyindədir; bizim ehtiyacımız — bizim günahımızdadır. Biz Onun imkanlarını yoxladıq. İndi biz öz ehtiyacımızı açmalıyıq.

Beləlikə, biz Məsihdən insana müraciət edirik, Onun günahsızlıq və izzətindən — bizdə yaşayan günaha və

rüsveyçılığa. Biz öz kimliyimizi sona qədər ancaq başa düşəndə, Onun bizim üçün etdiyini və təklif elədiyinin necə möcüzəli olduğunu dərk edə bilərik. Biz öz xəstəliyimizin diaqnozunu dəqiq biləndə ancaq, biz təyin olunmuş dərmanı qəbul etmək istəyirik.

Günah — məşhur mövzu deyil və məsihçiləri də məhz bu mövzuda daima danışdıqlarına görə tənqid edirlər. Lakin məsihçilər bunu təkcə realist olduqlarına görə etmirlər. Günah — bu pastorların işlərindən məhrum olmamaqları üçün kəşf edilmiş bir şey deyil, bu — insan təcrübəsinin reallığıdır.

Sonuncu yüzilliyin tarixi bir çox insanları əmin etdi ki, pisliyin problemi sadəcə insan cəmiyyətində yox, insanın özündə cəmləşib. XIX-cu əsrdə liberal nikbinlik çiçəklənirdi. O vaxt belə bir rəy geniş yayılmışdı ki, insan naturası öz əsasında xeyirxahlıq daşıyır, pislik çox vaxt avamlıq və pis həyat şəraitindən irəli gəlir, təhsil və sosial reforma insanlara birlikdə xoşbəxtlik və xeyirxah iradədə yaşamağa imkan verəcək. Amma bu xülyaları tarixin acı faktları sındırdı. Qərbdə təhsil əldə etmək çox geniş yayıldı, bir çox xeyriyyəçi cəmiyyətlər yarandı. Bununla belə, hər iki dünya müharibələrini müşayət edən vəhşilik, bunun ardınca gələn beynəlxalq konfliktlər, davam edən siyasi təzyiqlər və irqi diskriminasiyalar, zorakılığın və cinayətkarlığın ümumi səviyyəsinin qalxması, düşünən insanların etiraf etməyə məcbur etdi ki, hər bir insanda möhkəm özünüsevərlik özəyi var.

Bizim, «mədəni» cəmiyyətdə «belə də olmalıdır» kimi qəbul etdiyimizin çoxu, bu fərziyyəyə əsaslanır ki, insanlarda günah yaşayır. Demək olar ki, bütün qanunların

yananmasına səbəb, öz xüsusi mübahisələrini ədalətlə və mənfəət maraqları olmadan həll etmək məsələsini insan varlığına etibar etməyin mümkün olmaması oldu. Vədlər bizə kifayət deyil: bizə müqavilə lazımdır; qapılar kifayət deyil: onları açarlamaq və cəftələmək lazımdır. Sadəcə gediş haqqı ödəmək kifayət etmir: biletlər çap etmək, yoxlamaq və onları toplamaq lazımdır. Qanun və nizam-itizam kifayət etmir: polis lazımdır ki, onlar yerinə yetirilsin. Və bütün bunlar insan günahına görədir. Biz bir-birimizə etibar edə bilmirik. Bizə bir-birimizdən müdafiə lazımdır. Bu — insan təbiətinə dəhşətli ittiham aktıdır.

Günahın ümumiliyi

Müqəddəs Kəlamın müəllifləri aydın şəkildə anladılar ki, günah ümumi xüsusiyyət daşıyır. Süleyman, Məbədin həsr edilməsi zamanı etdiyi duaya belə əlavə etdi: «Günah etməyən insan yoxdur». Vaizin kitabında təbliğçi əlavə edir: «Doğrudan da, yer üzündə elə saleh adam yoxdur ki, yalnız yaxşılıq edib heç bir günah etməsin». Bir çox zəburlar insan günahının ümumiliyinə yas tutur. Allahsız «axmağı» təsvir edən 14-cü məzmur, insan pisliliyinin bədbin təsvirini göstərir:

İnsanlar pozulmuş, əməlləri iyrənc olmuş,

Yaxşı iş görənlər yoxdur.

Rəbb göylərdən bəşər övladına baxır.

Görəsən Allahı dərk edən, Onu axtaran varmı?

Hamı birgə pozulub, namus əldən getmişdir,

Bir nəfər də olsun yaxşı iş görənlər yoxdur.

Zəbur oxuyanların vicdanı onlara deyir ki, əgər Allah insanı məhkum etməyə qalxsaydı, heç bir insan mühakimə olunmaqdan yan qaça bilməzdi. «Ya Rəbb, bizim təqsirlərimizi siyahıya alsaydın, ey Xudavənd, kim bunun qarşısında dayana bilər?» (Zəbur 130:3). Bundan da dua alınır: «Qulunu mühakimə etmə, çünki sənin qarşında bir nəfər də olsun saleh yaşayan yoxdur».

Peyğəmbərlər də zəbur oxuyanlar kimi inadla təsdiqləyirlər ki, bütün insanlar — günahkardırlar və Yeşaya peyğəmbərin kitabının ikinci hissəsindən iki müddəə ən qətiləridir: «Hamımız qoyun kimi yolu azmışdıq, hər birimiz öz yolumuzla gedirdik» (53:6) və «Hamımız elə bil ki murdarlandıq, bütün saleh əməllərimiz murdar əskiyyə bənzər» (64:6).

Bununla bərabər, bu cür iddialar təkcə Əhdi-Ətiq yazıçılarına aid deyil. Pavel Romalılara öz məktubunu birinci üç fəsli əhatə edən çox oxşar fikirlə — bütün insanlar, yəhudi və ya bütperəst olmaqlarından asılı olmayaraq, Allahın gözündə günahkardırlar, fikri ilə başlayır. O, bütperəstlər dünyasının əxlaq düşgünlüyünü təsvir edir və sonra da əlavə edir ki, yəhudilər onlardan heç də yaxşı deyillər. Axı o özü də Allahın müqəddəs qanununa məlikdir və başqalarına da bu qanunu öyrədir, buna baxmayaraq o yenə də onun pozulmasında təqsirkardır. Sonra həvari zəburları və Yeşaya peyğəmbəri sitat gətirir ki, bu mövzunu geniş açıqlasın və belə nəticəyə gəlir ki, «fərqi yoxdur, çünki hamı günah işlədib və Allahın izzətindən məhrumdur». Yəhya elan edəndə ki, «əgər günahsızlıq deyiriksə, biz öz-özümüzü aldadırıq» və «əgər deyiriksə ki, günah işlətmədik, Onu yalançı imiş kimi qəbul edirik»,

bu fikri daha aydın ifadə edir (Romalıları 3:22–23; 1 Yəhya 1:8, 10).

Bəs günah nədir? Aydınır ki, o hamıya yayılır, bəs onun təbiəti necədir? Müqəddəs Kəlamda onu təsvir etmək üçün bir neçə söz istifadə olunub. Səhv hərəkətin hansı nöqteyi-nəzərdən baxılmasından asılı olaraq onları iki kateqoriyaya bölmək olar. Sözün biri günahı düşgünlük, kobud səhv kimi təqdim edir. Digəri isə onu atıcılıqda hədəfə dəyməmək kimi, məqsədə nail olmamaq kimi təsvir edir. Üçüncü onu xeyirli, layiqli bir şeyə uyğun olmayana meyllilik kimi olan daxili pislik kimi göstərir.

Bir nöqteyi-nəzərdən günah bu nalayiq hərəkətdir. Bir söz günahı qeyri qanuni həddini aşmağa oxşar edir. Başqası onun qanunsuzluğunu açıqlayır, üçüncüsü isə onu ədalət pozan nalayiq hərəkət kimi xarakterizə edir.

Bu qruplar hər hansı bir əxlaqi standartın varlığını fərz edir. Bu, ya bizim çata bilmədiyimiz ideal, ya da bizim pozduğumuz qanundur. Yaqub deyir ki: «Yaxşılıq etməyi bilən, amma etməyən, günah işlədir» (4:17). Bu, neqativ aspektdir. Yəhya deyir: «Günah işlədən hər kəs qanunsuzluq edir; günah da qanunsuzluqdur». Bu, pozitiv aspektdir.

Müqəddəs Kəlam, insanlarda müxtəlif standartların olması faktını qəbul edir. Yəhudilərdə Musanın qanunu var. Bütərəstlərdə vicdan qanunu var. Lakin bütün insanlar bildikləri qanunları pozublar və öz xüsusi standartlarına müvafiq gəlmirlər. Bizim əxlaqi kodeksimiz nədir? O, Musanın və ya İsanın qanunu ola bilər. Bu nə isə ləyaqətli və ya ümumi qəbul edilmiş və ya nə isə özündə cəmiyyətin şərtlərini təqdim edən bir şey ola bilər. Bu budaqların səkkiz pillədən ibarət minnətdarlıq cığırını və ya

müsəlmanların qaydalarının beş əsası ola bilər. Lakin, bu nə olsa da belə bizə qanuna riayət etmək mümkün olmur. Biz hamımız özümüzü özümüzü ittiham edirik.

Bəzi xeyirxah iş görənlər üçün bu əsil sürprizdir. Onların idealları var və onlara elə gəlir ki, onlar bu ideallara müvafiqdirlər. Onlar özlərində artıq qazıntı aparmaqla məşğul olurlar. Onlara həddindən artıq özünütənqid özgədir. Onlar bilirlər ki, hərdən səhvlər də olub. Onlara məlumdur ki, onların xasiyyətində çökəklər var. Amma, bu onları çox da narahat etmir və onlar özlərini başqalarından heç də pis saymırlar. Bütün bunlar, biz iki şeyi xatırlamayana qədər, tam şəkildə aydındır. Birincisi, bizim məğlubiyyətimizin hissi bizim standartlarımızın nə qədər yüksək olmasından asılıdır. Əgər heç vaxt hündür-lüyə tullanma taxtasını qurşaqdan yuxarı qaldırmamısan-sa, gözəl tullanmağı bacarmağın barəsində asanlıqla düşünə bilərsiniz. İkincisi, Allah üçün işin arxasında duran fikir və əməlin arxasında duran məqsəd vacibdir. İsa bu barədə dağüstü vəzində aydın şəkildə deyirdi. Bu iki prinsiplərə riayət edərək, yəqin ki, Çıxış kitabının 20-ci fəslindəki on əmr bizim standartlar kimi götürüb və hər birimizin nə dərəcədə ona uyğun gəlmədiyimizə nəzər salmaq xeyirli olardı.

10 Əmr

1. Məndən başqa allahların olmasının

Bu — Allahın insandan onun mütləq Ona səcdə etməli olduğunu tələbidir. Bu əmr pozmaq üçün heç də günəşə, aya və ulduzlara səcdə etmək lazım deyil. Biz, düşüncələ-

rimizdə birinciliyi və bağlılığı Allaha deyil, kiməsə baş-qasına verəndə, mütləq bu qanunu pozuruq. Bu, hər hansı azart idman, maraqlı xobbi və ya eqoistik ambisiyalar ola bilər. Bu, bizim pərəstiş etdiyimiz insan da ola bilər. Ola bilsin ki, biz etibarlı kapital qoyuluşu və bankda sabit hesab formasında — qızıl və gümüş Allahına, ya da mülkiyyət formasında — taxta və daş Allahına səcdə edirik. Bu şeylərin heç biri öz-özlüyündə pis deyil. Onlar o zaman pis olurlar ki, nə vaxt biz ancaq Allaha məxsus olan yeri onlara veririk. Öz əsasında günah — bu Allahın hesabına özünü yüksəltməkdir. İngilis barəsində vaxtilə yazılan bizim hamımız üçün doğrudur: bu — «öz-özünü yaradan və öz yaradanına səcdə edən insandır».

Bizim üçün birinci əmrə riayət etmək o deməkdir ki, İsanın dediyi kimi Rəbbi bütün ürəyinlə, bütün qəlbinlə və bütün əqlinlə sevmək, Onun iradəsini bizim yol göstərən ulduzumuz və Onun izzətini — bizim məqsədimiz etmək; Onu bizim düşüncələrimizdə və sözlərimizdə, işlərimiz və istirahətimizdə birinci qoymaq; o şeydə ki, biz pullarımızı, vaxtımızı və talantımızı işdə və evdə necə sərf edirik. Bu əmri Nazaretli İsadən başqa heç kim hələ icra edə bilməyib.

2. Özünə büt düzəltmə

Əgər birinci əmr bizim səcdə obyektimiz barəsində danışarsa, ikincisi bu səcdənin necə olması haqqında deyir. Birinci əmrdə Allah tam, bütünlüklə səcdəni, ikincidə isə — səmimi və ruhani səcdəni tələb edir. Çünki «Allah Ruhdur və Ona ibadət edənlərin ruhən və həqiqətən ibadət etmələri gərəkdir» (Yəhya 4:24).

Ola bilsin ki, biz öz əllərimizlə, nifrət oyandıran heç bir material səcdə obyektini istehsal etmirik, lakin biz öz əqlimizdə nə dəhşətli xəyali surət saxlayırıq? Sonra, bu əmrin səcdənin bütün zahiri formalarını istifadə etməyə qadağan etmədiyinə baxmayaraq, o nəzərdə tutur ki, əgər bu formalar qəlbin daxili vəziyyətinə uyğun gəlməklərsə onlar xeyirsizdirlər. Ola bilsin ki, biz kilsəyə gedirik, bəs biz Allahı nə vaxtsa həqiqətən də izzətləndirmişikmi? Ola bilsin ki, biz dualar söyləmişik; bəs biz nə vaxtsa əməllibaşlı dua etmişikmi? Ola bilsin ki, biz Müqəddəs Kəlamı oxumuşuq, lakin biz nə vaxtsa Allaha onun vasitəsilə bizimlə danışmağa icazə vermişikmi və Onun sözünə görə hərəkət etmişikmi? Əgər sizin ürəyiniz Allahdan uzaqda durursa, Ona dil, dodaq ilə hörmət etmək xeyirsizdir (Yeşaya 29:13; Mark 7:6). Bu tamamilə xeyirsizdir.

3. Allahın Rəbbin adını boş yerə dilinə gətirmə

Allahın adı Allahın mahiyyətini təqdim edir. Müqəddəs Kəlamda tez-tez deyilir ki, biz Onun adına ehtiram göstərməliyik, «Ey göylərdə olan Atamız» duasında isə bizi Onun adının müqəddəs tutulması üçün dua etməyi öyrədirlər. Onun müqəddəs adı saymaz danışiq ilə təhqir edilə bilər və bizlərdən çoxumuz təkcə vaxtaşırı yox, həmçinin də tez-tez öz söz anbarımızı təftiş etməliyik. Lakin, Allahın adını boş yerə dilə gətirmək o deməkdir ki, məsələ təkcə sözlərdə deyil, həmçinin düşüncə və əməllərdədir. Hər dəfə, bizim davranışımız imanımız ilə uyğun gəlməyəndə və ya əməlimiz iqrar etdiyimiz ilə əks olanda, biz Rəbbin adını boş yerə dilimizə gətirmiş oluruq. Allahı «Rəbb» adlandırır, Allahı «Ata» adlandırır və

özlüyündə narahatçılıq və şübhə daşımaq Onun adından imtina etmək deməkdir. Allahın adını boş yerə dilinə gətirmək o deməkdir ki, bir şeyi deyirsən, ancaq başqa şeyi edirsən. Bu — ikiüzlülükdür.

4. Şənbə gününü yadda saxlayıb təqdis et

Yəhudi şənbəsi və məsihçi bazar günləri Allah tərəfindən təsdiqlənib. Yeddidən bir günü ayırmaq — bu təkcə insanların istəyi və ya sosial şərt deyil. Bu — Allahın planıdır. İsa qeyd etmişdi ki, O şənbəni insan üçün yaratmışdı (Mark 2:27). O insanı yaratdığına görə də, kimin üçün ki, şənbəni yaradıb, O bu günü insan ehtiyaclarına uyğunlaşdırdı. İnsanın bədəninə və əqlinə istirahət lazımdır, insanın ruhuna isə səcdə etmək şəraiti lazımdır. Belə olan surətdə, şənbə — bu istirahət və səcdə günüdür

Lakin şənbə gününü biz təkcə öz xeyrimiz üçün saxlamamalıyıq. Bizə, ümumi xeyir üçün əlimizdən gələn hər şeyi etmək lazımdır ki, bu gündə başqalarını boş yerə zəhmət çəkməyə məcbur etməyək.

Beləliklə, bazar günü — Allah üçün ayrılmış «müqəddəs» gündür. Bu gün bizim yox, Rəbbin günüdür. Deməli, onu Onun istədiyi kimi keçirmək lazımdır, səcdə və xidmət üçün, daha təkcə eqoistik zövqümüz üçün yox.

5. Ata-anana hörmət et

Bu beşinci əmr bizim, Allahın qarşısındakı olan borcumuz haqqında deyən qanunun birinci hissəsinə aiddir. Biz uşaq olduğumuz müddət ərzində bizim valideynlərimiz qarşımızda durduqlarına görə onlar Allahın hakimiyyətini təqdim edirlər. Amma yenə də tez-tez məhz evdəki

adamlar, xüsusən cavanlar, özünüsevərliyi və diqqətsizliyi daha açıq göstərirlər. Əlbəttə naşükür, etinasız olmaq və valideynlərinə lazımi hörməti və məhəbbəti göstərmək — bu çox asandır. Biz onlara tez-tezmi yazıb və onları başa çıxırıq? Bəlkə onlara maddi kömək lazımdır, hansını ki biz onlara verə bilərdik, lakin biz onlara etiraz edirik?

6. Qətl etmə

Bu sadəcə qatilliyin qadağası deyil. Əgər baxışlar öldürə bilsəydi, çoxları baxmaqla öldürərdilər. Əgər qəddar sözlərlə qatillik etmək olarsa, çoxları bu şeydə təqsirkardırlar. Həqiqətən də İsa dedi ki, kiməsə səbəbsiz hirs-lənmək və adamları təhqir etmək — həmçinin belə ciddidir; Yəhya isə yazanda ki: «Qardaşına nifrət edən hər kəs qatildir» (1 Yəhya 3:15) düzgün nəticə çıxarır. Hər bir özünü ələ almanı itirmə, qabağalınmaz qəzəbin hər bir partlayışı, qaraqabaq qəzəbin hər bir biruzə verilməsi, hər bir acı inciklik və qısasa susamaq — bunlar hamısı qatillikdir. Pisliyə sevinmə qiybəti ilə də öldürmək olar. Qəsdli etinasızlıq və qəddarlıqla da öldürmək olar. Qeyz və qısqançlıqla da öldürmək olar. Yəqin ki, biz bunlara oxşar nə isə etmişik.

7. Zina etmə

Bu əmr daha geniş tətbiq olunur, nəinki təkcə nigah vəfasızlığına dair. O özünə nigahdan kənar hər bir seksi, seksin yaradıldığı səbəbdən başqa digər münasibətləri də daxil edir. O özündə flirt, eksperimentlər və tənha seksual təcrübələri cəmləşdirir. Ona həmçinin bütün seksual

iyrəncliklər daxildir, baxmayaraq ki, kişilər və qadınlar iyrənc instinktə görə məsuliyyət daşıyırlar, onlar bu instinktin həvəsləndirilməsinə görə məsuliyyət daşıyırlar. Ona həmçinin nıgahda eqoistik tələbatlar və bir çox boşanmalar daxildir. Ona, pornoqrafik ədəbiyyatın şüurlu olaraq oxunması və natəmiz fantaziyalara imkan vermək daxildir. İsa: «bir qadına şəhvətlə baxan hər adam, artıq ürəyində onunla zina etmiş olur» deyərək bütün bunlara aydınlıq gətirdi.

Necə ki, ürəyə qatillik haqqında fikirlərin uçması qatilliyin edilməsi mənasını verdiyi kimi, eləcə də ürəyə zina haqqında fikirlərin uçması zinanın baş verməsi mənasını verir. Bu əmr Allahın müqəddəs və gözəl ənamlarının hər bir təhqiri barəsində danışıır.

8. Oğurluq etmə

Oğurluq etmək o deməkdir ki, insana məxsus olan və ya ona çatacaq olan hər şeyi oğurlamaq. Pul və ya əmlak oğurluğu bu əmrin yeganə pozulması deyil. Vergilərdən yayınmaq — bu oğurluqdur. Gömrükdə kələkbazlıqlar da — həmçinin. Bura həmçinin tam qüvvə ilə işləməmək də aiddir. Nəyi ki, dünya zirəklik adlandırır, Allah onu zirəklik adlandırır. İnsanları çox işləməyə məcbur edib və onlara pulunu ödəməmək bu əmri pozmaq deməkdir. Yəqin ki, bizlərdən çox az qismi şəxsi işlərdə və biznesdə həmişə dəyişilməz və xırdalığa qədər düzgün qalıb.

Bu qadağanedicı əmrlər müsbət mənalar da daşıyır. Həqiqətən də qatillikdən uzaq olmaq üçün, əlindən gələn hər bir şeyi etmək lazımdır ki, sağlamlığın qayğısına qalıb və başqalarının həyatını dəstəkləyəsən. Zinakarlıqdan təkçə

özünü saxlamaq kifayət deyil. Əmr, cinslərin bir-birinə düzgün, sağlam və hörmətli münasibətini tələb edir. Eləcə də, əgər insan simic və xəsisdirsə, oğurluqdan kənar qaçmaq hər hansı xüsusi xeyirxahlıq etmək demək deyil. Pavel üçün kifayət deyildi ki, oğru oğurluq etməsin: oğru işləməyə başlamalı idi. Ümumiyyətlə, o ehtiyacı olanlara vermək imkanı olana qədər düzgün işləməkdə davam etməli idi.

9. Heç kimə qarşı yalan şahidlik etmə

Axırıncı beş əmr digərlərin hüquqlarına məhz əsil məhəbbətin nəzərdə tutduğu hörməti ifadə edir. Bu əmrləri pozmaq o deməkdir ki, ondan ən qiymətlisini oğurlayasan: onun həyatını («qətl etmə»), onun ailəsini və ya namusunu («zina etmə»), onun mülkiyyətini («oğurluq etmə»), həmçinin onun xeyirxah adını («heç kimə qarşı yalan şahidlik etmə»).

Əmr təkcə məhkəmə işləri üçün istifadə ediləsi deyil. O, əslində yalançı şahidçiliyi də daxil edir. Lakin o bütün növ qalmaqalları, böhtanları, qeybətləri və dedi-qoduları, bütün yalanı və qəsdən şişirtməni və ya həqiqətin əyilməklərini özündə cəmləşdirir. Biz yalan şahidlik edə bilərik, yaxşı olmayan söhbətlərə qulaq asıb həmçinin onların daşıyıcıları ola bilərik, yalan təsəvvürlər yaradaraq, sözlə olduğu kimi susmaqla da, yalan təsdiqləmələri düzəltməyərək başqalarına zarafatlar ata bilərik.

10. Tamah salma

Onuncu əmr, bütün başqalarından, hər hansı bir mənada çox açıqlayır. O bu on qanunu, zahiri mənəvi kodeksdən

daxili mənəvi standartda çevirir. Vətəndaş qanunu bizi ancaq oğurluğa görə cəzalandıra bilər, lakin əldə etmək istəyinə görə yox. Paxıllıq daxili həyata aiddir. O ürək və əqlə gizlənilir. Ehtiras zinaya, qəzəb qatilliyə aid olduğu kimi, paxıllıq da oğurluğa aiddir.

Bizim tamah salmalı olmadığımız və əmrlərdə xatırlanan şeylər, son dərəcə müasirdirlər. Yaşayış çatışmamazlığı olanda çoxları öz qonşularının evlərini əldə etmək istədilər, əgər kişilər öz qonşularının arvadlarını arzulasaydılar, məhkəmə zalları belə tez-tez boşanma işlərinə baxmazdılar. Pavel yazırdı ki, «...bütpərəstlik olan tamahkarlıq» və aydınlıq üçün «əlindəki ilə kifayətlənərək Allah yolu ilə yerimək isə böyük qazandır» (Koloslulara 3:6; 1 Timoteyə 6:6).

Bu əmrlərin sadalanması günahların eybəcər siyahısına işıq saçdı. Beləcə çox şeylər bizim daxili həyatımızda, əqlimizin sirli künclərində baş verir. Bunları başqaları görmür və bunu biz hətta öz-özümüzdən də gizlədə bilərik. Lakin Allah bunun hamısını görür. Onun baxışı bizim ürəklərimizin dərin gizli yerlərini dəlib keçir: «Allahın qarşısında gizli qalan məxluq yoxdur, əksinə Onun gözləri önündə hər şey çılpəq və açıqdır. Ona hesabat verəcəyik» (İbranilərə 4:13). O bizi, bizim əslində necə olduğumuz kimi görür. Həqiqətən də qanunun məqsədi günahı aşkarlamaq idi, axı «günah Qanunla dərk olunur» (Romalıları 3:20).

XIX əsrin məşhur təbliğçisi K. X. Spersenin cəmi 14 yaşı olanda, o özünün şəxsi günahkarlığının sarsıdıcı hissələrini keçirmişdi. O, əvvəllər heç vaxt anlamadığı iki həqiqəti başa düşdü — «Allahın böyüklüyü və mənim

günahkarlığım». O, şəxsi dəyərsizliyinin böyük hissələrini keçirmişdi.

«Kiminsə mənim həyatımı nəzərdən keçirib və heç bir xüsusi qorxulu günahlar tapmamasına mən şübhə etmirəm; və bununla belə mən özümə baxanda mən Allaha qarşı dəhşətli günah gördüm. Mən, yalan danışib, hiyləgərlik edən, söyüş söyüb və s. edən başqa uşaqlara bənzəmirdim. Və birdən mən, ...Allahın on sözünü... qanun gətirən Musa ilə rastlaşdım və mən onları oxuyanda mənə elə gəldi ki, onlar hamısı birləşib ki, məni üç dəfə müqəddəs Yeqovanın nəzərləri qarşısında ittiham etsinlər».

Və bizim vəziyyətdə də, Allahın yüksək saleh qanunu kimi heç nə bizi bizim günahkarlığımızda əmin edə bilməz.

GÜNAHIN NƏTİCƏSİ

Biz insan günahının təbiəti və ümumiliyi barədə nə isə öyrəndik. Biz istərdik ki, bu xoşagəlməyən mövzunu buraxıb və dərhal Məsihin xilasının xoş xəbərinə keçək, amma biz hələ buna hazır deyilik. Allahın bizim üçün etdiyini və Məsihdəki təklifini dəyərləndirmək üçün bizə günahın aqibətinin necə olduğunu anlamaq lazımdır.

Doğrudanmı günah belə ciddidir? Əgər onun Allaha, bizim özümüzə və bizim insan-yoldaşlarımıza təsirinə nəzər salsaq, bunu hər şeydən yaxşı görmək olar.

Allahdan uzaqlaşma

Hətta əgər biz bunu indi dərk etmiriksə, günahın ən dəhşətli təsiri ondadır ki, o bizi Allahdan uzaqlaşdırır. İnsanın ali taleyi — Allahı tanımaq, Onunla şəxsi ünsiyyətdə olmaq. İnsan varlığı kimi bizim xeyirxahlığımız haqqında ərizə — bu, bizim Allahın surətində yaradılmağımız haqqında ərizədir, demək Onu dərk etməyə qadirik. Lakin, bizim tanıya bilib və tanınmalı olduğumuz Allah saleh

Varlıq olub, Öz əxlaqi kamilliyində sonsuzdur. Müqəddəs Kəlam hər tərəfli bu həqiqəti qeyd edir:

Uca və Əzəmətli, əbədi Yaşayan, adı Müqəddəs Olan belə deyir: «Mən yüksək və müqəddəs yerdə yaşayıram...

Yeşaya 57:15

...şahların Şahı və rəblərin Rəbbi, ...əlçatmaz nurda yaşayan...

1 Timoteyə 6:15–16

...Allah nurdur və Onda heç bir qaranlıq yoxdur. Əgər biz, «Onunla ynsiyyətimiz var», — deyir, lakin qaranlıqda gəziriksə, yalan danışırıq və həqiqəti tətbiq etmirik.

1 Yəhya 1:5–6

Allahımız məhv edən atəşdir.

İbranilərə 12:29; Qanunun Təkrarı 4:24

Sənin gözlərin çox təmizdir, şəri görənlər gözlərini yoxdur, pis əməllərə dözə bilmirsən.

Habaquq 1:13

Müqəddəs Kəlamda, bircə an da olsa belə, Allahın izzətini görənlər bütün Allah adamları utandıqlarından və öz xüsusi günahlarının sarsıdıcı anlamaqlarından qısıqlıblar. Yanar kolda Allah Musaya zühur olanda o öz üzünü bağladı, çünki Allaha baxmağa qorxurdu (Çıxış 3:1–6). Əyyub ilə Allah, Onun ali dahiliyini yüksəldən sözlərlə «tufandan» danışanda o qışqırdı: «Qulaqlarıma sorağın çatmışdı, indisə Səni gözlərimlə görürəm. Ona görə özümdən zəhləm gedir, torpağın, külün içində tövbə edirəm». Karyerasının astanasında gənc Yeşaya, İsrailin padşahı kimi,

«uca və əzəmətli taxtda oturmuş», Onun müqəddəsliyi və izzəti haqqında oxuyan, Onu mədh edən mələklərlə əhatə olunmuş Allahın görüntüsü olmuşdu. O zaman Yeşaya dedi: «Vay, həlak oldum! Çünki ağzı murdar bir adamam, həm də murdar ağızlı adamlar arasında yaşayıram. Buna baxmayaraq qarşımda Padşahı — Ordular Rəbbini gözlərimlə gördüm» (Yeşaya 6:1–6). Yezekelə, canlı qanadlı məxluqlar və hərəkət edən təkərlər, onların üzərində taxt, taxtın üzərində isə alovun və göy qurşağının nuru ilə əhatə olunmuş insan bənzəri barəsində onun qəribə görüntüsü olanda, o bunu «Rəbbin izzətinə bənzər bir görüntü» kimi tanıdı və əlavə etdi: «bunu görəndə mən üzüstə yerə yığıldım» (Yezekel 1:28).

Məsihçilərə qarşı qəzəblə dolu, Dəməşqə gedən Tarsuslu Şaul, günorta günəşinin işığından da nurlu, göydən axan, şəfəq saçan işıqla kor olub və yerə yığılmışdı, — və sonra dirilmiş Məsihi necə gördüyünü yazırdı: «Hamıdan sonra isə... mənə də göründü» (Həvarilərin işləri 9:1–9; 1 Korinflilərə 15:8). Qocalmış Yəhya, Patmos adasında sürgündə olarkən gözləri «odlu alov kimi», üzü «bütün qüdrəti ilə parlayan günəş kimi» olan dirilmiş və izzətlənmiş İsanı necə gördüyünü ətraflı təsvir edir və bizə deyir: «Onu görəni kimi Onun ayaqlarına ölü kimi yığıldım» (Vəhy 1:9–17).

Əgər Allahın ifadə edilməmiş əzəmətini bağlayan pərdə yalnız bir anlıq aralansaydı onda biz də bu görüntüdə dura bilməzdik. İndi biz ancaq dumanlı şəkildə Hər şeyə Qadir Allahın izzətinin necə parlaq olmalı olduğunu təsəvvür edirik. Amma biz kifayət qədər bilirik ki, dərk edə bilək ki, azmış günahkar heç vaxt bu müqəddəs Allaha

yaxınlaşa bilməz. Allahın salehliyində Onun ilə insanın günahında onun arasında dərin bir uçurum var. Pavel soruşur: «Axı salehlik ilə qanunsuzluq arasında nə ortaqlıq ola bilər? İşıqla qaranlıq arasında nə şəriklik ola bilər?» (2 Korinfilərə 6:14).

Günahın bizi Allahdan ayırması, hələ Əhdi-Ətiqdə Müqəddəs məkanın və Məbədin tikildiyi vaxtda qəti dərk edilmişdi. Onların hər ikisi iki hissədən ibarət idi: birinci və böyük Müqəddəs Yer, sonrakı və balaca — Ən Müqəddəs Yer və ya Ən Müqəddəs adlanırdı. Bu daxili otaqda Allahın hüsurunun görünən simvolu, Rəbbin İzzəti yerləşirdi. Bu iki hissə arasında Ən Müqəddəs Yerə yolu bağlayan sıx «pərdə» var idi. Allahın hüsuruna, ildə bir dəfə Satınalınma Günü əlində ancaq günahların əvəzində qurban qanı ilə baş kahindən başqa heç kim girə bilməzdi.

Əhdi-Ətiq və Əhdi-Cədid müəllifləri öyrədirlər ki, bu cür yolla israillilərə canlı göstərilirdi: günah vacib ayrılıqdır, bu ayrılma isə «ölümdür», ruhani ölüm yeganə həyat mənbəyi olan Allah ilə insanın ayrılmasıdır. «Günahın ödənişi ölümdür».

Sonra əgər biz bu dünyada dərk edərək İsa Məsihi inkar etsək (biz ancaq Onun vasitəsilə əbədi həyata gələ bilərik), biz növbəti dünyada əbədi öləcəyik. Cəhənnəm — bu qaranlıq və dəhşətli reallıqdır. Özünüzü aldatmağa heç kəsə imkan verməyin. İsa Özü onun barəsində deyirdi. O, onun Nur olan Allahdan sonsuz ayrılığına görə onu «çöl qaranlığı» adlandırırdı. Müqəddəs Kəlamda cəhənnəmi «ikinci ölüm», «odlu göl» adlandırırlar. Bu sözlər əbədi həyatın itirilməsini və geri qaytarılması mümkün olmayan, Allahdan ayrılığın can üçün dəhşətli susamanı,

simvolik olaraq təsvir edir (məsələn, Matta 25:30; Vəhy 20:14–15; Luka 16:19–31).

Allahdan, günahın nəticəsində yaranan bu ayrılıq tək-cə Müqəddəs Kəlamda təbliğ olunmur, həmçinin insan təcrübəsi ilə də təsdiqlənir. Mən balaca olanda dualar söyləyərək Allahın hüzuruna daxil olmaq istəyərkən öz kaxırmağımı hələ də xatırlayıram. Mən anlaya bilmirdim ki, nə üçün görəsən Allah mənə dumana bürünmüş kimi gəlir və mən Ona yaxınlaşa bilmirəm. O kənar edilmiş və təmkinli görünürdü. İndi mən səbəbini bilirəm. Yeşaya mənə cavab verdi:

Ah, Rəbbin əli qısa deyil ki, xilas edə bilməsin,

Qulağı kar deyil ki, eşidə bilməsin.

Lakin şər əməlləriniz

Allahınızla sizin aranızda ayrılıq saldı.

Günahlarınıza görə Onun üzü sizdən döündü,

O səsinizi eşitmir.

Biz az qala, Mərsiyələr kitabında olduğu kimi, Allaha demək istəyirik ki: «Dualarımız sənə çatmasın deyə, Sən üzünü buludla örtüdü» (Mərsiyy. 3:44). Lakin ümumiyyətlə, bu buluda görə cavabdehliyi Allah yox, biz daşıyıırıq. Buludlar günəşi örtüyü kimi, günahlarımız Rəbbin üzünü bizdən gizlədir.

Bu cür boşluq hiss etmələrini bir çox adamlar mənə etiraf etmişdirlər. Bəzən gərgin vəziyyətlərdə, təhlükədə, sevinərkən və ya gözəlliyi seyr edərkən, çox zaman onlar Rəbbdən izhar edilməz uzaqlıq və atılmışlıq hiss edirlər. Və bu yalnız hissiyyat deyil, bu — reallıqdır. Günahlarımız bağışlanmayana qədər biz həqiqi evimizdən uzaqda,

sürgündə oluruq. Bizim Allahla ünsiyyətimiz yoxdur. Müqəddəs Kitabın dili ilə desək — biz törətdiyimiz əməllərə və günahlara görə «itmiş» və ya «ölüyük».

Hal-hazırda kişilərin və qadınların narahatlığı məhz bununla izah olunur. İnsanların qəlbində yalnız Allahın doydura biləcəyi aclıq var; yalnız Allahın doldura biləcəyi boşluq var. Qalmaqallı xəbərlərə və heyrətamiz məhəbbət və detektiv filmlərinə, çimərlik və barlara, dünyavi dediqodulara və əyləncələrə, müasir narkotik epidemiyası, seksə və zorakılığa tələbat – bütün bunlar insanın təminat axtarışının əlamətləridir. Bütün bunlar onların Allaha susamağı və Ondən uzaqlaşmağı göstərir. «Etirafılar»ının əvvəlində tez-tez sitat gətirilən sözlərini deyərəkən Avqustin haqlı idi: «Sən bizi Özün üçün yaratmısan, və qəlb-lərimiz Səndə rahatlıq tapmayana qədər sakitləşmirlər». Bu vəziyyət sözəgəlməz dərəcədə faciəvidir. Allahın onu yaratdığı təyinatını insan əldən buraxır.

Özü özünə köləlik

Günah yalnız yadlaşdırmır; o köləlik gətirir. Əgər o bizi Allahdan uzaqlaşdırırsa, həm də bizi əsir götürür.

İndi biz günahın «daxilini» nəzərdən keçirməliyik. Bu, zahirən uğursuz görünən hərəkətdən və ya vərdiş-dən daha artıqdır; bu çox içəridə olan daxili çürümədir. Ümumiyyətlə, törətdiyimiz günahlar — bu daxili və görünməyən xəstəliyin yalnız zahiri və görünən təzahürüdür, mənəvi xəstəliyin əlamətləridir. İnsanın istifadə etdiyi bənzətmədə ağaclardan və bəhrələrdən danışılır. Ağacın hansı bəhrə gətirməsi (məsələn, xurma və ya üzüm) və

bu bəhrənin keyfiyyəti (yaxşı və ya pis) ağacın özünün təbiətindən və səhhətindən asılıdır. Məhz bu cür «ürək dolğunluğundan ağız daşar».

Hal-hazırda İsa Məsih haqqında bir çox sosial islahatçılar və inqilabçılar bu baxımdan danışirlar. Əlbəttə, təhsilimiz və əhatəmiz, yaşadığımız siyasi və iqtisadi sistem hər birimizə yaxşı, yaxud pis təsirini göstərir. Əlbəttə ki, biz hamı üçün ədalət, azadlıq və firavanlıq axtarmalıyıq. Lakin insan cəmiyyətindəki şəhər haqqında danışarkən İsa, bu azadlığın, ədalətin və s. çatışmazlığından yox, məhz insanın varlığından, bizim «qəlbimiz» adlandırdığından danışır. Onun dəqiq sözləri belədir:

«Çünki bəd düşüncələr, zinakarlıq, cinsi əxlaqsızlıq, qatillik, oğurluq, tamahkarlıq, pislik, hiylə, şəhvət, pis göz, küfr, qürur və ağılsızlıq insanların ürəyindən, içindən çıxır. Bütün bu pis işlər daxildən çıxır və insanı murdar edir.

Mark 7:21–23

Əhdi-Ətiq artıq bu həqiqəti öyrətmişdi. Yeremiyanın bu barədə dediyi kimi: «İnsan qəlbi hər şeydən çox hiyləgərdir və çox pozulmuşdur; onu kim tanıyar?» (Yeremiya 17:9).

Əslində Müqəddəs Yazıda insanın bu xəstəliyi və ya «İlkin günah» barədə xatırlatmalar çoxdur: bu özünə diqqətə meylliliyi bir miras kimi almışıq, onun kökləri insan şəxsiyyətinin dərinliklərinə gedir və minlərlə biabırçı şeylərdə təzahür edir. Pavel bunu «cismani» adlandırır və onun «işlərini», yaxud bəhrələrini sadalayır:

Cismani təbiətin əməlləri isə bəllidir: bunlar zina, cinsi əxlaqsızlıq, murdarlıq, səfalət, sehrbazlıq, düşmənçilik,

münaqişə, həsəd, qəzəb, ehtiraslılıq, nifaq, təfriqələr, qatillik, sərxoşluq, eyş-işrətlər və buna bənzər şeylərdir.

Qalatiyalılara, 5:19, 21

Günah insan xasiyyətinin daxili çürüməsi olduğu üçün biz əsarətdəyik. Bizi müəyyən adət və hərəkətlərdən daha çox, onların törəndiyi qorxunc xəstəlik əsarətdə saxlayır. Belə ki, Əhdi-Cəhid dəfələri bizi «qul» kimi təsvir edir. Xətrimizə dəysə də, bu, həqiqətdir. İsa bu sözləri deyərkən bəzi fərisəylərin etirazına səbəb olmuşdu: Əgər siz Mənim sözümə sadıq qalsanız, həqiqətən Mənim şagirdlərimsiniz. Siz həqiqəti dərk edəcəksiniz və həqiqət sizi azad edəcəkdir» (Yəhya 8:31).

Onlar etiraz etmişdilər: «Biz İbrahimin nəslindənik və heç vaxt heç kimin qulu olmamışıq; bəs Sən necə deyirsən: «azad olacaqsınız?»

İsa onlara cavab verirdi: «Həqiqətən, həqiqətən sizə deyirəm: günah edən hər kəs günahın quludur».

Günahın bizi gətirib çıxardığı alçaldıcı köləliyi Pavel öz məktublarında bir neçə dəfə təsvir edir:

Siz, əvvəllər günahın qulları olanlar.

Romalılara 6:17

Bir zamanlar bizim hamımız da cismani təbiətimizin ehtiraslarına uyaraq, bədənin və əqlin istəklərini yerinə yetirərək yaşadıq.

Efeslilərə 2:3

Çünki biz də bir zamanlar anlaqsız, itaətsiz, yolunu azmış, müxtəlif ehtiras və zövqlərə qulluq edən, kin və paxıllıqla yaşayıb, və bir-birimizə nifrət edən adamlar idik.

Titusa 3:3

Öz gücümüzün və nəzarətimizin bizə kifayət etmədiyinin nümunəsi kimi, Yaqub dilimizi saxlamağın nə qədər çətin olduğunu göstərir. Qrafik metaforalarla dolu, yaxşı məlum olan fəsildə o deyir ki, «sözündə günah etməyən adam, öz bədənini cilovlamağı bacaran, kamil insandır». O göstərir ki, «dil — kiçik üzvdür, ancaq çox iş görür». Onun təsiri alov kimi yayılır, o, «qarşısıalınmaz şərdir» və «öldürücü zəhərlə doludur». O, əlavə edir ki, biz istənilən heyvanı və quşu əhliləşdirə bilərik, ancaq «dil... insanlardan heç kim bacarmır» (Yaqub 3:1-12).

Bu bizə çox yaxşı məlumdur. Bizim yüksək ideallarımız, ancaq zəif iradəmiz var. Biz saleh həyat tərzini keçirmək istəyirik, ancaq öz təkəbbürümüzün məhbəsinə qan dallanmışıq. Azadlığımızla nə qədər çox öyünsək də, əslində sadəcə köləyik. Biz Allahın yanına gəlib deməliyik:

Mən öz işimi bitirə bilmədim, İlahi.
Mən ümumiyyətlə heç nə edə bilmədim.
Həyatımda döyüş yoxdur ki,
Orada həqiqətən qalib gəlim.
Gəlmişəm Sənə danışım,
Necə mübarizə aparıb məğlub oldum —
Belə bir bəşəri, çox bəşəri əhvalat
Əbəs zəifliklər.

S. Kennedinin şeirinin sətri tərcüməsi

Davranış qaydalarına riayət etməyi bizə öyrətmək faydasızdır; biz onlara riayət edə bilmirik, hətta Allah bizə «Eləmə...» deməkdə davam etsə də, biz dünyanın sonuna qədər bunu edəcəyik. Təlimləri problemi həll etməyəcək: bizə Xilaskar lazımdır. Ürəkdə dəyişiklik olmasa,

şüurdakı dəyişiklik kifayət etməz. İnsan fiziki qüvvəni, nüvə silahının sirrini kəşf etmişdir. İndi öz-özündən azad olmaq üçün, özünü ram etmək və idarə etmək üçün insana ruhani güc lazımdır; ona, elmi nailiyyətlərinə uyğun gələn mənəviyyatın gücü lazımdır.

Başqaları ilə münaqişə

Günahın dəhşətli nəticələri barədə siyahımız hələ tam deyil, daha bir şeyi nəzərdən keçirməliyik — başqa insanlarla münasibətimizə günahın təsiri.

Biz gördük ki, günah — xasiyyətimizdə dərin kök salmış xəstəlikdir. O, şəxsiyyətimizin lap mərkəzində kök salmışdır. O, bizim qürurumuzu idarə edir. Ümumiyyətlə, günah — biz özümüzük. Tərətdiyimiz bütün günahlar ya Allaha, ya da insana qarşı çevrilmiş fikirlərin təzahürüdür. On ehkam qadağa xarakteri daşısa da, onlar Allahın və digər insanların qarşısında bizim borcumuzu bildirir. İsa Qanuna təfsir verərkən bu fikir daha da aydınlaşır, Levitin ayəsinə (19:8) İkinci qanundan (6:5) ayə əlavə edir: «Rəbbin olan Tanrını bütün qəlbinlə, bütün ürəyinlə, bütün qüvvənlə sev: bu birinci və ən böyük ehkamdır; ikincisi də ona bənzəyir: «yaxınını özün kimi sev»: bu iki ehkamda bütün qanunlar və peyğəmbərlər təsdiqlənir».

Qeyd etmək vacibdir ki, birinci ehkam yaxınlarımız qarşısındakı borcumuzdan yox, Allahın qarşısındakı borcumuzdan danışır. Biz ilk növbədə Allahı, sonra isə öz yaxınlarımızı sevməliyik. Beləliklə, Allahın kəlamına görə, birinci yerə onu, sonra — başqalarını, ən axırda isə — özümüzü qoymalıyıq. Günah — bunun əksinə olan

sıralamadır. Yəni, birinci yerə özünü, sonra yaxınlarını qoymaqdır, Allah isə haradasa lap arxa sıralarda qalır. Öz tərcümeyi-halını yazaraq onu «Əziz Mən» adlandıran adam sadəcə olaraq, bizim hamımızın özümüz barəsində düşündüklərimizi ifadə etmişdir. Uşaq bayramına dondurma gətiriləndə qışqırıq qalxır: «Mən birinciyəm!» böyüdükcə bizi öyrədirlər ki, belə şeyləri ucadan demək olmaz; ancaq biz bu cür düşünməkdə davam edirik. Arxiyepiskop Uilyam Hempl tərəfindən ilkin günaha verilmiş təyinat bu həqiqəti daha yaxşı izhar edir:

«Mən — gördüyüm dünyanın mərkəziyəm: həmin dünyada üfünün yeri mənim dayandığım yerdən asılıdır... Ola bilsin ki, əgər maraqlarımın dairəsi genişlənsə, təhlilin özünə diqqəti daha az dəhşətli edər; hələlik isə bu, ona oxşayır ki, mən qülləyə çıxıram, üfün isə mənim baxışlarımın istiqamətində dəyişir, ancaq buna baxmayaraq mən başlanğıc nöqtə və mərkəz olaraq qalıram».

«Məsihcilik və sosial intizam», 1942

Özümüə qarşı bu ümumi diqqət bütün davranışımıza təsir edir. Başqa adamlara öyrəşmək asan deyil. Biz onlara ya qibtə edirik, ya öz üstünlüyümüzü, ya da natamamlığımızı hiss edirik. Çünki biz özümüz barədə, Pavelin öz oxucularını yönəltdiyi ayıq düşüncə ilə nadir hallarda düşünürük. Bəzən özümüə qarşı rəhmlə aşib-daşırıq, başqa vaxt — şan-şöhrət, möhkəm iradə, və ya sevgi ilə özümüə yanaşırıq.

Həyatdakı bütün münasibətlər — valideynlərlə övladların, ərle arvadın, rəislə işçilərin münasibətləri çox mü-rəkkəbdir. Yeniyetmə cinayətkarlığının, şübhəsiz ki, səbəb-

ləri çoxdur, bunlar təhlükəsizliyin çatışmamazlığından, ailədə etibarlığın çatışmamazlığından yaranır, ancaq həqiqətdə cinayətkarlar (hansı səbəbdən olursa olsun) özlərini cəmiyyətə qarşı qoyurlar. İnsanlar həyat yoldaşlarından daha çox özlərini günahlandırmağı bacarsaydılar, yüzlərlə boşanmaların qarşısını almaq olardı. Nigahları dağıtmaq təhlükəsi altında olan cütlüklər yanıma gələndə mən həmişə görürəm ki, onlar mövcud vəziyyəti müxtəlif cür təsvir edirlər. Bəzən o qədər fərqli danışır ki (əgər əvvəlcədən bilməsən), eyni hadisədən söhbət getdiyini anlamq az qala mümkün olmur.

Mübahisələrin çoxu anlaşılmazlıqdan, anlaşılmazlıq isə — başqasının nəzər nöqtəsinə hörmət etməyi bacarmamaq üzündən baş verir. Bizim üçün danışmaq dinləməkdən, mübahisə etmək tabe olmaqdan daha təbiidir. Bu, sənaye disputları və ailə mübahisələri üçün eyni dərəcədə həqiqətəuyğundur. Əgər tərəflərdən hər ikisi əvvəlcə özünə tənqidi, sonra qarşı tərəfə xoş münasibətlə baxa bilsəydilər, fəhlələrlə müdiriyyət arasındakı bir çox münaqişələri həll etmək olardı. Bunun əvəzinə, biz həmişə özümüzə qarşı xoş, başqalarına qarşı tənqidi münasibətdəyik. Eyni şeyi mürəkkəb, narahat beynəlxalq vəziyyət barədə də demək olar. Müasir gərginlik çox zaman qorxu və düşüncəsizlikdən irəli gəlir. Bizim dünyagörüşümüz birtərəflidir. Biz həm öz xeyirxahlığımızı, həm də başqalarının günahlarını şişirdirik.

Müasir sosial münasibətləri mühakimə edən belə bir yazını yazmaq çox asandır. Bütün bunların baş verməsinin yeganə səbəbi — bizim bütün problemlərimizin insanın günahı və ya özünə diqqət üzündən baş verməsini

göstərməkdir. Ətrafdakıların münəfiqə məhz buradan başlayır. Əgər özünəxidmət ruhunu özünü fəda etmək ruhu ilə əvəz etmək mümkün olsaydı, bütün münəfiqlər qurtardı. Özünü fəda etmək isə, elə Müqəddəs Yazıda «sevgi» kimi başa düşülən anlayışdır. Günah özünə götürür, sevgi isə verir. Almaq arzusu — günaha, vermək arzusu — sevgiyə xasdır. İnsana lazım olan şey — onun təbiətinin köklü surətdə dəyişməsidir, professor X. M. Qvatkin bunu «özündən özü olmayana dəyişmə» adlandırır. İnsan özü özlüyündə bu dəyişməni edə bilməz. O, öz-özünə hərəkət edə bilmir: ona yenə də xilaskar lazımdır.

Biz günahı yalnız bir məqsədlə belə çılpalaşdırırıq. Bu, bizə İsa Məsihin lazım olduğuna bizi inandırmaq üçün və onun təklif etdiyi hər şeyi anlayıb qəbul etmək üçün lazımdır. İnam ehtiyacdan yaranır. Biz öz-özümüzə inamı itirməsək, heç vaxt Məsihə inanmırıq. O, Özü demişdi: «Sağlamlar deyil, xəstələr həkimə möhtacdırlar. Çünki mən Salehləri deyil, günahkarları tövbəyə çağırmağa gəlmişəm (Matta 9:12–13).

Yalnız xəstəliyimizin nə qədər ciddi olduğu ilə üzləşəndə təcili olaraq müalicə olunacağımızı etiraf edirik.

III

MƏSİHİN İŞİ

7

MƏSİHİN ÖLÜMÜ

Məsihcilik — xilas dinidir. O bəyan edir ki, bizi günahlardan xilas etmək üçün, Allah birinci olaraq bizə güzəştə getmişdi: Bu — Müqəddəs Yazının əsas mövzusudur.

«...Onun adını İsa qoyacaqsan; çünki O öz xalqını günahlarından xilas edəcəkdir».

Matta :21

«Çünki İnsan Oğlu qeyb olmuşları axtarib xilas etməyə gəlmişdir».

Luka 19:10

«Bu söz etimada və hər vəchlə qəbul olunmağa layiqdir ki, Məsih İsa günahkarları xilas etmək üçün dünyaya gəldi.

1 Timatey 1:15

«Biz gördük və şəhadət edirik ki, Ata Oğlunu dünyanın Xilaskarı kimi göndərdi».

1 Yəhya 4:14

Konkret desək günahın nəzərdən keçirdiyimiz üç əsas nəticəsi olduğuna görə, «Xilas» onların hamısından qurtulmanı təmin edir. Xilaskar İsa Məsih vasitəsilə biz müraciətdən qayıdıb Tanrı ilə barışa bilərik; biz təzədən dünyaya gəlib, yeni sima əldə edərək mənəvi buxovlardan azad ola bilərik; əvvəlki narazılıqları sevgidə ünsiyyətlə əvəz etmək olar. Xilasın birinci hissəsini Məsih Öz ölüm əzabları vasitəsilə mümkün etdi; ikinci — Öz Ruhunun bəxşişi və üçüncüsü — Öz Kilsəsinin əsasını qoymaqla mümkün etmişdi. Bu fəsildə biz birinci aspekti, növbəti fəsildə isə qalan iki aspekti nəzərdən keçirəcəyik.

Pavel öz işi haqqında «barışıq xidməti» kimi, öz müjdəsi haqqında isə «barışıq göndərişi» kimi danışdı. O, bu barışığın haradan gəldiyini çox aydın göstərirdi. Allah onun müəllifidir, elə Allah da iştirak edir, «Bunların hamısı isə Allahdandır. O Allahdan ki, bizi Məsih vasitəsilə Özü ilə barışdırmışdır» (2 Korinflilərə 5:18). Və yenə: «Allah Özü ilə dünyanı barışdıranda Məsih içində idi». İsa Məsihin çarmıxda ölümü ilə əldə olunmuş hər şey öz başlanğıcını əbədi Allahın düşüncə və ürəyindən götürmüşdür. Bu faktı qəbul etməyən Məsihin ölümünün yaxud insanların izahı Müqəddəs Yazı təlimi ilə üst-üstə düşmür. «Çünki Allah dünyanı elə sevdi ki, vahid Oğlunu ona verdi; bunu ona görə etdi ki, Ona iman edənlərin heç biri həlak olmasın, hamısının əbədi həyatı olsun» (Yəhya 3:16). Və həm də «Allah Onda bütün dolğunluğu ilə yaşamağa və Onun vasitəsilə, çarmıxda axıdılan Qanı ilə sülh yaradaraq, həm yerdə, həm də göylərdə olan hər şeyi Özü ilə barışdırmağa razı oldu» (Koloslulara 1:19-20). Bəs «barışdırma» nədir? Bu söz həm də günahların «bağışlanması» kimi tərcümə

olunur. Bu, ya iki düşmən partiyanı vahid edən hərəkəti, ya da onların vəhdətinin sevinc bəxş etdiyi və öz ifadəsini tapdığı vəziyyəti bildirir. Həvari Pavelin sözlərinə görə, biz Rəbbimiz və Xilaskarımız olan İsa Məsih vasitəsilə bağışlanma almışıq. Biz özümüz, öz şəxsi səyimizlə onu əldə etməmişik, bunu Ondan hədiyyə kimi almışıq. Günah yadlaşma törətdi, çarmıx, İsanın çarmıxa çəkilməsi bağışlanma törətdi. Günah düşmənçiliyə rəvac verdi, çarmıx sülh gətirdi. Günah insanla Allah arasında uçurum yaratdı, çarmıx isə bu uçurumun üstündən körpü saldı. Günah Allahla münasibətlərimizi dağıtdı, çarmıx onları bərpa etdi. Bu həqiqəti başqa sözlərlə də ifadə etmək olar, necə ki, Həvari Pavel Romalıları Göndərişdə etmişdi: «Çünkü günahın əvəzi ölüm, Allahın ənəmi isə Rəbbimiz Məsih İsada əbədi həyatdır» (Romalıları 6:23).

Bəs niyə xilas üçün çarmıx lazımdır? Həqiqətənmi o, məsihçilik üçün bu qədər vacibdir? Əslində, o nəyə nail olmuşdur? Məhz çarmıxın mərkəzi yeri və əhəmiyyəti barədə biz indi düşünəcəyik.

Çarmıxın mərkəzi yeri

İsanın ölümünün günahların qurbanı kimi dərk olunması üçün — bu, Müqəddəs Yazının ən vacib göndərişidir, əvvəlcə Əhdi-Ətiqə qayıtmaq lazımdır. Əhdi-Ətiqə dini lap başlanğıcdan qurbanlara əsaslanmışdı. O zaman ki, Habil öz sürüsündən quzuları gətirdi və «Rəbb Habilə və onun təqdimini qəbul etdi» (Yaradılış 4:4). Yeqovaya inananlar Ona qurban gətirirdilər. İnsanlar səcdəgah qurur, heyvanları öldürür və onların qanını axıdırlar, bu,

Musanın qanunlarından çox əvvəl olmuşdu. Əvvəllər bu, körtəbii şəkildə baş verirdi, ancaq Musanın qanununa görə, Sina dağında, Allahla insanlar arasında əhd bağlandıqdan sonra, Allahın iradəsi ilə qaydaya salınmışdı.

B. e. ə. VIII–VII yüzilliklərin böyük peyğəmbərləri Allaha səcdə edənlərin formalizminə və mənəviyyatsızlığına qarşı etiraz edirdilər, lakin qurbanvermə sistemi Məsihin doğulmasından 70 il sonra Məbədin dağılmasına qədər mövcud idi. Yandırma ayinləri, müqəddəs yerə daxil olmaq üçün gətirilən qurbanlar, lazımı içki qurbanları, o cümlədən xüsusi hallar üçün, — günləri, həftələri, illəri dəqiq olmaqla, — bu qurbanların gətirilməsi vaxtı hər bir yəhudiyə yaxşı məlum idi. Heç bir yəhudi bütün təlim prosesinin əsas dərslərini öyrənməyə bilməzdi — bu dərslər «bədənənin ruhu qandadır» və «qan axıdılmadan bağışlanmanın olmaması» (Levit 17:11; İbraniyə 9:22) barədə idi.

Əhdi-Ətiqin qurbanları Məsihin qurbanını görünən işarələrlə xəbər verirdilər; peyğəmbərlər və məzmuroxuyanlar onu sözlərlə xəbər vermişdilər. Biz Onu cəzalanmış, lakin günahsız qurban kimi görürük, bu, bəzi məzmunlarda təsvir olunmuş, sonralar Məsihə aid edilmişdi. Biz Zəkəriyyə peyğəmbərin kitabında quzuları uzaq yerlərə səpələnmiş çoban simasında, yaxud Daniel peyğəmbərin kitabında Knyaz, və ya «kəsilmiş» vəftiz edilmişdən tanıyıırıq. Ancaq hamısından çox biz Onu, Yeşaya peyğəmbərin peyğəmbərliyinin sonuna yaxın yaranmış Xidmətçinin Nəğmələrində görünən alicənab surətdə tapırıq — Yeqovanın əzab çəkən xidmətçisi, alçaldılmış «əzablar insanı» — hansı ki, başqalarının cinayətlərinə görə yara-

lanmışdır, quzu kimi kəsilmiş və bir çoxlarının günahlarını daşıyır. Həqiqətən, «belə yazılmışdır və Məsih belə əzab çəkməli idi» (Zəkəriyyə 13:17; müq. et. Mark 14:27; Danie 1 9:25, Yeşaya 53; Luka 24:46).

İsa yer üzünə gələndə, Onun üçün hansı taleyin hazırlandığını bilirdi. O başa düşürdü ki, Yazılar Onun haqqında şəhadət edirdilər və məhz Onda bütün ümidlər həyata keçməli idi. Onun əzablarının yaxınlaşdığı vaxtda bu daha da aydın olur. Onun xidmətinin dönüş nöqtəsi Qeysər Filippin vaxtında gəldi; Simon Peter onu Məsih kimi tanıdıqdan dərhal sonra O, «onları öyrətməyə başladı ki, İnsan Oğlu çox əzab çəkməlidir» (Mark 8:31).

Məhz bu «olmalıdır», bu məcburiyyət, hansını ki, Yazılar Onun üzərinə qoymuşdu, Onun təlimində hər zaman üzə çıxaraq Atanın iradəsini əks etdirirdi. O, «vəftiz olunmalıydı» və «bu məcburiyyəti, yerinə yetənə qədər öz üzərində hiss edirdi. (Luka 12:50). O, Öz «saatı» adlandırdığına doğru dayanmadan hərəkət edirdi, bu barədə Müjdələrdə tez-tez deyilir ki, O, hələ gəlməyib. Bu «saat» barədə O, həbsindən bir qədər əvvəl demişdi, artıq irəlidə çarmıxı görürdü: «Ata! Vaxt gəldi!» (Yəhya 17:1).

Baş verə biləcək hadisə Onu hisslərlə doldururdu: «İndi canım çox sıxılır; — O qışqırdı, — və nə deyim? Ey Ata, adını izzətləndir!» (Yəhya 12:27–28) Həbs vaxtı çatanda, Simon Onu müdafiə etmək üçün qılıncına əl atanda İsa onu məzəmmət etdi: «Qılıncını yanına qoy; Yəni Mən Atamın verdiyi piyalədən içməyimmə?» (Yəhya 18:11). Mattanın Müjdəsinə görə, İsa əlavə etdi: «Yoxsa elə düşünürsən, Mən (indi) Atamdan rica edə bilmərəm ki, on iki leqiondan çox mələyi Mənim sərəncamıma göndərsin?

Bunların olması gərəkdir deyən Yazılar onda bəs necə doğru çıxardı?» (Matta 26:53,54).

Əhdi-Ətiqdə xəbər verilən və İsanın öyrətdiyi çarmıxın yüksək əhəmiyyəti Əhdi-Cədid müəllifləri tərəfindən tam qəbul edilir. Dörd müjdəçinin hamısı Məsihin həyatının son həftəsi və Onun ölümü barədə məlumatlara çox yer ayırırlar — Onun bütün həyatı və xidməti ilə müqayisəyə gəlməz dərəcədə çox yer ayırırlar. Birinci Müjdənin beşdə ikisi, ikincinin beşdə üçü, üçüncünün üç hissəsi və dördüncünün demək ki, yarısı Onun Yerusəlimə Zəfərlə daxil olması və zəfərlə səmalara ucalmasının təsvirinə həsr olunmuşdur. Bu, Yəhyanın Müjdəsində lap heyretəməlidir, onu bəzən iki hissəyə ayıraraq «Nişanələr Kitabı» və «Allahın Kitabı» adlandırırlar.

Müjdələrdə nəzərdə tutulanlar göndərişlərdə, xüsusilə də Həvari Pavelin göndərişlərində açıq təsdiq olunur. Bu həvari oxucularına çarmıx haqqında xatırlatmalardan yorulmurdu. Onun Özünün ona görə ölən Xilaskar qarşısında kəskin borc hissi vardı. «Məni sevib uğrumda Özünü fəda edən Allahın Oğluna imanla yaşayıram», və buna görə də «Mən Rəbbimiz İsa Məsihin çarmıxdan başqa şeylə əsla öyünmərəm» (Qalatiyalılara 2:20, 6:14).

Yunan fəlsəfəsinin incəliklərində dolaşib qalmaq təhlükəsi olan korinflilərə həvari yazmışdı: «Çünki yəhudilər əlamət tələb edirlər, yunanlar da müdriklik axtarırlar; biz isə yəhudilərin büdrəməsinə səbəb, yunanlar üçün də ağılsızlıq olan çarmıxa çəkilmiş Məsihi dəvət olunan həm yəhudilərin, həm də yunanların özləri üçün isə, Allahın müdrikliyi olan Məsihi təbliğ edirik (1 Korinflilərə 1:22–24). Pavel ikinci missioner səyahəti zamanı Afinadan ilk

dəfə olaraq Korinfə gələndə praktik olaraq bəyan etmişdi: «Çünkü mən aranızda ikən İsa Məsihdən, məhz çarmıxa çəkilmiş İsa Məsihdən başqa heç bir şey bilməməyi qərara aldım» (1 Korinflilərə 2:12) və yenə: «Çünkü mənim də aldığım bu ən ümdə təlimi sizə təslim etdim, yəni Məsih Müqəddəs Yazılara uyğun olaraq, bizim günahlarımız üçün oldu» (1 Korinflilərə 15:3).

Çarmıxa həmin diqqətlilik Əhdi-Cədidin qalan bütün kitablarında da görünür. Sonra biz görəcəyik ki, Peter bu barədə necə yazırdı və düşünürdü. İbranilərə göndərişdə birbaşa təsdiq var ki, Məsih «İndi isə dövrlərin sonunda, O Özünü qurban verməklə günahı aradan qaldırmaq üçün bir dəfə zühur etdi» (İbranilərə 9:26). Sehrli və möcüzəli Vəhy kitabına çatanda isə səmalarda şöhrətlənmiş İsanın surəti bir anlıq olaraq bizə yalnız «Yəhuda tayfasından olan aslan» kimi yox, həm də «boğazlanmışa bənzər Quzu kimi» (Vəhy 5:5-6) açılır; biz Ona təriflər oxuyan saysız-hesabsız müqəddəsləri və mələkləri eşidirik: «Boğazlanmış Quzu, qüdrəti və sərvəti, hikməti və qüvvəti, hörməti, izzəti və bərəkəti almağa layiqdir» (Vəhy 5:12).

Beləliklə, Yaradılışın ilk fəsillərindən Vəhyin son fəsillərinə qədər biz bəzi yazıçıların «qırmızı sap» adlandırdığı şeyi nəzərdən keçirə bilərik. Bu, həqiqətən də Ariadnanın sapına oxşayır, onun köməyi ilə biz Yazının labirintindən keçib gedirik. Çarmıxın mərkəzi əhəmiyyəti haqqında Müqəddəs Yazının öyrətdiyini məsihçi kilsəsi etiraf edir. Bir çox kilsələr bizi vəftiz edərkən xaç işarəsi ilə işarələyir və ölərkən qəbrimizin üstünə xaç qoyurlar. Kilsə binaları çox vaxt xaçvari özül üzərində tikilir:

kilsənin əsas və yan hissələri xaç formasını əmələ gətirir; bir çox məsihçilər isə xaçı pəncəklerinin yaxasına, zəncirə və ya boyunbağıya taxırlar. Bütün bunlar təsadüfi deyil. Xaç — inamımızın simvoludur. Məsihçi inamı — çarmıxa çəkilmiş Məsihin inamıdır. Deyilənlərə görə, imperator Konstantinin səmada gördüyünü biz özümüz Müqəddəs Yazının səhifələrində görə bilərik: *İn hos signo vinctes* — Xaçsız fəthetmə yoxdur. Xaçsız məsihçilik mövcud deyil. Nə üçün? Xaçın mənası nədir?

Xaçın mənası

Mən burada bir çox şeylərin tapmaca kimi qalmasını əvvəlcədən etiraf etməsəm, Məsihin ölümünün əhəmiyyətini açə bilmərəm. Məsihçilər inanırlar ki, xaç — tarixin əsas hadisəsidir. Təəccüblü deyil ki, bizim aqlımız onu tamamilə başa düşə bilmir! Bir gün pərdə həmişəlik itəcək və bütün tapmacalar öz həllini tapacaqdır. Biz Məsihi olduğu kimi görəcək və Onun etdiklərinə görə əbədi olaraq Onu şöhrətləndirəcəyik. «İndi biz hər şeyi sanki güzgüdə görür kimi xəyalən görürük, o zaman isə üzbəüz görəcəyik; indi biliyim məhduddur, o zaman isə dərk edidiyim kimi dərk edəcəyəm» (1 Korinfililərə 113:12). Möhtəşəm dərrakəsi və bir çox vəhyləri olan böyük həvari Pavel belə demişdi; və əgər o belə demişdisə, bu bizə nə qədər çox tətbiq oluna bilər?

Mən onunla məhdudlaşacam ki, Simon Peter Birinci göndərişdə İsanın ölümü haqqında nə yazmışdı. Mən onun göndərişlərinə qəsdən müraciət edirəm. Bunun üçün mənim səbəbim var.

Birinci səbəb odur ki, Peter daxili, yaxın qrupdakı üç həvari Peter, Yaqub və Yəhya üçlüyünü təşkil edirdilər və o, On iki həvarinin qalanlarından fərqli olaraq İsa ilə daha yaxın dost idi. Buna görə də, digərləri kimi Peter də İsanın Öz ölümü barədə düşündüklərini və danışdıqlarını başa düşürdü. Faktiki olaraq, onun Birinci Məktubunda biz onun Rəbbinin təlimi barədə bir neçə aydın xatırlatma görürük.

İkincisi, mən Peterin göndərişlərinə inamla yanaşıram, çünki lap əvvəldə o özü Məsihin əzablarının lazımlığını həvəslə qəbul etmişdi. O, Məsihin şəxsiyyətinin unikallığını birinci olaraq etiraf etmişdi, lakin o həm də Onun ölümündə ehtiyac olduğunu inkar edənlərdən birincisi idi. İsa Məsihin əzab çəkməli olduğunu təlimə başlayanda «Sən Məsihsən deyən də, «Yox, ya Rəbb!» deyən də o idi. İsanın xidmətinin qalan günlərində də Peter ölməli olan Məsih ideyasına qarşı tərs düşmənçilik ideyasını qoruyub saxlamışdı. O, İsanı bağda müdafiə etmək istəmişdi, həbs baş tutduqda isə Onun ardınca getmişdi. Tutqun düşüncələrində O, həyətdə üç dəfə Ondən imtina etdi, onun göz yaşları isə yalnız peşmanlıq yox, həm də ümitsizlik yaşları idi. Və yalnız dirilmədən sonra, İsa həvariləri Yazıda olan «Məsih beləcə əzab çəkməli və Öz Şöhrətini tapmalı idi (Luka 24:26) öyrədərkən, Simon Peter, nəhayət ki, başa düşüb inanmağa başladı.

Bir neçə həftədən sonra isə o, həqiqəti o qədər möhkəm mənimsədi ki, məbəddə camaata bu sözlərlə müraciət edə bilirdi: «Allah öz peyğəmbərləri vasitəsilə dediyi «Onun Məsihi əzab çəkməlidir» sözləri yerinə yetdi», onun birinci Məktubunda isə bir neçə dəfə «Məsihin əzabları

və şöhrəti barədə» məlumat var. Bəlkə, əvvəlcə biz çarmıxın vacibliyini həvəslə qəbul etmirik və onun əhəmiyyətini dərhal anlamırıq, ancaq əgər kimsə bizi buna inandırma bilərsə, bu — Simon Peterdir.

Üçüncüsü, özünün birinci məktubunda Peter çarmıx barədə yalnız yada salır. Əgər o, qəsdən səbəblər quraşdırıb Məsihin ölümünün vacibliyini sübut etsəydi, biz burada nəyinsə düzgün olmadığını düşünərdik. Ancaq onun təxəyyülü ehkamdan çox, etik xarakter daşıyır. O, sadəcə olaraq, öz oxucularını mütəmadi olaraq məsihçi həyat tərzinə sürməyə və əzablara səbirlə dözməyə çağırır, sonra isə xaç barəsində xatırladır ki, onları ilhamlandırın.

Məsih bizə nümunə qoyaraq öldü

Bu göndərişin ardında təqib dayanır. Məlumdur ki, imperator Neron məsihçi kilsəsinə qarşı düşmən münasibəti bəsləyirdi və bir çox məsihçilərin ürəyi qorxuya dözmürdü. Artıq bir neçə zorakılıq halları baş vermişdi. Elə bil, dəhşətli zaman gözlənilirdi.

Peterin verdiyi məsləhət çox birbaşadır (1 Peter 2:18–15). Əgər məsihçi olaraq məsihçi nöqərlərə qarşı pis münasibət göstərirlərsə, nöqərlərə xatırlatmaq lazımdır ki, bu qazanılmamış cəzadır. Hərəkətlərə görə cəzalandırma onlara hörmət qazandırmır. Ondansa, qoy onlar salehlik xatirinə əzab çəksinlər və Məsih naminə qınanmağı sevinclə qəbul etsinlər. Onlar müqavimət göstərməməli, xüsusilə də intiqam almamalıdırlar. Onlar tabe olmalıdırlar. Ədalətsiz əzablara səbirlə dözülməsini Allah bəyənilir. Və burada Pavelin fikri xaçə yönəlir. «Qazanılmamış əzablar — məsihçi adının bir hissəsidir» deyir o, çünki

«Məsih də bizə görə əzab çəkib nümunə göstərdi ki, biz də onun yolu ilə gedək». O, günahsız idi. Buna baxmayaraq, Onu təhqir edəndə, intiqam almırdı; əzab çəkəndə O, heç kimi qorxutmurdu. O, sadəcə olaraq Özünü satdı, və ya, Yazının mətnində deyildiyi kimi, Öz cəlladlarını bütün bəşəriyyətin ədalətli Hakiminin ixtiyarına verdi.

Məsih bizə nümunə saxladı. Əhdi-Cədidə yalnız bir dəfə Peterin burada istifadə etdiyi yunan sözü, şagird yazdığı öyrənərkən baxdığı müəllim dəftəri deməkdir. Əgər biz məsihçi sevgisinin əlifbasını öyrəniriksə, həyatımızı Məsihin həyatının nümunəsi üzrə qurmalıyıq. Biz «Onun izləri ilə getməliyik. Bu feil Peterin qələmindən çıxanda çox mənalıdır. Peter öyrədirdi ki, İsanın ardınca «ölümə də, məhbəsə də gedər», əslində isə «uzağa getmişdi». Yalnız Qaliley dənizinin sahillərində İsa Peteri ona yaxşı tanış olan sözlərlə yenidən çağırdı: «Ardımca gəl!». Beləliklə, Peter oxucularını daha da itaətkarcasına Rəbbin izi ilə getməyə çağırdı.

İyirminci əsrdə də xaç birinci əsrdə olduğu kimi bizə çağırış atır və özümüzü birtəhər hiss etməyə məcbur edir və indi də o, o zamandakı kimi vacibdir. Yəqin, bizim təbii instinktlərimizə, müqavimət göstərmədən ədalətsiz əzablara dözmək və şərə xeyirlə cavab verməkdən daha zidd olan heç nə yoxdur. Ancaq yenə də xaç bizi zərbələri qəbul etməyə, düşmənlərimizi sevməyə və son sözü Rəbb üçün saxlamağa çağırır.

Lakin İsanın ölümü — ilhamverici nümunədən daha artıq olan bir şeydir. Əgər bu belə olmasaydı, Müjdələrdə hekayələrdən çoxunu izah etmək olmazdı. Məsələn, Onun bu qərribə sözləri ki, biz çoxları üçün həyatını verəcək

və qan tökəcək — «Əhd qanını» — onu belə adlandırır — günahların bağışlanmasına görə (Mark 10:45; Matta 26:28). Sadəcə olaraq, nümunədə bağışlanma yoxdur. Adi nümunə bağışlanmanı təmin edə bilməz.

Həm də, nə üçün Onu çarmıxın yaxınlaşması barədə belə ağır və üzücü hisslərlə yüksəlmişdilər? Bağdakı dəhşətli əzabları, Onun göz yaşlarını, qışqırıqlarını, Onun qanlı tərini necə izah etmək olar? «Atam, əgər mümkünsə, qoy bu kasa Məndən keçsin; amma Mənim istədiyim kimi deyil, Sənin istədiyin kimi olsun» (Matta 26:39). Və yenə: «Ey Ata, əgər Mən o kasanı içmədən keçməsi mümkün deyilsə, qoy Sənin iradənin olsun» (Matta 26:42).

Onun qorxduğu bu badə, çarmıxda ölümün rəmzi idi mi? O, həmin vaxt ağrıdan və ölümdən qorxurdumu? Əgər bu belədirsə, onda Onun nümunəsi səbir və itaətə öyrədir, ancaq bunu qorxmazlıq nümunəsi adlandırmaq olmaz. Platonun danışdığına görə, Sokrat Afina məhbəsində öz bədəsini «gümrahlıq və qətiyyətlə» içdi. Yəni Sokrat İsadan cəsur idi? Ya onların bədələri müxtəlif zəhərlə doldurulmuşdu? Bəs qaranlıq və atılmış İsanın qışqırığı nə demək idi, məbəddə Müqəddəslərdən Müqəddəslərə girişdə pərdənin yuxarıdan aşağıya qədər cırılması nə idi? İsa yalnız bizə nümunə göstərmək üçün ölmüşdüsə, bütün bunları izah etmək mümkün deyil. Həqiqətən də, bir çox şeylər bu nümunəni daha az nümunəvi edir. Əgər Məsihin ölümü yalnız nümunə olsaydı, təkcə Müjdə anlaşılmaz qalmazdı. Bizim insani ehtiyacımız təmin olunmazdı. Bizə nümunədən daha artıq nəşə lazımdır: bizə Xilaskar lazımdır. Nümunə təxəyyülümüzü yerindən oynadır, bizdə idealımızı və qətiyyəti möhkəmləndirir, ancaq bizi keçmiş günah-

lərimizin çirkindən təmizləyə bilmir, narahat vicdanımıza sülh gətirib bizi Allahla barışdırma bilmir.

İstənilən halda, həvarilər bu barədə bizə heç bir şübhə qoymurlar. Onlar həmişə Məsihin gəlişini və Onun ölümünü bizim günahlarımızla əlaqələndirirlər.

«Yazıya görə, Məsih bizim günahlarımıza görə ölüb».

1 Korinfilərə 15:3

«Məsih... bir dəfə bizim günahlarımıza görə əzab çəkdi».

1 Peter 3:18

«Bilirsinizmi, O, bizim günahlarımızı almaq üçün gəlmişdir».

1 Yəhya 3:5

Bütün bu üç böyük müəllif Əhdi-Cədidin həvariləri — Pavel, Peter və Yəhya — yekdilliklə Onun ölümünü bizim günahlarımızla əlaqələndirirlər.

Məsih bizim günahlarımızı daşıyaraq öldü

Məsihin ölümü ilə bizim günahlarımız arasındakı münasibəti təsvir edərək, Peter öz məktubunda (2:12) belə yazırdı: «O Özünü bizim günahlarımızı Öz bədənində çarmıxdə daşdı», «Günahlarımızı daşdı» ifadəsi bizim üçün bir qədər qeyri-adi səslənir və onu başa düşmək üçün biz Əhdi-Ətiqə qayıtmalıyıq. Bu fikir Levelilər Saylar kitablarında tez-tez görünür: burada dəfələrlə deyilir ki, bizə Allah tərəfindən verilən qanunlardan birini pozan hər kəs öz qanunsuzluğunun əvəzini çəkəcək və ya «Öz günahını çəkəcək».

Məsələn, «Əgər bir nəfəs Rəbbin bütün əmrlərinə zidd olan bir iş görüb günah işlədərsə... təqsirkar sayılıb cəzasını çəkəcəkdir (Levililərə 5:17). Bu ifadənin yalnız bir mənası ola bilər: «günah daşımaq» günahının nəticələrinə görə əzab çəkmək, buna görə cəza çəkmək deməkdir.

Lakin, bəzən o da nəzərdə tutulur ki, kimsə başqa biri günahkar əvəzinə cavabdeh ola bilər. Saylar kitabının 30-cu fəslində andın həqiqiliyi haqqında danışılır, Musa izah edir ki, kişi və ya dul qadın tərəfindən verilən and baş tutur. Ancaq subay qız və ya ərli qadın tərəfindən verilən and onun atası və ya əri tərəfindən təsdiq olunmalıdır. Və əgər kişi qadının verdiyi andı eşidib sussa, sonra isə bu andın sarsaq və baş tutmaz olduğu bilinsə, onda yazılmışdır: «o günahı öz üstünə götürəcəkdir». Daha bir misalı biz Yeremiyanın Ağlaması kitabının sonunda görürük. Yerusəlimin dağılmasından sonra israillilər ağlayırlar: «Atalarımız günah etmişdilər: onlar artıq yoxdur, biz isə onların qanunsuzluğuna görə cəza çəkirik» (5:7).

Başqa bir adamın bizim günahlarımızı öz üstünə götürüb cəza çəkməsi ehtimalı Musanın qanunlarına görə tələb olunan, bu gün bizə qərribə görünən Əhdi-Ətiqin qanlı qurbanlarında da görünür. Günaha görə qurban verilməsi barədə deyilmişdi, Allah bizə bunu ona görə verib ki, «cəmiyyət günahlardan azad olsun və Rəbbin qarşısında təmizlənsinlər» (Levililərə 10:17). Buna bənzər tərzdə, hər il Təmizlənmə günü Harun əllərini keçinin başına qoymalı və bununla da onu öz xalqı və özü ilə birləşdirir, sonra isə xalqının günahla-

rını bağışlayaraq, rəmzi olaraq günahları keçinin üstünə qoyur, sonra onu səhraya buraxırdılar. Sonra biz oxuyuruq: «Və keçini onların bütün qanunsuzluqlarının özü ilə bərabər keçilməz yerlərə aparırdı». Buradan aydın olur ki, kiminsə günahını «aparmaq» günahkarı əvəz etmək deməkdir, onun əvəzinə bu günahı daşımaq deməkdir.

Ancaq bu gözəl, müqəddəs azadolmaya baxmayaraq, İbranilərə məktubun müəllifində oxuyuruq ki, «öküzlərin və keçilərin qanı ilə günahları məhv etmək mümkün deyil» (İbranilərə 10:4). Beləliklə, Yeşayanın kitabından Xidmətçinin ən uzun Nəğməsində (53-cü fəsil) günahsız əzabkeş (hansı ki, Məsihi tərənnüm edir) qurbanlığı xüsusi nəzərə çarpdıran sözlərlə təsvir olunmuşdur. O «quzu kimi kəsilməyə aparılmışdı», çünki və ona görə ki, «bizim bütün günahlarımızı Tanrı Onun üstünə qoymuşdur» və deməli, Onun qəlbi «günaha görə qurban oldu. Biz hamımız «quzular kimi gəzirdik», lakin O da quzu kimi «bizim günahlarımıza görə və qanunsuzluğumuza görə əzab çəkmişdi; bizim dünyanın cəzası Onun üstündə idi və Onun yaraları ilə biz sağaldıq». Beləliklə, burada əvəzetmənin aydın fikri, onun «Mənim xalqıma görə edama məhkum olunmuş» kimi təsviri bizim hələ Levililərdə tanış olduğumuz iki ifadədə öz əksini tapır: O «günahları Özündə daşıyacaq» və «O özündə çoxlarının günahını daşıdı».

Nəhayət, uzun əsrlər hazırlıqdan sonra İsa Məsih gələndə, Vəftizçi hamının yanında Onu qeyri-adi sözlərlə salamladı: «Dünyanın günahını Öz üstünə götürən Rəbbin Quzusu budur». Beləliklə də, Əhdi-Cə-

didin kitabları yazılanda, onların müəllifləri tərəddüd etmədən, İsanın ölümünü tam qurban hesab etmişdilər; hansında ki, Əhdi-Ətiqin bütün qurbanları yerinə yetmişdi. Bu həqiqət İbranilərə Göndərişin əsas hissəsini təşkil edir. Köhnə qurbanlar buğalardan və keçilərdən ibarət idi; Məsih isə Özünü qurban vermişdi. Köhnə qurbanlar sonsuz sayda təkrarlanırdı; Məsih isə bir dəfə hamının əvəzinə öldü. O, «bir dəfə qurban verildi ki, çoxlarının günahını daşısın».

Sonuncu ifadə bizi Peterin sözlərinə qaytarır: «Günahlarımızı Öz Bədənində çarmıxa apardı». İnsan Oğlu Özünü insanların günahları ilə eyniləşdirdi. O, yalnız bizim təbiətimizi Öz üstünə götürmədi: O, bizim qanunsuzluqlarımızı da Öz üstünə götürdü. O, yalnız Məryəmin bətnindəki «uşaq» olmadı; O, Qolqota çarmıxında «günah oldu».

Bu son sözlər Pavelə məxsusdur. Bunlar Müqəddəs Yazının bağışlanma barədə ən gözəl təlimlərindən biridir. Onların əhəmiyyətinə fikir verməmək olmaz. Əvvəlki nəğmələrdə (2 Korinfilərə 5) Pavel təsdiq edir ki, Rəbb bizi günahlarımıza görə ittiham etməkdən imtina etdi. Yəni, bizə olan tamamilə qazanılmış sevgisində O, istəmədi ki, biz günahlarımızla cavab verək. O, Əhdi-Ətiq zamanında deyilənlərin bizim haqqımızda deyilməsinə icazə vermədi: «Onlar öz qanunsuzluqlarının əvəzini alacaqlar». Bəs O nə etdi? «Günahın nə olduğunu bilməyəni O, bizim üçün günah qurbanı etdi ki, biz Onda Allah qarşısında saleh olaq». İsa Məsihin Özünün günahları yox idi. O, bizim günahlarımıza görə çarmıxda günaha çevrildi.

Biz çarmıxa baxanda bu sözlərin necə dəhşətli mənə daşdığını anlamağa başlayırıq. Günorta vaxtı «yer üzünü zülmət bürümüşdü, o, üç saat — İsa ölənə qədər çəkilmədi. Zülmətlə birlikdə sükut çökdü, çünki günahsız Quzunun keçirdiyi ruhi iztirabları heç bir göz görməməli, heç bir dodaqlar danışmamalı idi. Bəşəriyyət tarixindən yığılmış bütün günahlar Onun üzərinə qoyulmuşdu. O Öz bədənində onları könüllü olaraq daşdı. O, onları Özününkü etdi. O Öz çiynlərində onlara görə tam məsuliyyət daşıyırdı.

Və onda, tək qalanda onun dodaqlarından qışqırıq qopdu: «Ya Rəbbim! Nə üçün Məni tək qoydun?» Bu 21-ci məzmunun ilk sətri idi. Şübhəsiz, Öz əzabları zamanı O, məzmurda Məsihin əzablarının və şöhrətinin təsviri barədə düşünürdü. Lakin nə üçün bu sətri sığatdı? Nə üçün «Rəbbdən qorxanlar! Onu izzətləndirin! — yox? Və ya «Rəbbin Səltənətidir»? Düşünmək lazımdır ki, bu insan zəifliyinin qışqırığı idi və ya İnsan Oğlu Öz təxəyyülünün üzə çıxmasına imkan vermişdi?»

Yox. Bu sözləri onların tam mənasında nəzərdən keçirmək lazımdır. İsa Yazının bu ayəsini qalanları kimi dedi, çünki onları Özünün icra edəcəyinə inanırdı. O, bizim günahlarımızı Öz üstündə daşdı. Və «təmiz gözlərinə bədxahlığa baxmağın xas olmadığı» və sıxışdırılmaya baxa bilməyən Rəbb Ondan üz çevirdi. Bizim günahlarımız Ata ilə Oğul arasında durdu. Əbədi olaraq Atası ilə olan və yerdəki həyatı zamanı Onunla əlaqəsini heç vaxt kəsməyən Rəbbimiz İsa Məsih dərhal tərk edilmişdi. Bizim günahlarımız

Məsihi cəhənnəmə göndərdi. O, Allahdan uzaqlaşaraq qəlbin cəzasını çəkdi, hansını ki, biz öz günahlarımıza görə çəkməli idik.

Sonra isə dərhal bu xarici zülmətdən çıxaraq O, zəfərlə hayqırdı: «Oldu!» və nəhayət: «Ata! Ruhumu Sənin əllərinə tapşırıram!» O öldü. Onun görməli olduğu iş tamamlandı. Onun fəth etməli olduğu xilasolma əldə edilmişdi. Dünyanın günahları satın alınmışdı. Allahla barışıq hər kəs üçün mümkündür, əgər bu Xilaskara etibar edib Onu öz Xilaskarı kimi qəbul etsələr. Dərhal, sanki bu həqiqəti hamıya göstərmək üçün Rəbbin gözəgörünməz əli Məbəddəki pərdəni cırıb atdı. O, artıq lazım deyildi. Rəbbin Müqəddəs iştirakına doğru olan yolda artıq maneə yox idi. Məsih bütün imanlılara səmanın darvazalarını açdı. «Otuz altı saatdan sonra O, ölürlərdən dirildi ki, boş yerə ölmədiyini sübut etsin. Bu, Rəbbin Oğlunun bizim günahlarımızı daşması barədə sadə və möcüzəli hadisə indi qərribə bir tərzdə dəbdə deyil. Onlara görə günah və cəza çəkməsini mənəviyyatsız, ədalətsiz və səmərəsiz adlandırırlar. Əlbəttə, bütün bunları asanlıqla parodiya etmək olar. Bu o demək deyil ki, bizim başqa bir işimiz yoxdur. Əlbəttə, biz «Pastır və qəlblərimizin Qoruyucusuna» qayıtmalıyıq, Peterin dediyi kimi, günaha görə ölüb salehliyə görə yaşamalıyıq. Bundan əlavə, biz unutmuruq ki, «bütün bunlar Allahdandır», Onun qeyri-adi mərhəmətindən gəlir. İsa Məsih barədə belə düşünmək olmaz ki, O, bizi xilas etmək istəməyən Allahdan bizim üçün xilas qoparan üçüncü bir şəxsdir. Təşəbbüs Allahın özünə məxsus idi. «Allah dünyanın Özü ilə

barışdıqda Məsihdə idi». Mən dəqiq izah edə bilmə-rəm ki, Onu bizim üçün günaha çevirəndə O, Məsih-də necə idi, ancaq eyni bir həvari hər iki həqiqəti bir ayədə təsdiqləyir. Və biz bu təzadı qəbul etməliyik, necə ki, Nəzarətdən olan İsanın həm Rəbb, həm insan olaraq eyni bir şəxsiyyət olması kimi insanı çaşdıran təzadı qəbul edirik. Əgər Onun şəxsiyyətində təzad varsa, qərribə deyil ki, Onun işlərində də təzad var.

Ancaq əgər biz təzadı həll edə bilmiriksə, biz Mə-sihin və Onun həvarilərinin birbaşa sözünə inanma-lıyıq ki, O, bizim günahlarımızı daşımışdır və bunu Yazıdakı mənada anlamalı olsaq, yəni O, bizim əvəzi-mizə günahlara görə cəzaya məruz qalmışdı.

Peterin nəzərdə tutduğunun məhz bu olması, üç fikrə görə aydındır. Birincisi, o deyir ki, Məsih bizim günahlarımızı «ağaca» ucaltdı. Şübhəsiz o, bu sözü Hə-varilərin işləri kitabında qeyd olunmuş ilk vəzlərində bilərəkdən işlətmişdi. Məsələn, o deyəndə ki: «Sizin çarmıxa çəkərək öldürdüyünüz İsanı atalarımızın Rəb-bi dirildi (Həvarilərin işləri 5:30). Onun dinləyiciləri olan ibranilər çətinlik çəkmədən başa düşürdülər ki, o, burada İkinci qanundan 21-ci ayəni nəzərdə tutur, orada yazılıb ki, «çarmıxda asılan hər kəs lənətlən-mişdir». İsanın həyatının çarmıxda sona yetməsi faktı (yəhudilər xaça mıxlanmanı ağacda asılmaya bərabər-ləşdirmişdilər) onu göstərirdi ki, Onun üstündə İlahi lənət vardı.

Bu fikri rədd etmək əvəzinə, həvarilər onu qəbul etdilər. Pavel isə Qalatiyalılara Məktubun üçüncü fəs-lində izah edir. O, həm də göstərir ki, İkinci qanunda

yazılmışdır ki, «qanun kitabında yazılanları mütəmədi olaraq yerinə yetirməyən hər kəs lənətlənmişdir». Sonra isə: «Məsih bizim əvəzimizə anda çevrilərək bizi qanunun andından satın aldı — çünki yazılmışdır: «ağacda asılan hər kəs lənətlənmişdir». Bu ayələrin mənası aydındır. O belədir: cinayətkarların üzərində olan pozulmuş qanuna görə ədalətli lənət çarmıxdə İsanın üzərinə qoyulmuşdu. O, ölərkən bu lənəti öz üzərinə götürərək bizi ondan xilas etmişdi.

1 PETER 2

O, heç bir günah etməmişdi, Onun dodaqlarında yaltaqlıq yoxdu.

Ona şər atmışdılar.

O Özü bizim günahlarımızı zı qaldırdı.

Onun yaraları ilə siz sağaldınız.

Siz quzular kimi dolaşırdınız.

YEŞAYA 53

O, günah etmirdi, Onun dodaqlarında yalan yox idi.

O, insanlar qarşısında alçalılmışdı.

O Öz üzərində çoxlarının günahlarını apardı.

Onun yaraları ilə biz sağaldıq.

Hamımız quzular kimi dolaşırdıq.

İkincisi, Peterin birinci məktubundakı bu parçanın Yeşayanın kitabının 53-cü fəslə ilə ən azı beş aydın ifadə olunmuş əlaqəsi vardır.

Biz artıq görmüşdük ki, bu fəsildə günahsız əzabkeş təsvir olunur, hansı ki, qurbanlıq ölümündə başqalarının cinayətlərinə görə yaralanmışdı. Sözsüz ki, İsanın Özü Öz vəzifəsini və ölümünü davamçıları kimi dərk edirdi. Məsələn, efioپیالی xədim müjdəçi Filipdən soruşanda ki, öz arabasında oturub oxuduğu parçada peyğəmbər kimin barəsində danışdı, Filip dərhal ona İsa haqqında «müjdə» verdi.

Üçüncüsü, Peterin məktubunda çarmıx haqqında digər xatırlatmalar da var ki, biz onun ikinci fəsildəki sözlərini düzgün başa düşək. O öz oxucularını «günahsız və təmiz quzu kimi Məsihin qiymətli qanı ilə «satın alınmış və hətta Onun qanı ilə çilənmişdilər (1 Peter 1:2, 18, 19).

Hər iki ifadə bizi Çıxış zamanı ilkin pasxa qurbanına aparır. Hər bir israil ailəsi quzu götürür, onu kəsərək qanını evin qapısının çərçivəsinin yuxarı, sağ və sol tərəflərinə sürtürdülər. Yalnız bu yolla onlar Rəbbin məhkəməsiindən xilas olurdular və yalnız bu yolla misir köləliyindən qaçmışdılar. Peter Pasxa rəmzlərini cəsarətlə Məsihə aid edirdi (Pavel də bu cür edir: «Pasxa Quzumuz olan Məsih getmişdir»). Onun qanı axdı ki, bizi Rəbbin məhkəməsiindən və günahın ağırlığından azad etsin. Əgər biz ondan xeyir görmək istəyiriksə, bu qan bizim qəlblərimizə çilənməlidir, — deməli, hər kəsə şəxsən axmalıdır.

Xaç barədə digər vacib xatırlatmanı biz 1 Peter 3:18-də tapırıq: «Çünki saleh olan Məsih də qeyri-salehlər uğrunda günahlar üçün bir dəfə əzab çəkdi ki, bizi Allaha yaxınlaşdırsın». Günah bizi Allahdan ayırdı, ancaq Məsih arzu etdi ki, bizi Allaha tərəf geri qaytarsın, buna görə də O, günahlarımıza görə əzab çəkdi, günahkarlara görə ölən

günahsız Xilaskar oldu. Və O, bunu «bir dəfə etdi, qətiyyətlə etdi ki, Onun elədiyi təkrar oluna və ya daha yaxşı ola, və ya dolğunlaşa bilməsin.

Biz buradakı gizli daxili mənanı nəzərdən qaçıra bilmərik. Bu o deməkdir ki, ənənələrə dini əmələtmə və ya xeyirxah işlər bizə bağışlanma qazandıra bilməz. Ancaq yenə də bir çox insanlar məsihçilikdən sonrakı Qərbdə məsihçiliyin bu karikaturasına uyublar. Tamamilə aydındır ki, onlar məsihçi müjdəsi ilə şərq dinləri arasındakı fundamental (əsaslı) fərqi görmürlər, çünki onlar hər bir dini insan ləyaqətlərinin sistemi hesab edirlər. «Kim özü özünə kömək edirsə, Allah da onlara kömək edir» — onlar deyirlər. Ancaq bu fikri Məsihin xacı ilə barışdırmaq olmaz. O, bizim bütün günahlarımızı öz üzərinə götürərək öldü, bunun çox sadə bir səbəbi vardı: biz özümüz bunu edə bilməzdik. Əgər biz bunu edə bilsəydik, Onun ölümü lazım olmazdı. Əslində, Rəbbin lütfünə şəxsi səyimizlə nail ola biləcəyimizi demək, İsa Məsihi təhqir etmək deməkdir. Çünki bu o deməkdir ki, biz Onsuz da keçinə biləcəyimizi deyirik və ümumiyyətlə Onun ölməyi heç lazım deyildi. Pavel bu barədə yazırdı ki, «əgər qanunla (yəni, itaətlə) bağışlanma (yəni Rəbbin bizi qəbul etməsi) olsaydı, onda Məsih nəhaq yerə ölüb» (Qalatiyalılara 2:21).

Xaçın göndərdiyi Pavelin vaxtında olduğu kimi, bizim günlərimizdə də müdriklər üçün ağılsızlıq və özü bəraət almağa çalışanlar üçün ayaqlarına ilişən daş olaraq qalmaqdadır. Ancaq buna baxmayaraq, o, milyonlarla adama vicdan rahatlığı gətirdi. Və Məbədin Başkahini olan Riçard Xiker 1585-ci ildə oxuduğu vəzdə yazdığı kimi:

«Qoy bunu ağlısızlıq, düşmənçilik, qəzəb — nə sayırlarsa saysınlar. Bu — bizim müdrikiyimiz və bizim təsəlimimizdir; insanın günah etməsindən, Rəbbin isə əzab çəkməsindən başqa bu dünyada bizə heç bir bilik lazım deyil; Rəbb Özünü insanın günahına çevirdi və insanlar Rəbbin salehliyi edildilər».

Hər bir məsihçi bu sözləri təkrar edə bilər. Şəfa tapma — Onun yaralarından, həyat — Onun ölümündən, bağışlanma — Onun ağrısından, xilas — Onun əzablarından gəldi.

MƏSİHİN XİLASI

«**X**ilas — heyrətamiz dərəcədə həcmli sözdür. Onu «bağışlanma sözünün sinonimi hesab etmək böyük səhv olardı. Bizim keçmişimiz kimi, bu günümüzün də Allah üçün fərqi yoxdur. Onun planlarına, birincisi, bizi Özü ilə barışdırmaq, sonra isə tədricən bizi diqqətimizin özümüzdə cəmlənməsindən uzaqlaşdırıb bizimlə digər insanlar arasında ahəngdar münasibətlər yaratmaq daxildir. Biz bağışlanma və barışığa görə, başlıca olaraq, Məsihin ölümünə borcluyuq, lakin yalnız Onun Ruhu ilə özümüz-dən xilas olaraq, yalnız Onun kilsəsində sevgi ünsiyyətində birləşə bilərik. Məsihin xilasının bu cəhətlərini biz indi nəzərdən keçirməliyik.

Məsihin Ruhu

Artıq gördüyümüz kimi, bizim günahlarımıza əlaqəsiz epizodlar silsiləsi kimi yox, daxildən gələn mənəvi xəstəlik kimi baxmalıyıq. Bunu əyani surətdə göstərmək üçün, İsa

bir neçə dəfə ağac və meyvələrin müqayisəsindən istifadə etmişdi. Onun təliminə görə, meyvənin nə cür alınması onun hansı ağacda bitməsindən asılıdır. «Hər yaxşı ağac xeyirli meyvə verir; pis ağac isə çürük meyvə verir. Yaxşı ağac çürük meyvə verə bilməz; pis ağac da xeyirli meyvə verə bilməz» (Matta 7:17, 18).

Beləliklə, günahlarımızın səbəbi — günahımız, pozulmuş və özümüzə qarşı çevrilmiş, miras aldığımız təbiətimizdir. İsanın bu barədə dediyi kimi, bizim günahlarımız daxildən, «ürəkdən» gəlir. Buna görə də davranışın yaxşılığa doğru istənilən tərzdə dəyişməsi təbiətin dəyişməsindən asılıdır. «Ağacı xeyirli et, — İsa dedi, — onun bəhrəsi də xeyirli olacaqdır».

Lakin insan təbiətini dəyişmək olarmı? Deyingəni — xoşxasiyyət adama, qürurlunu — təvazökara və ya xudbini — ürəyiaçıq insana necə çevirmək olar? Müqəddəs Yazı inadla bəyan edir ki, bu möcüzələr baş verə bilər. Bu — Müjdə şöhrətinin bir hissəsidir. İsa Məsih yalnız Allah qarşısındakı vəziyyətimizi yox, həm də öz təbiətimizi dəyişdirməyi təklif edir. O, yeni doğulmanın vacibliyi barədə Nakdimona deyirdi və Onun sözləri hələ də bizim üçün həqiqidir: «Doğrusunu, doğrusunu sənə deyirəm: Bir kimsə sudan və Ruhdan doğulmasa, Allahın Səltənətinə girə bilməz... Sənə dediyimə təəccüblənmə, yuxarıdan doğulmalısınız» (Yəhya 3).

Pavelin dedikləri nədənsə daha dramatikdir, çünki onun dediyi cümlədə ümumiyyətlə xəbər yoxdur: «Kim Məsihdədirsə, yeni məxluqdur» (2 Korinflilərə 5:17). Deməli, burada Əhdi-Cədidin dediyi həmin imkan var — yeni ürək, yeni təbiət, yeni doğulma, yeni məxluq.

Böyük daxili dəyişikliklər — bu, Müqəddəs Ruhun işidir. Yeni doğulma — bu «yuxarıdan» doğulmadır. Yəni-dən doğulma «Ruhdan doğulma» deməkdir. Yəqin ki, Üçlük haqqında sirli təlimi müzakirə etmək burada yerinə düşməz. Bizim məqsədimiz üçün həvarilərin ilhamlanarkən vəzlərini nurlandırdığı Müqəddəs Ruh barədə yazdıqlarına baxmaq kifayətdir.

Lakin, əvvəlcə dərk etmək vacibdir ki, Müqəddəs Ruh Öz mövcudluğunu və ya fəaliyyətini «Pentikost zamanı» başlamamışdır. O — Allahdır. Buna görə də o, əbədidir və dünya yaranan andan fəaliyyətdə idi. Əhdi-Ətiq Onun haqqında dəfələrlə danışır, peyğəmbərlər də Onun fəaliyyətinin böyüyüb genişlənəcəyi vaxtı səbirsizliklə gözləyirdilər ki, Müqəddəs Ruh Allah öz xalqının qəlbinə qoyaraq beləliklə, Öz qanununu icra etmək üçün ona imkan verdi.

Əhdi-Ətiq peyğəmbərlərinin xəbər verdiyini Məsih ən yaxın gələcəkdə vəd etdi. Ölümünə bir neçə saat qalmış O, həvarilərlə kiçik bir otaqda tək qalaraq Təsəlli verən barədə, «Həqiqət ruhu» barədə danışdı, hansı ki, gələ-rək Onun yerini tutacaqdır.

Və həqiqətən də, Müqəddəs Ruhun iştirakı onlar üçün Onun yerdəki iştirakından daha yaxşı olacaqdır: «Mənim getməyim sizin üçün xeyirlidir, — O deyirdi, — çünki mən getməsəm, Təsəlliverici sizin yanınıza gəlməz; amma gedərəmsə, Onu sizə göndərəm» (Yəhya, 16:7). Üstünlük, əsasən, belədir: Məsih onlarla idi, yanlarında, ancaq «O... sizdə olacaqdır» (Yəhya 14:17).

Müəyyən mənada biz deyə bilərdik ki, İsanın öyüdverici xidməti baş tutmadı. Bir neçə dəfə O Öz şagirdlərini barışaraq uşaqlara bənzəməyə çağırdı, lakin Simon Peter

qürurlu və özünəinamlı qaldı. O, tez-tez onlara bir-birini sevməyi tapşırırdı, lakin hətta Yəhya da özünü «kıldırım oğlu» ləqəbinə tam layiq bildi. Və buna baxmayaraq, Peterin Birinci məktubunu oxuyarkən itaətkarlıq haqqında sözlərə diqqət etməmək mümkün deyil, Yəhyanın məktubu isə sevgiylə doludur. Bu dəyişiklikləri nə törətmişdi? Müqəddəs Ruh İsa onlara sevməyi və itaətli olmağı öyrətdirdi; ancaq Müqəddəs Ruh onlara daxil olaraq onları içəridən dəyişməyincə bunların heç biri onlarda yaranmamışdı.

Pentikost günü «Müqəddəs Ruhun hər şeyi yerinə yetdi» (Həvarilərin işləri 2:4). Düşünməyin ki, bu hadisə yalnız həvarilər və digər böyük müqəddəslər üçün idi, ancaq, şübhəsiz, biz gözləyə bilmərik ki, bu cür xarici təzahürlər — güclü külək və alov dilləri — yenidən təkrar olsunlar. «Müqəddəs Ruhla icra olunun» — bu, bütün məsihçilərə verilən göstərişdir. Müqəddəs Ruhun daxili iştirakı — bu, özünün yuxarıdan olduğu ruhani hüququdur. Əslində, əgər Müqəddəs Ruh bizə daxil olmayıbsa, deməli biz heç də həqiqi məsihçilər deyilik. «Əgər kimdəsə Məsih Ruhu yoxdursa, o, Onun deyil», — Pavel yazırdı (Efeslilərə 5:18; Romalılara 8:9).

Onda Əhdi-Cədid bax bunu öyrədir. Biz özümüzü İsa Məsihə etibar edəndə, Müqəddəs Ruh bizə daxil olur. O, Allah tərəfindən «qəlblərimizə» göndərilmişdir, O, bədənimizi Öz məbədi edir (Qalatiyalılara 4:6; 1 Korinflilərə 6:9).

Bu o demək deyil ki, bu andan biz günahdan azadıq. Əksinə, hansısa mənada münafişə daha da güclənir; lakin digər tərəfdən, bizim üçün qələbə yolu açıqdır. Qalatiyalılara Məktubunun 5-ci fəslində Pavel bu döyüşün canlı təsvirini verir. Döyüşün iştirakçıları — bədən, yəni,

bizim irsi xudbin təbiətimiz və «Ruh», «Bədən Ruha əks olanı arzu edir, Ruh isə bədənə əks olanı: onlar bir-birinə ziddirlər».

Bu, quru izahı nəzəriyyələşdirmə deyil, bu — hər bir məsihçinin gündəlik reallığıdır. Bizi aşağı dartan günahkar arzuları hiss etməkdə davam edirik, lakin biz indi bizi yuxarı — müqəddəsliyə dartan əks qüvvəni də tanıyıırıq. Əgər «bədənə» azadlıq versək, o, bizi Pavelin 19-21-ci ayələrdə sadaladığı mənəviyyatsız və xudbin günahlar çəngəlliyinə atardı. Digər tərəfdən, əgər Müqəddəs Ruha tam fəaliyyət göstərməyə imkan versək, nəticəsi «sevgi, sevinc, sülh, səbir, xeyirxahlıq, mərhəmət, iman, təvazökarlıq» olacaqdır. Bu cəlbədicə xeyirxahlıqları Pavel «Ruhun bəhrəsi» adlandırır. İnsan xasiyyəti Müqəddəs Ruhun becərdiyi bağa bənzədilir. Qoy o, bizim ağaclarımızı xeyirli etsin, onda onların bəhrəsi də xeyirli olacaqdır.

Bəs «Ruhun bəhrəsinin böyüyüb yetişməsi üçün «bədəni necə əhliləşdirmək lazımdır? Cavabı — bu rəqiblərdən hər birinə şamil etdiyimiz həmin daxili münasibətdədir. «Məsihdən olanlar bədəni günahlar və ehtiraslarla birgə çarmıxa çəkdilər». «Ruha görə (və ya Ruhda) hərəkət edin və bədənin arzularını icra etməyin (və ya icra etməyəcəksiniz). «Bədənə» qarşı münasibətdə biz belə güclü müqavimət münasibəti qəbul etməliyik və onu elə qəddarcasına rədd etməliyik ki, bunu yalnız «çarmıxa çəkmə» sözü ilə ifadə etmək olsun; lakin içimizdə yaşayan Ruha həyatlarımız üzərində hakimiyyəti inamla verməliyik. Biz cismi rədd edərək Ruha tabe olmağa nə qədər çox alışırıqsa, cismin abırsız işlərinin bir o qədər çox yoxa çıxdığını və onların yerinə Ruhun gözəl bəhrələrinin

gəldiyini bir o qədər çox görəcəyik. Pavel bu həqiqəti 2 Korinflilərə 3:18-də öyrədir: «Biz hamımız isə, açıq üzlə Rəbbin cəlalını aynadakı kimi seyr edərək, cəlaldan cəlalə keçib, Onunla eyni surətdə dəyişdirilirik. Bu cəlal da Rəbbin Ruhundan gəlir. «Məhz Məsihin Ruhuyla, mütəmadi olaraq Ona baxanda Məsihin surətində dəyişə bilərik. Beləliklə, biz də müəyyən rol oynayırıq — peşmanlıqda, imanda və intizamda — lakin, əsasən, müqəddəslik — bu, Müqəddəs Ruhun işidir.

Bu fikri Uilyam Templ, adətən belə illüstrasiyaladırdı. Mənə «Hamlet» və ya «Kral Lir» kimi pyeslər vermək və ya buna bənzər bir şey yazmağı xahiş etmək lüzumsuzdur. Və İsa Məsihin həyatı kimi bir həyatı mənə göstərib belə bir həyatla yaşamağı mənə göstəriş vermək lüzumsuzdur. İsa belə yaşaya bilirdi, mən bacarmıram. Lakin, əgər Şekspirin ruhu mənə daxil olub yaşaya bilsəydi, mən onun kimi yaşaya bilərdim. Bu — məsihçi müqəddəsliyinin sirridir. Biz İsa kimi yaşamağa can atmamalıyıq, O Öz Ruhunu ilə gəlib bizdə yaşamalıdır. Onun nümunəsini görmək kifayət deyil; O, bizə Xilaskar kimi lazımdır.

Beləliklə, yalnız Onun ölümü vasitəsilə biz günahlara görə cəzadan xilas ola bilərik, yalnız bizdə yaşayan Ruh vasitəsilə günahlarımızın hakimiyyəti sına bilər.

Məsihin Kilsəsi

Günah — mərkəzəqaçan qüvvədir. O, bizi yaxınlarımızla razılıqdan çıxarır. O, yalnız Yaradandan yox, bizə bənzər yaradılanlardan da uzaqlaşdırır. Biz hamımız öz şəxsi təcrübəmizdən bilirik ki, istənilən cəmiyyət — istər

institut, istər fabrik və ya təşkilat olsun — paxıllıq və düşmənlik ocağı ola bilər. Və bizə «təkliddə yaşamaq» çox çətinidir.

Ancaq Allahın arzusu var — bizi bir-birimizlə və Onun Özü ilə barışdırmaq. Buna görə də O, müstəqil, bir-biri ilə əlaqəsi olmayan insanları xilas etmir; O, xalqı Öz mülkiyyətinə çağırır.

Bu Varlıq Kitabının birinci fəslindən aydın olur. Allah İbrahimə Mesopatamiyada evini və yaxınlarını buraxıb gəlməsini demişdi, əvəzində isə ona torpaq və göydəki ulduzlar, dəniz sahilindəki qumlar qədər saysız-hesabsız nəsil verəcəyini vəd etmişdi. İbrahimin nəslini çoxaltmaq və onun vasitəsilə bütün dünyanın xalqlarına xeyir-dua vermək İbrahimin oğlu İshaqa və onun nəvəsi Yaquba təkrar olunmuşdu.

Lakin Yaqub Misirdə sürgündə olarkən öldü. Onun on iki oğlu isə uzun müddət yaşayaraq «İsrailin» on iki qəbiləsinin ataları oldular — bu adı Allah Yaquba vermişdi. Bu «İsrail övladlarıyla» uzun illərdən sonra misir köləliyindən xilas olanlarla Allah Öz əhdini təzələdi.

Bəs yer üzünün bütün ailələri necə xeyir-dua almalı idilər? Əsrlər bir-birinin ardınca ötüb keçirdi, İsrailin taleyi inkişaf edirdi, bu millət isə dünyanın qalan hissəsinə hələ də xeyir-dua almışdan çox, lənətlənmiş kimi görünür. Öz əlləri ilə tikilmiş divarlarla əhatə olunaraq Rəbbin xalqı mürdar büt-pərəstlərlə əlaqələrdən müdafiə olunurdu. Sanki onlar dünyanın xeyirxahları talelərinə uyğun ola bilməyəcəklər. Deməli, Allahın İbrahimə vədi yalan olmalı idi? Yox. Bir çox peyğəmbərlər Rəbbin Sözündən bilirdilər ki, Rəbbin Yeganə Məsh olunmuşu

olan Məsih gələndə, dünyanın hər tərəfindən zəvvarlar gələcək ki, Tanrı Səltənətinə daxil olsunlar.

Nəhayət, İsa gəldi. Nəzarətli İsa elan etdi ki, çoxdan gözlənilən şahlıq yaxınlaşmışdır. O dedi ki, şimaldan, cənubdan, qərbdən və şərqdən bir çoxları İbrahimin, İshaqın və Yaqubun yanında əyləşəcəklər. Allahın xalqı ayrıca bir millət olmayacaq, ancaq üzvləri hər bir xalqdan, şahlıqdan və dildən olan cəmiyyətə çevriləcək: «Gedin, — Dirilən Rəbb Öz davamçılarına göstəriş verdi, — bütün xalqları öyrədin... Və çoxlu sayda şagirdlərini O «Öz Kilsəsi adlandırdı» (Matta 28:19; 16:18).

Beləliklə, İbrahimə Tanrının andı — Onun bir neçə dəfə dediyi və övladları üçün təzələdiyi andı bu gün dünya kilsəsinin böyüməsində yerinə yetir. «Əgər siz Məsihdəsinizsə, — Pavel yazırdı — onda siz İbrahimin ailəsisiniz və vədə görə varislərisiniz» (Qalatiyalılara 3:29).

İmanlıların Məsihdə birliyi, Pavelin dediyi ən təsirli obrazlardan biri — insan bədənidir. Kilsə, onun dediyi kimi, Məsihin bədənidir. Hər bir məsihçi — bu bədənə bir üzvdür, Məsih özü isə — bədənə fəaliyyətinə nəzarət edən başdır. Üzvlərin hamısının vəzifəsi eyni deyil, lakin yaxşı sağlamlıq və böyük xeyir üçün onların hər biri zəruridir.

Bütün bədən ümumi həyatla canlanmışdır. Bu — Müqəddəs ruhdur. Məhz onun iştirakı bədəni birləşdirir. Onun sayəsində kilsə vəhdətdə bağlıdır. «Bir bədən və bir Ruh» var — Pavel qeyd edir. Hətta kilsənin xarici, təşkilati bölünmələri, onlar barədə danışmaq nə qədər kədərli olsa da, onun daxili və ruhani birliyini dağıtmır. O ayrılmazdır, çünki bu — «Ruhun birliyi» və ya «Müqəddəs

Ruhun ünsiyyətidir» (Efeslilərə 4:3; Filippililərə 2:1; 2 Korinfililərə). Bizim onda ümumi iştirakımız bizi dərindən və əbədi birləşdirir.

Əlbəttə, onun fərdi təzahürlərindən birində praktiki olaraq iştirak etmədən özünü böyük dünyəvi bədənin, kainat kilsəsinin üzvü elan etmək axmaqlıqdır. Məhz burada, yerli kilsənin üzvləri kimi biz Allaha ibadət etmək, sevinclə bir-birimizlə ünsiyyətdə olmaq və daha geniş təşkilata xidmət etmək imkanı qazanırıq.

Hal-hazırda bir çoxları bir təşkilat kimi kilsənin əleyhinə çıxır, bir çoxları isə onu tamamilə rədd edirlər. Çox zaman bunu başa düşmək olar, axı kilsə köhnəlmiş, qapalı görünür. Lakin yadda saxlamaq lazımdır ki, kilsə — insanlardır, yıxılmaqdan (məhv olmaqdan) sığortalanmamış günahkar insanlar. Bu, ondan kənar qaçmaq üçün səbəb deyil — axı biz özümüz günahkarıq və səhv edə bilirik.

Həm də etiraf etmək lazımdır ki, görünən kilsənin bütün üzvləri İsa Məsihin həqiqi kilsəsinin üzvləri deyillər. Adları kilsə əlyazmalarında və kitablarında yazılmış bəzi insanlar, İsanın dediyi kimi, «heç zaman səmalarda qeyd olunmayıblar». Bu faktın Müqəddəs Yazıda tez-tez xatırlanmasına baxmayaraq, biz bu barədə mühakimə yürüdə bilmərik. «Rəbb özünküləri tanıyır». Kahin vəftiz vasitəsilə, aşkarcasına Məsihə iman edənləri Allahın cəmiyyətinə dəvət edir. Lakin yalnız Allah həqiqətən imanda yaşayanları tanıyır, çünki yalnız Allah qəlbləri görür. Şübhəsiz, bu iki cəmiyyət bir çox şeylərdə uyğun gəlirlər. Lakin onlar — eyni şey deyildir.

Müqəddəs Ruh cəmiyyətdə yalnız ümumi həyat yaratmır, həm də ümumi sevgi yaradır. Ruhun ilkin bəhrəsi —

sevgidir. Onun Öz təbiəti sevgidir və O, yaşadığı hər kəsə sevgi bəxş edir. Bütün məsihçilər heç tanımadıqları və fərqli həyat tərzini sürən digər məsihçilərə qarşı bir möcüzəli cazibəni hiss ediblər. Rəbbin övladları arasında olan münasibətlər qohumluq münasibətlərindən daha dərin və yaxındır. Bu — Tanrı ailəsinin qohumluğudur. Həqiqətən, «biz bilirik ki, qardaşlarımızı sevgimizə görə ölümdən həyata keçmişik», — Yəhya deyirdi (1 Yəhya 3:14). Bu — sentimental sevgi deyil. O, heç öz əsasında emosional da deyil. Onun mahiyyəti — özünü fəda etməkdir; o, başqalarına xidmət etmək, kömək etmək və zənginləşdirmək arzusunda təzahür edir. Yalnız sevgiylə günahın mərkəzə qaçan qüvvəsinə qarşı durmaq olar, çünki sevginin birləşdirdiyi yerdə günah ayırır və sevginin bərləşdirdiyi yerdə günah parçalayır.

Əlbəttə, cəmiyyət tarixinin səhifələri çox zaman səfehlik və xudbinliklə, hətta Məsihin təliminə açıq itaətsizliklə çirklənmişdi. Və bu gün bir sıra cəmiyyətlər ölüdür və ya can verirlər; tam həyatla yaşamırlar; digərləri hissələrə parçalanıb və sevgisizliklə korlanıblar. Qəbul etmək lazımdır ki, iman bəyan edib özünü məsihçi adlandıranların heç də hamısı İsa Məsihə sevgisini və həyatını nümayiş etdirmir.

Buna baxmayaraq, yerli məsihçi cəmiyyətində məsihçinin yeri, Məsihin Öz xalqına verdiyi keyfiyyətə yeni münasibətlər axtarmaq imkanı və bu ünsiyyətdə bu cəmiyyətin ibadət və şəhadətində iştirak etmək imkanı verir.

IV

İNSANIN
CAVABI

QİYMƏTİ HESABLAYARKƏN

Hal-hazırda biz Nazaretli İsanın unikal ilahi təbiəti barədə bəzi şəhadətləri nəzərdən keçirdik; biz Allahdan ayrı düşmüş, özünə qapanmış, başqa insanlarla harmonik (ahəngdar) münasibətlərdən uzaq olan günahkar insanın ehtiyacları barədə düşündük; Məsihin bizim üçün fəth edərək bizə təqdim etdiyi xilasın əsas aspektlərini ayırdıq. İndi Dəməşqə gedən yolda Tarsuslu Şaulun verdiyi kimi çox şəxsi bir sual verməyin vaxtı çatmışdır: «İlahi! Mənə nə etməyi əmr edirsən?», və ya buna bənzər Filippidən olan zindanbanın verdiyi sual: «Xilas olmaq üçün mən nə etməliyəm?»

Aydındır ki, nə isə eləmək lazımdır. Məsihçilik — hansısa qaydalar yığımına sadəcə tabe olmaq deyildir, hətta bu qaydalar həqiqi olsa belə. Məsihin ilahiliyinə və xilasına inanmaq olar, özünün xilasa ehtiyacı olan günahkar olduğunu etiraf etmək olar, lakin bu, bizi hələ məsihçi etmir. Biz özümüzü hüdudsuz olaraq Ona Xilaskarımız və Rəbbimiz kimi həsr edərək, İsaya şəxsən cavab verməliyik. Belə bir addımın həqiqi xarakteri barədə söhbəti biz

növbəti fəslə saxlayacağıq, bəzi praktiki fikirləri isə indi nəzərdən keçirəcəyik.

İsa heç vaxt gizlətmirdi ki, Onun dini özündə həm bəxşiş, həm də tələbləri birləşdirir. Həm də bəxşiş nə qədər təmənnasızdırsa, tələblər də bir o qədər qeyd-şərtsizdir. Əgər O, insanlara xilas təklif edirdisə, onlardan da itaət tələb edirdi. Onun şagirdi olmaq istəyən düşüncəsiz insanların heç zaman alqışlamırdı. O, məsuliyyətsizləri heç nəsiz geri qaytarırdı. Luka bizə üç nəfər barədə danışır, onlar ya özləri istəmişdilər, ya da İsanın ardınca getməyə dəvət olunmuşdular; ancaq heç biri Rəbbin sınağından keçə bilmədi. Gənc zəngin hökmdar mənəviyyatlı, düzgün və yaraşqlı bir adam idi, öz işlərinə uyğun əbədi həyat almaq arzulayırdı, o da kədərlə qayıdıb getdi; onun var-dövləti toxunulmaz qaldı, ancaq o nə həyat, nə də Məsih tapdı.

Başqa bir dəfə böyük kütlələr İsanın ardınca gedirdi. Bəlkə də onlar sədaqət sözləri qışqırırdılar və zahirən bu onların sədaqətinin təsirli təzahürü kimi görünürdü. Ancaq İsa onların münasibətinin nə qədər səthi olduğunu bilirdi. Dayanıb geri dönərək onlara sual şəklində oan belə bir məsəl danışdı:

«Çünki sizlərdən kimsə bir qüllə tikmək istəyiysə, onu tamamlayacaq qədər pulu varmı, deyə oturub əvvəlcə məsrəfləri hesablamır ki, təməlini qoyub işi bitirə bilmədiyi zaman, bunu görənlərin hamısı ona gülüb: «bu adam tikməyə başladı, amma bitirə bilmədi», — deməsinlər (Luka 14:28-30).

Məsihçi ərazisinə tərk edilmiş, yarımçıq tikilmiş qüllələrin dağıntıları səpələnmişdir — onları tikməyə başlamış, ancaq tamamlaya bilməmişdilər. Çünki minlərlə

insan hələ də Məsihin xəbərdarlığına fikir verməyərək Onun ardınca gedirlər, əvvəlcədən belə bir hərəkətin qiyməti barədə düşünmürlər. Nəticə kimi biz məsihçi evində mübahisələr görürük. Məsihçiliyin yayıldığı ölkələrdə insanların böyük bir hissəsi özlərini məsihçiliyin nazik zahiri örtüyü ilə bürüyüblər. Onlar özlərinə müəyyən də-rəcədə «iştirak etmək» üçün imkan veriblər, bu onlara hörmət etmək üçün kifayətdir, ancaq özünə narahatlıq vermək üçün kifayət deyil. Onların dini — enli, yumşaq yastıqdır. O, onları həyatın sərt və xoşagəlməz tərəflərindən müdafiə edir, eyni zamanda onların rahatlığı üçün öz yerini və formasını dəyişir. Təəccüblü deyil ki, cəmiyyətdəki ikiüzlülər barədə danışılar və dini reallıqdan qaçmağa cəhd kimi kənara atırlar.

İsanın göndərişi tamamilə başqa tərzdə idi. O Öz ölçülərini heç vaxt azaltmırdı və Öz şərtlərini heç vaxt uyğunlaşdırmırdı ki, Onun çağırışını böyük həvəslə qəbul etsinlər. İlk şagirdlərindən və sonrakı bütün şagirdlərindən xahiş edir ki, Ona itaət etmələri düşünülmüş və tam olsun. Bundan az olana O, razı deyil.

İndi biz Onun dediklərini tam dəqiqliklə nəzərdən keçirməliyik:

İsa camaatı və Öz şagirdlərini yanına çağıraraq dedi: «Kim ardınca gəlmək istəyirsə, özünü inkar etsin və çarmıxını götürüb, Məni izləsin. Çünki kim canını xilas etmək istərsə, onu itirəcək; amma kim canını Mənim namimə və Müjdə uğrunda itirərsə, onu qurtaracaqdır. İnsan bütün dünyaya yayılənib öz canını itirərsə, ona nə fayda ola bilər? Ona görə ki, bu vəfasız və günahkar nəsil içində kim Məndən və Mənim sözlərimdən utanarsa, İnsan Oğlu da Atasının

ehtişamı ilə müqəddəs mələklərlə gəldiyi zaman, o şəxsdən utanacaqdır.

Mark 8:34–38

Məsihin ardınca getmək çağırışı

Ən sadə ifadəsində Məsihin çağırışı belə idi: «Ardımca gəl!» O, kişilərdən və qadınlardan şəxsi sədaqət istəyirdi. Onları Özündən öyrənməyə Onun sözlərinə tabe olmağa və özünü Onun işi ilə birləşdirməyə dəvət edirdi.

Lakin qabaqcadan imtina olmasa Onun ardınca getmək olmaz. Məsihin ardınca getmək daha az əhəmiyyətli üstünlüklərdən imtina etməkdir. Onun yerdə, insanlar arasında yaşadığı günlər bu, öz evini və işini qoyub gəlmək demək idi. Simon və Andrey «torlarını qoyaraq» Onun ardınca getdilər, Yaqub və Yəhya «ataları Zavedeyi qayıqda işçilərlə qoyaraq» Onun ardınca getdilər. Matfey «vergi yığdığı yerdən... qalxdı — və Onun ardınca getdi».

Bu gün Rəbb İsanın çağırışı, prinsipçə, dəyişməmişdir. O, hələ də «Mənim ardımca gəlin!» deyir və əlavə edir: «O kəs ki malik olduğu hər şeyi qoymasa, Mənim şagirdim ola bilməz».

Təcrübədə məsihçilərin əksəriyyəti üçün bu, ev və iş yeri ilə fiziki ayrılma demək deyildir. Bu, daha çox onları daxilən Allaha vermək və ailəyə və ya ambisiyalarımıza həyatımızda birinci yeri tutmağa imkan verməməkdir.

Mən İsa Məsihin davamçısı olmaq üçün vacib olan imtindən daha dolğun danışmaq istərdim.

Birincisi, günahlardan imtina baş verməlidir. Bir sözlə, bu — tövbədir. Bu, məsihçiliyə gəlmənin birinci hissəsidir. Heç bir şəraitdə ondan yan keçmək olmaz. Tövbə

və iman yanaşı gedirlər. Biz günahlardan imtina etməsək Məsihin ardınca gedə bilmərik.

Tövbə — hər bir axmaq fikrdən, sözdən, işdən və adətdən müəyyən dönüşdür. Vicdan əzabı çəkmək və ya Allahdan üzr istəmək kifayət deyil. Öz əsasında tövbə — emosiyaların və nitqin işi deyildir. Bu — davranışın dəyişməsinə aparan düşüncənin və günaha münasibətin daxili dəyişməsidir.

Burada güzəşt ola bilməz. Ola bilsin ki, bizim həyatımızda imtina edə bilmədiyimiz günahlar var; biz onlardan o zaman azad olmağı istəməliyik ki, o zaman azad edilməmiş üçün Allahı çağırıq. Əgər siz nəyin yaxşı, nəyin pis olmasını, nədən xilas olub nəyi saxlamağın mümkün olmasını qərarlaşdırarkən şübhə edirsinizsə, bildiyiniz məsihçi adət-ənənələrinin güclü təsirindən yayınmağa çalışın. Müqəddəs Yazının aydın təlimi və vicdanınızın dediklərini əsas tutun və onda Məsih sizi tədricən salehlik cığırı ilə aparacaq. O, nəyəsə işarə edəndə — həmin şeydən imtina edin. Bu, hansısa yığıncaq və ya vaxtkeçirmə üsulu, oxuduğumuz hansısa ədəbiyyat, hansısa qürur hissi, qısqanclıq, xoşagəlməzlik və ya bağışlamazlıq hissi ola bilər.

İsa Öz davamçılarına tapşırırdı ki, onları şəhvətləndirən gözlərini çıxarsınlar, əl və ya ayaqlarını kəssinlər. Ələbttə, biz buna hərfi mənada tabe olub bədənimizi şikəst etməməliyik. Bu sözlər günahı bizə gətirən yollara qarşı amansız olmağımızı deyir.

Bəzən həqiqi tövbəyə «бэрпа» da daxil olmalıdır. Bu bəlkə də bizim pislik etdiyimiz insanlarla barışmağımız deməkdir. Bütün günahlarımız Rəbbi yaralayır və heç bir əməlimiz bu yaraları sağalda bilməz. Bunu yalnız Xilas-

karımız İsa Məsihin ölümü edə bilər. Lakin günahlarımız başqa insanlara da toxunubsa, bəzən dağıtdığımızı bərpa edə bilərik — və əgər imkan varsa, bunu etməliyik. Vergiyə Zakxey öz müştərilərindən oğurladıqlarını artıqlaması ilə ödədi və söz verdi ki, əmlakının yarısını dilənçiyə verəcək ki, törədilmiş və indi qaytarılması mümkün olmayan oğurluqları (şübhəsiz ki) ödəsin.

Ondan nümunə götürmək lazımdır. Bəlkə, verməli olduğumuz pullar və ya vaxt var; bəlkə hansısa şeyləri rədd etmək, mülkiyyəti qaytarmaq, üzr istəmək, qırılmış münasibətləri bərpa etmək lazımdır.

Lakin bu mənada həddən artıq olmaq lazım deyil. Son on ildə araşdırma aparıb, xətrinə dəydiyiniz adamların belə çoxdan unutduğu əhəmiyyətsiz sözləri axtarıb üzə çıxarmaq axmaqlıq olardı. Buna baxmayaraq, bu borca real surətdə nəzər salmaq lazımdır. Mən bir tələbə qız tanıyırdım, o, imtahanda köçürdüyünü universitet rəhbərliyinə açıq etiraf etmişdi; başqa bir tələbə mağazadan oğurladığı kitabları qaytarmışdı. Zabit «ələ keçirdiyi» əşyaların siyahısını Müdafiə Nazirliyinə göndərmişdi.

Əgər biz həqiqətən də peşman oluruqsa, onda keçmişimizi silmək üçün əlimizdən gələni edəcəyik. Biz bağışlanmasını dilədiyimiz günahların bəhrəsindən zövq almağı davam etdirə bilmərik.

İkincisi, özündən imtina olmalıdır. Məsihin ardınca getmək üçün biz yalnız ayrı-ayrı günahları rədd etmirik, həm də hər bir günahın kökündə duran özbaşınalıq prinsiplərinin özündən də imtina edirik. Məsihin ardınca getmək həyatımızın hüququnu ona vermək deməkdir. Bu, ürəyimizdəki taxtdan imtina edib Ona şah kimi itaət etmək

deməkdir. Bu özündən imtina etməni İsa üç ifadəsində aydın təsvir etmişdir.

Bu, özünü rədd etmək deməkdir. «Əgər kim Mənim ardımca getmək istəyirsə, özündən imtina etsin». Baş kahinin evinin həyətində Peter Rəbbdən imtina edərkən də həmin feldən istifadə olunmuşdur. Biz özümüzlə olan hər cür əlaqədən imtina etməliyik, necə ki, Peter Məsihdən imtina edərkən demişdi: «Mən bu Adamı tanımıram. Özündən imtina etmə — bu sadəcə şirniyyatdan və siqaretləndən imtina deyil, həmişəlik və ya müəyyən müddətə imtina deyil. Çünki bu nədənsə imtina etmək deyil, öz-özündən imtina etməkdir. Bu, öz-özünə «yox» deyib, Məsihə «hə» deməkdir; özünü rədd edib Məsihi etiraf etmək deməkdir.

İsanın dediyi növbəti ifadə — öz xaçını götürməkdir: «Əgər kimsə Mənim ardımca getmək istəyirsə, özündən imtina etsin, öz çarmıxını götürüb Mənim ardımca gəlsin» (Matta 16:24). Əgər biz Fələstində yaşasaydıq və öz çarmıxını aparan adam görsəydik, dərhal anlayardıq ki, bu məhkum ediləndir və onu ən yüksək dəyəri ödəyəcəyi yerə aparırlar. Axı Fələstin romalılar tərəfindən tutulmuşdu, onlar da məhkum olunmuş cinayətkarları məhz belə hərəkət etməyə məcbur edirdilər. Markın Müjdəsinə yazdığı şərhdə professor X. B. Suit deyir ki, öz çarmıxını götürmək «özünü edama gedən məhkumun yerinə qoymaqdır». Başqa sözlə, biz çarmıxa çəkilməni özümüə münasibət kimi dərk etməliyik. Məsihdən olanların ehtiras və şəhəvtlə birgə cisimlərini də (yəni alçaq simalarını) çarmıxa çəkmələrini elan edəndə, Pavel bu metaforadan istifadə edir.

Lukanın müjdəsində Məsihin bu kəlamına «hər gün» sözü də artırılmışdır. Məsihçi hər gün ölməlidir. Hər gün o, iradəsinin hökmranlığını rədd edir. Hər gün o, İsa Məsihə qeyd-şərtsiz tabeliyini təzələyir.

İsanın özündən imtinanı təsvir etdiyi üçüncü ifadə — həyatını itirməkdir. «Öz həyatını itirən... onu qoruyacaqdır». Burada «həyat» sözü bizim fiziki mövcudluğumuzu və ruhumuzu yox, bizim özümüzü bildirir. Ruh — bu «mənəm», bu, düşünən, hiss edən, planlaşdıran və seçən insan şəxsiyyətidir. Lukanın qoruyub saxladığı daha da ifadəyə əsasən, İsa sadəcə olaraq qayıdış əvəzliyindən istifadə etmiş və özünün itirilməsindən danışmışdır. Beləliklə, insan özünü Məsihə tabe edərkən, özünü itirir. Lakin bu o demək deyil ki, o öz fərdiliyini itirir. Onun iradəsi Məsihin şəxsiyyətinə həqiqətən tabe olmaqdır, lakin onun şəxsiyyəti Məsihin şəxsiyyəti ilə əvəz olunmur. Əksinə, sonradan görəcəyimiz kimi, məsihçi özünü itirəndə, o, özünü tapır, özünün əsl mahiyyətini açır.

Beləliklə, Məsihin ardınca getmək üçün, özümüzdən imtina etməli, özümüzü çarmıxa çəkməli, özümüzü itirməliyik. İndi Məsihin tam dönməz tələbi tamamilə açılmışdır. O, bizi qəlbimizin məsuliyyətsiz itaətinə yox, sadıq, tam sədaqətə çağırır. O, bizi Onu Rəbbimiz etməyə çağırır.

Bəzi dairələrdə indi heyrətamiz bir fikir mövcuddur ki, Onun hakimliyini qəbul etmədən Məsih xilasının bütün xeyirlərini əldə etmək olar. Əhdi-Cədidə belə sürüşkən anlayış yoxdur. «İsa Rəbbdir» — bu məsihçi imanının ən erkən məlum olan simvollarından biridir. Roma imperiyasının öz vətəndaşlarını «Sezar — Ağadır» deməyə məcbur

etdiyi vaxtlarda bu sözlər təhlükəli rəng alırdı. Lakin məsihçilər yayınmırdılar. Onlar Sezara sədaqət andı içə bilməzdilər, çünki artıq onu imperator İsayə vermişdilər. Allah Öz Oğlu İsanı bütün hökmdarlardan və hakimiyətlərdən yüksəyə qaldırmışdı və Ona bütün vəziyyətlərdən üstün vəziyyət vermişdi ki, Onun qarşısında «bütün qəbilə baş əysin... və hər bir dil İsa Məsihin Rəbb olduğunu vəz etsin» (Filippilərə 2:10–11).

Məsihi Rəbb etmək həyatımızın ictimai və şəxsi bölmələrini Onun nəzarəti altına vermək deməkdir. Bu, karyeraya da aiddir. Allahın hər bir həyat üçün məqsədi var. Bizim borcumuz — bu məqsədi açmaq və ona doğru gətməkdir. Ola bilsin ki, Rəbbin planı valideynlərimizin və ya bizim şəxsi planlarımızla üst-üstə düşməsin. Məsihçi, əgər o, müdrikdirsə, tələsik və ya düşünmədən heç nə etməz. Bəlkə o, Rəbbin onun üçün təyin etdiyi yerdə işləyəcək və ya artıq işləyir. Lakin, bəlkə də bu belə deyil. Əgər Məsih bizim Rəbbimizdirsə, biz təfəkkürümüzü dəyişikliklər ehtimalı üçün açmalıyıq.

Şübhəsizdir ki, Rəbb bütün məsihçiləri «xidmətə» çağırır, yəni Məsih uğrunda başqa bir xidmətçi olsunlar. Heç bir məsihçi özü üçün yaşamağa davam edə bilməz. Belə bir xidmətin hansı forma alacağı dəqiq məlum deyildir. Ola bilsin ki, bu, kilsədə peşəkar xidmətdir və ya vətəndə yaxud xaricdə hər hansı iş ola bilər. Lakin hər bir sadıq məsihçinin bunun seçildiyini hesab etmək böyük bir səhv olardı. Xidmətin başqa formaları da var, onlar da «məsihçi xidməti» adlanmağa eyni dərəcədə layiqdir. Məsələn, bir çox qadınların vəzifəsi həyat yoldaşı, ana, evdar qadın olmaqdır — tam mənada məsihçi xidmətidir, çünki onlar

Məsihə, öz ailəsinə və cəmiyyətə xidmət edirlər. Hər bir iş xidmət ola bilər — səhiyyədə, hüquqşünaslıqda, təhsildə, sosial xidmətdə, mərkəzi və yerli hakimiyyətdə, sənayedə, biznes və ticarətdə, — hansında ki, işçi insanlara xidmət üçün özünü Allahla əməkdaşlıqla görür.

Öz həyatınız üçün Rəbbin ifadəsini açmağa tələsməyin. Əgər siz Onun İradəsinə tabesinizsə və Allahın onu nə zaman sizə açacağını gözləyirsinizsə, O, bunu Öz vaxtında edəcəkdir. Bu, nə olursa-olsun, məsihçi tənbellik edə bilməz. İstər o, rəis olsun, xidmətçi və ya fərdi iş adamı olsun, Onun səmavi Ağası var. O, öz işində Rəbbin məqsədini görməyi öyrənir və onun üzərində bütün qəlbiylə çalışır, «çünki insanlara yox, Rəbbə xidmət edir».

İsa Məsihin hökmranlığı altında olan həyatımızın daha bir sahəsi — nigahımız və evimizdir. İsa bir dəfə demişdi: «Düşünməyin ki, Mən yer üzünə sülh gətirmək üçün gəlmişəm, Mən sülh gətirmək üçün yox, qılınc gətirmək üçün gəlmişəm» (Matta 10:34). Sonra O, ailədə bir nəfər Onun ardınca getdiyi zaman baş verən toqquşmalardan danışdı.

Belə ailə münaqişələri indi də baş verir. Məsihçi bu cür mübahisələri axtarmamalıdır. Onun müəyyən borcu var — öz valideynlərini və ailənin digər üzvlərini sevir, hörmət edirik. Onun öhdəsinə barışdırıcı olmaq düşdüynə görə, hər cür güzəştə gedəcəkdir, ancaq Allaha olan borcu ilə güzəştə getməyəcək. Və yenə də o, heç zaman Məsihin sözlərini unutmayacaq. «Kim atasını və anasını, oğlunu və ya qızını Məndən artıq sevirsə, Mənə layiq deyil» (Matta 10:37).

Sonra, məsihçi yalnız məsihçi ilə nigaha girə bilər. Müqəddəs Yazıda bu barədə çox aydın deyilmişdir: «İman-sızlarla yad təzyiqlərin altında baş əyməyin» (2 Korinf-lilərə 6:14). Bu əmr artıq nişanlananları çox kədərləndirə bilər, ancaq bu fakta düzgün baxmaq lazımdır. Nigah — sadəcə şərti sosial adət deyildir. Bu, ilahi, müqəddəs təhsildir. Nigahda münasibətlər isə — insanın daxil ola biləcəyi ən dərin münasibətlərdir. Tanrı nigahı intim ittifaq kimi yalnız fiziki, əqli, emosional və sosial yox, həm də ruhani ittifaq kimi düşünülmüşdür. Ruhani vəhdətdə ola bilməyəcəyi şəxslə nigaha daxil olmaq məsihçi üçün yalnız Tanrıya qulaq asmamaq yox, həm də Tanrının istədiyi ittifaqın bütövlüyünü itirmək deməkdir. Bu həm də uşaqlara qarşı münasibətdə təhlükəlidir, axı onlar öz evlərində dini münasibətdə iştirak etməli olacaqlar; həm də, uşaqların hər iki valideyndən almalı olduğu məsihçi təhsili mümkün olmur. Əslində məsihçi imanını o qədər radikalıdır ki, özü də dəyişə bilər. Münasibətin və cinslərin arasındakı münasibətin özü də dəyişə bilər. Biz cinsin özünü — qadın və kişi arasındakı əsaslı fərqi və onların bir-birinə ehtiyacını — Tanrının yaratdığı kimi nəzərdən keçirməyə başlayırıq. Seks isə — cinsi münasibətlərin fiziki ifadəsi — xudbin məsuliyyətsizliyə görə təsadüfi bir şeyə çevrilmir, Yaradanın düşündüyü bir şey olur; xeyirxah və düzgün, sevginin ifadəsi, ilahi təyinatın və insan şəxsiyyətinin icrası olur.

Həyatımız Onun tabeçiliyində olarkən, İsanın hökmranlığı altına keçən, əvvəllər fərdi olmuş pullar və zamandır. İsa pul və var-dövlətin təhlükəli olması barədə dəfələrlə danışmışdı. Onun bu barədə danışdıqları çox zaman

bizi narahat edir. Bəzən elə gəlir ki, O Öz şagirdlərinə şəxsi varidatlarını satıb yoxsullara paylamağı məsləhət görürdü? Sözsüz ki, O, bu gün də Öz bəzi ardıcılarını belə etməyə çağırır. Lakin insanların əksəriyyəti üçün bu ehkam əməli imtinadan daha çox, daxili uzaqlaşmadan xəbər verir. Mülkiyyətin öz-özlüyündə günah olduğunu Əhdi-Cədid nəzərdə tutmur.

Əlbəttə, Məsih istəyirdi ki, biz Onu maddi rifahdan üstün tutaq — necə ki, ailə qohumluğundan üstün tuturuq. Biz eyni zamanda Allaha və Mamona qulluq edə bilmərik. Bundan əlavə, biz pullarımızı ağılla xərcləməliyik. Bu pullar daha bizə məxsus deyil. Allah onları bizim sərəncamımıza vermişdir. Bizim əsrimizdə də, bütün dünyada bolluqla yoxsulluq arasında üçüncünün genişləndiyi vaxtda, məsihçi xidmətinin maliyyə çatışmazlığı üzündən xeyli çətinləşdiyi bir əsrdə, biz verdiyimizdə əliaçıq və intizamlı olmalıyıq.

Bizim zamanədə vaxt — ümumi problemdir; və yenicə imana gəlmiş məsihçi şübhəsiz ki, öz vərdislərinin vacibliyini yenidən nəzərdən keçirməlidir. Nə qədər ki, o tələbədir, təhsil birinci yerdə olacaqdır. Məsihçiləri əməksevər və düzgün adamlar kimi tanımalıdırlar. Lakin məsihçi — tələbə yeni məşğələlər üçün də vaxt ayırmalı olacaqdır. O, gərgin iş cədvəlindən Müqəddəs Yazının oxusu və dualar üçün vaxt ayırmalı, ibadət və istirahət üçün ayrılmış bazar gününü Rəbbin günü kimi ayırmalı; digər məsihçilərlə ünsiyyət üçün kilsədə və cəmiyyətdə hər hansı «xidmət» üçün vaxt ayırmalıdır.

Əgər günahı rədd edib Məsihin ardınca getmək istəyirsə, bütün bunlar lazımdır.

Məsihi qəbuletmə çağırışı

Bizə yalnız şəxsi həyatımızda Məsihin ardınca getmək hökm olunmayıb, həm də ictimaiyyətə Onu vəz etmək tapşırılıb. Əgər biz camaatın içində Onu rədd ediriksə, gizlində özümüzü rədd etmək kifayət deyil. O demişdir:

«Ona görə ki, bu vəfasız və günahkar nəsil içində kim Məndən və Mənim sözlərimdən utanarsa, İnsan Oğlu da Atasının ehtişamı ilə müqəddəs mələklərlə gəldiyi zaman, o şəxsdən utanacaqdır».

Mark 8:38

«Kim Məni insanlar qarşısında iqrar edərsə, Mən də onu göylərdə olan Atamın qarşısında inkar edəərəm. Amma kim məni insanlar qarşısında inkar edərsə, mən də onu göylərdə olan Atamın qarşısında inkar edəərəm».

Matta 10:32-33

İsanın bizə, Ona görə utanmamağı deməsi faktının özü onu göstərir ki, O, utanacağımızı bilirdi; Onun əlavə etdiyi «günah və zina olan» isə göstərir ki, O, bunun səbəbini bilirdi. O, açıq-aydın görürdü ki, Onun kilsəsi dünyada azlığın hərəkəti olacaqdır; və bu azlıqla çoxluğun qarşısına çıxmaq üçün cəsarət lazımdır, xüsusən də əgər bu azlıqlar məşhur deyillərsə və təbii olaraq, onlara tərəf cəlb olunma yoxdur.

Buna baxmayaraq, bu açıq etirafdan qaçmaq olmaz. Pavel onu xilasın şərti elan etmişdi. Xilas olmaq üçün, o yazırdı ki, yalnız öz ürəyində inanmaq lazım deyil, həm də İsanın Rəbb olduğunu ucadan etiraf edib demək lazımdır, «çünki insan öz qəlbində inanır və bəraət alır; və öz dodaqları ilə tövbə edir və xilas olur.

«Ehtimal ki, həvəri vəftiz olunma barədə deyir. Əlbəttə, yeni imana gələn əgər hələ vəftiz olunmayıbsa vəftiz olunmalıdır, heç olmasa ona görə ki, özünün daxili təmizlənməsinin və Məsihdə yeni həyatının görünən nişanəsini və möhürünü alsın, qismən də ona görə ki, İsa Məsihə Xilaskarı və Rəbbi kimi etibar etdiyini açıq etiraf etsin.

Lakin məsihçinin açıq etirafı vəftizlə bitmir. İlk növbədə o, sürdüyü həyat tərzindən ailəsinin və dostlarının onun məsihçi olmasını bilmələrini özü istəməlidir. Bu, öz növbəsində, mütləq şifahi şəhadətə gətirib çıxaracaqdır, məsihçi burada düzgün və itaətli olmalı, başqalarının şəxsi həyatına nəzakətsiz şəkildə müdaxilə etməməlidir. Eyni zamanda, o, kilsəyə daxil olur, institutda və ya işdə digər məsihçilərlə ünsiyyətdə olur. Lazım olanda özünün məsihçi mənsubluğunu etiraf etməyə qorxmur və dostlarını Məsihə gətirmək üçün dua, şəhadət və nümunə ilə yollar axtarmağa başlayır.

Əsas səbəb

Məsihin tələblərini icra etmək asan deyil; amma İsanın onlara verdiyi izahat buna vadar edir. Əgər biz Onun istədiyini tam itaəti ciddi nəzərdən keçiririksə, bizə güclü səbəblər lazım olacaqdır. Birinci səbəb — bizim özümüz üçündür.

«Çünki kim canını xilas etmək istəsə, onu itirəcək; amma kim canını Mənim namimə və Müjdə uğrunda itirsə, onu qurtaracaqdır. İnsan bütün dünyaya yiyələnib öz canını

itirərsə, ona nə fayda olur? Yaxud insan öz canı əvəzinə nə verə bilər?»

Mark 8:35

Bir çox insanların daxilində qorxu var ki, əgər onlar İsa Məsihə tabe olsalar uduzacaqlar. Onlar unudurlar ki, İsa dünyaya bizim «bolluq içində həyatımız» olsun deyərək gəlmişdi. Onun məqsədi — yoxsullaşdırmaq yox, zənginləşdirməkdir və Onun xidməti — tam azadlıqdır.

Əlbəttə, Məsihə tabe olarkən biz itkilərlə üzləşəcəyik. İmtina etməli olduğumuz günah və xudbinlik barədə artıq düşünmüşük; bəlkə də bəzi dostlarımızı itirəcəyik. Lakin onların bol və qaneedici dolğunluğu itkilərin özünü qat-qat üstələyir. Məsihin təliminin və məsihçi həyatının heyranəmiz təzadı ondadır ki, əgər biz Məsihin ardınca gedərək özümüzü itiririksə, əslində özümüzü tapırıq. Həqiqi özündən imtina — özünün həqiqi açılışıdır. Özün üçün yaşamaq — ağılsızlıq və intihardır; Məsih və insanlar üçün yaşamaq — müdriklik və həqiqi həyatdır. Məsihə və yaxınlarımıza xidmətdə özümüzü itirmək istəməyincə biz özümüzü tapmağa başlamayacağıq.

Bu həqiqəti gücləndirmək üçün, İsa bütün dünyanı ayrıca ruhu təzadə qoydu. Sonra isə O, gəlir və ziyan barədə sual verdi. Tutaq ki, siz bütün dünyanı əldə edirsiniz və özünüzü itirirsiniz, deyərək O, soruşurdu, sizin gəliriniz nə qədər olacaqdır? O, şəxsi gəlirin ən alçaq səviyyəsində sübut edirdi ki, Onun ardınca getmək, şübhəsiz ki, ən gəlirli iş olacaqdır. Onun ardınca getmək özünü tapmaq deməkdir, özündən yapışb Onun ardınca getməkdən imtina etmək özünü itirib, həmin zaman ərzində hansı maddi gəlir əldə etməyinizdən asılı olmayaraq əbədi həyata hüququn itirilməsi.

məsi deməkdir. Nə üçün? Birincisi, biz bütün dünyanı əldə edə bilmərik. İkincisi, əgər onu əldə edə bilsəydik belə, dünya əbədi deyil. Və üçüncüsü, nə qədər ki, mövcuddur, o, dolğunluq gətirmir. «İnsan öz ruhu üçün hansı vergi ödəyə bilər?» Təklif etmək üçün kifayət qədər qiymətli olan heç nə yoxdur. Əlbəttə, biz məsihçi olduğumuz üçün nəsə öyrədirik, ancaq məsihçi olmamaq daha baha qiymətdir. Bu, özünü itirmək deməkdir.

Məsihçi itaətinin ikinci səbəbi — başqalarının xatirəsidir. Biz yalnız alacaqlarımıza görə yox, həm də verə biləcəklərimizə görə Məsihə tabe olmalıyıq. «Müjdə xatirinə öz ruhunu itirən adam... onu qoruyub saxlayacaqdır». «Müjdə xatirinə — «onun digər insanlar tərəfindən bəyan edilməsi deməkdir. Biz artıq məsihdən və ya Onun sözlərindən utanmamalı olduğumuzu eşitmişik; indi biz Onunla elə qürurlanmalıyıq ki, Onun müjdə xəbərini sevinclə başqalarına çatdıraq.

Bizlərdən çoxu bu qarışıq dünyanın ürək parçalayan faciələrinə görə özümüzü əzilmiş hiss edirik. Bizim özümüzün yaşamağımız sual altındadır. Adi vətəndaş özünü siyasətin qarışıq torunda qurban və ya müasir cəmiyyət maşınında lazımsız hissəcik kimi hiss edir. Lakin məsihçi bu gücsüzlük hissiyyatına qapılmamalıdır. Axı İsa Məsih Öz davamçılarını «torpağın duzu» və «dünyanın işığı» adlandırmışdı. Soyuducu kəşf edilməmişdən öncə duzdan balığın və ətin çürüməsinin qarşısını almaq üçün istifadə edirdilər. Beləcə, məsihçilər cəmiyyəti dağılmaqdan saxlamalı, mənəvi normaları qorumağa kömək etməli; ictimai rəyə təsir etməli və qanunvericiliyin ədalətliliyini qorumalıdır. «Dünyanın işığı» kimi isə məsihçilər öz işıqlarının

İsa Məsihdə parlamasına imkan verməlidir. Onlar sülh və sevginin şəxsi münasibətlərin, insanların dəyişməsinin sirrini tapırlar; onlar bu sirri başqalarıyla da bölüşməlidirlər. Sülh ehtiyaclarının təmin olunması üçün insanın verə biləcəyi ən yaxşı bəxşiş məsihçi kimi yaşamaq, məsihçi evi tikmək və İsa Məsih Müjdəsinin nurunu yaymaqdır.

Lakin ən nəhəng səbəb — Məsih xatirinədir. «O şəxs ki qəlbini Mənim xatirimə itirəcək... onu qoruyacaqdır». Xüsusilə çətin olan bir şeyi eləməyi bizdən xahiş edəndə, onu edib etməməyimiz, həmin şeyi kimin xahiş etməsindən asılıdır. Əgər xahişi buna haqqı olan və ya borclu olduğunuz adam xahiş edirsə, sevincək razı olarıq. Məhz buna görə Məsihin çağırışı belə rəngarəng və inandırıcıdır.

Əlbəttə, məhz buna görə O, tələb olunan imtinanı «Öz çarmıxını götürmək» kimi təsvir edir. O, Özü verdiyindən çox istəmir. O, çarmıxa görə çarmıx istəyir. Biz yalnız ala biləcəklərimizə görə yox, əsasən, Onun verdiklərinə görə Onun ardınca getməliyik. O, Özünü verdi. Bu, bizə baha başa gələcək? Bu, Ona daha baha başa gəldi. O gələrkən, Atasının şöhrətini, səmələrin azadlığını və saysız-hesabsız mələklərin təzimlərini qoyub gəldi. O dərəcədə itaətkar oldu ki, insan adını qəbul etdi, tövbədə doğuldu və axurda yatdı, dülgər masasında işlədi, kənd balıqçıları ilə dostluq etdi, adi bir çarmıxda öldü və dünyanın günahlarını daşıdı.

Yalnız çarmıxı görərkən biz özümüzdən imtina edib Məsihin ardınca getmək istəyirik. Bizim kiçik çarmıxlarımız Onun çarmıxının kölgəsində qalır. Əgər bir gün cəzadan başqa heç nəyə layiq olmayan bizlərə görə bu cür utanmağa və ağrıya dözmək üçün Onun sevgisinin nə

qədər böyük olduğunu görsək — bizim üçün yalnız bir yol qalacaq. Biz belə bir sevgidən necə imtina edib üz çevirə bilərik?

Lakin əgər siz mənəvi qanazlığından əziyyət çəkirsinizsə, Mənim məsləhətimə qulaq asın və məsihçilikdən uzaq olun. Əgər siz həyatda asan, öz arzularınızda uyğun addımlamaq istəyirsinizsə, ürəyiniz istəyən hər şeyi edin, ancaq məsihçi olmayın. Ancaq əgər siz özünü açılışla dolu həyat istəyirsinizsə — hansı ki, sizə Allah tərəfindən verilmiş simaya xoş razılıq gətirəcək, əgər siz macərəlarla dolu olan həyat sürmək istəyirsinizsə, hansında ki, sizin Ona və yaxınlarınıza xidmət etmək üstünlüyünüz olacaq, əgər Sizin üçün Ölənə görə minnətdarlıqla dolu hissəni ifadə edən həyat almaq istəyirsinizsə, mən sizi vaxt itirmədən və bütünlüklə öz həyatınızı Rəbb və Xilaskar İsa Məsihə verməyə çağırırdım.

QƏRARA YAXINLAŞARKƏN

Məsihçi olmaq üçün qərar qəbul etməyin vacibliyi fikri bir çoxlarına tanış deyildir. Bəziləri təsəvvür edirlər ki, məsihçi ölkəsində doğruluqlarına görə onlar artıq məsihçidirlər. «Hər halda, — onlar deyirlər, — biz yəhudi, müsəlman, buddist deyilik, deməli, belə çıxır ki, biz məsihçiyik!» Digərləri düşünürlər ki, onlardan məsihçi tərbiyəsindən başqa heç nə tələb olunmur və onlara məsihçi rəmzlərini və məsihçi davranış normalarını qəbul etməyi öyrədiblər. Lakin valideynlərdən və tərbiyədən asılı olmayaraq, hər bir müstəqil yetkin insan Məsihə «tərəf» və ya «əks» olmasını özü qərara almalıdır. Bitərəf qalmaq olmaz. Və təsadüfən və ya öz-özünə məsihçiliyə axıb gəlmək olmaz. Heç kim bunu bizim əvəzimizə etməyəcək. Özümüz qərara gəlməliyik.

Hətta buraya qədər bu kitabda yazılanlar da kifayət deyil. Razılaşmaq olar ki, İsanın ilahi təbiətinə şahidlik Ona inanmağa və Onun həqiqətən də Rəbbin Oğlu olması barədə son dərəcə nəticə çıxarmağa vadar edir; Onun dü-

nyanın Xilaskarı olmaq üçün gələrək ölməsinə inanmaq olar; bizim günahkar olmağımızı və bu Xilaskara ehtiyacımız olduğunu etiraf etmək olar. Lakin bütün bunlar ayrı-ayrılıqda və birlikdə bizi məsihçi etmir. Məsihin şəxsiyyəti və işləri barədə müəyyən dəlillərə inanmaq — bu lazım olan ilk addımlardandır, lakin həqiqi inam bu fikri əminliyi qəti inam əməlinə gətirəcəkdir. Əqli əminlik şəxsi sədaqətə gətirib çıxarmalıdır.

Əvvəllər mən özüm də düşünürdüm ki, İsanın çarmıxda ölümü ilə bütün dünya hər hansı, hətta mexaniki keçid nəticəsində Allahın qarşısında bəraət qazandı. Yadımdadır ki, ilk dəfə mənə Məsihi və Onun xilasını mənə münasibətdə qiymətləndirmək təklif olunanda necə çaşbaş qalıb özümdən çıxmışdım. Mən Allaha minnətdaram ki, sonradan O, gözlərimi açdı və mən Xilaskara ehtiyacım olduğunu etiraf etməkdən daha çox nə isə etməli olduğumu gördüm; hətta İsa Məsihin mənə lazım olan məhz həmin xilaskar olduğunu etiraf etməkdən daha çox etməliyəm. Onun mənim Xilaskarım olmasını etiraf etmək lazım idi. Şübhəsiz, bu şəxs əvəzliyi Müqəddəs Yazıda fərqlənir.

«Rəbbim — Pastırım mənim, mənim heç nəyə ehtiyacım olmayacaq».

«Rəbbim — mənim nurum və xilasım».

«Ya Rəbb, Sən — mənim Rəbbimsən».

«Rəbbim olan İsa Məsihin üstünlüyünün dərk edilməsi xatirinə hər şeyi əbəs sayıram».

İmanın bu vacib addımını anlamağı axtaran bir çoxlarına (o cümlədən də mənə) kömək edən Müqəddəs

Yazının ayələrindən biri özündə Məsihin Özünün sözlərini əks etdirir. O deyir: «Qapının ağzında dayanıb döyürəm: əgər kimsə Mənim səsimi eşidib qapını açsa, Mən onun yanına keçib onunla axşamlayacağam, o da Mənimlə» (Vəhy 3:20).

Bu ayəni İlomant İlant 1853-cü ildə çəkdiyi məşhur «Dünyanın nuru» rəsminə əks etdirmişdir. Onun əslı Oksfordda Hibl kollecının ibadətğahında, surəti isə (rəssamın özü onu 40 ildən sonra çəkmişdir) Müqəddəs Pavel Kilsəsində asılmışdır. Prerafaetlilərin dəbdə olub olmamasından asılı olmayaraq, rəsmın rəmziliyi məsləhətvericiliyində qalır.

Con Reskin 1854-cü ilin mayında «Tayms» qəzeti-nə məktubunda onu belə təsvir etmişdi:

«Rəsmın sol tərəfində biz insan qəlbinə qapı görürük. O, möhkəm mıxlanmışdır; mıxlar və dəstəklər pas atıblar; o, sarmaşıqla bürünmüş və onlar qapının çərçivəsinə möhkəm bağlanmışlar, bizə aydındır ki, bu qapını heç vaxt açmayıblar. Onun üstündə yarasa uçur, kandarını böyürtkən, gicikən və bəhrəsiz qamışlar basmışdır... Məsih gecə ona yaxınlaşır...»

O hökmdar plaşı geymiş, başına qanqaldan çələng qoymuş, sol əlində fanar tutub (dünyanın nuru kimi) və sağ əli ilə qapını döyür.

Bu ayəyə baxış (bax: Vəhy 3) çox şeyə işıq salır. Ona Məsihin məktubunun sonunda rast gəlirik, indiki Türkiyənin ərazisində yerləşmiş Laodikiya kilsəsinə Yəhya vasitəsilə ünvanlanmışdı. Laodikiya çiçəklənən şəhər idi, özünün parçaları və paltarları, məşhur

göz tozunun istehsal olunduğu tibb məktəbi və zəngin bankları ilə tanınırdı.

Maddi rifah özü ilə özündənrazılıq ruhu gətirdi, o da məsihçi kilsəsini yoluxdurdu. Bu ruhun tərəfdarları həm özünü imanlı bəyan edənlər, həm də sonradan məlum olduğu kimi, yalnız sözdə məsihçi adlananlar idilər. Onlar düzlüləcək dərəcədə mötəbər idilər, bundan artıq yox. Onların dini maraqları xırda və təsadüfi idi. Gierapolisin isti bulaqlarından çıxıb borular vasitəsilə Laodikiyaya gələn su kimi, onlar (İsanın sözlərinə görə) nə soyuq, nə isti — ilıq idilər, deməli, Ona qarşı bitərəf idilər. Bu ruhani ilıqlıq özünüaldatma nöqteyi-nəzərindən izah olunur. Çünki sən deyirsən, «Mən varlıyam, varlanmışam və heç nəyə ehtiyacım yoxdur», lakin bədbəxt, yazıq, dilənçi, kor və lüt olduğunu bilmirsən. Qürurlu və çiçəklənən Laodikiyanın təsvirinə bax! Onlar kor və lüt dilənçilər idilər — paltar fabriklərinin olmasına baxmayaraq lüt, göz tozunun olmasına baxmayaraq kor, banklarının olmasına baxmayaraq dilənçi idilər.

Və indi biz onlardan heç nə ilə fərqlənmirik. Bəlkə biz də onlar kimi deyirik: «Mənə heç nə lazım deyil». Ruhən daha təhlükəli olan sözlər tapmaq çətindir. Hər şeydən daha çox maddi təminatlı müstəqilliyimiz bizi Məsihə itaət etməkdən saxlayır. Əlbəttə, O, bizə lazım deyil! Onsuz biz mənən lütük (və elə bir paltar yoxdur ki, Rəbbin iştirakına uyğun gəlsin), ruhani həqiqətə qarşı kəşf və dilənçiyik, çünki Rəbbin xoş münasibətlərini almaq üçün heç nəyimiz yoxdur. Lakin Məsih bizi salehliyə geyindirə bilər, toxunuşu ilə görmə

qabiliyyətimizi qaytara bilər və bizi ruhani xeyirlə zənginləşdirə bilər. Onsuz və biz qapını açıb onu içəri buraxana qədər kor və lüt dilənçiyik.

«Qapının ağzında durub döyürəm», — deyir O. Bu, təxəyyülün bəhrəsi deyil, dini romanın düşünülmüş personajı deyil. Bu, Nazaretdən olan adamdır, Onun xasiyyəti və dirilməsi Tanrı Oğlu olmasını təsdiq edir. O həm də — çarmıxa çəkilmiş Xilaskardır. Qapını döyən əlində çapıq var. Qapının kandarında olan ayağında mıxların izləri görünür. Və O — dirilmiş Məsihdir. Yəhya artıq Onu Vəhy kitabının birinci fəslində təsvir etmişdi, nə zaman ki, Onu özünün rəmzi görüntülərində görmüşdü. Onun gözləri odlu atəş kimi, ayaqları isə sobada qızmış bənzəyir. Səsi bir çox suların gurultusu kimi səslənirdi, üzü isə günəşin bütün gücü ilə nur saçdı. Təəccüblü deyil ki, Yəhya Onun ayaqlarına düşdü. Belə bir nəhəng varlığın Özünü bu qədər endirərək bizim kimi kor və lüt dilənçilərin yanına gəlməsini anlamaq çox çətindir.

Və yenə də İsa Məsih deyir ki, O, dayanıb həyatımızın qapısını döyür və gözləyir. Nəzərə alın ki, O, qapının ağzında dayanıb, onu itələmir, bizimlə danışır, qışqırmır. Bu, daha əladır, əgər biz Evin istənilən halda Ona məxsus olduğunu xatırlasaq. O — bu evi tikən inşaatçıdır. O, sahibkardır, onu Özünün bütün qanı ilə almışdır. Buna görə də, ev düşünülməsi, tikilməsi və alınmasına görə Ona məxsusdur. Biz yalnız özümüzməxsus olmayan evin sakinləriyik. O, çiyni ilə qapını açə bilərdi, ancaq O, qapını döyməyə üstünlük verdi. O, bizə qapını açmağı əmr edə bilərdi; bunun əvəzinə

O, bunu bizə yalnız təklif edir. O, heç kimin həyatına Öz iştirakını zorla daxil etmir. O deyir (ayə 18): «Sə-nə məsləhət görürəm»... O, əmrlər verə bilərdi, ancaq məsləhət verməklə kifayətlənir. Onun təvazökarlığı və itəatkarlığı və bizə verdiyi azadlıq belədir.

Lakin nə üçün İsa Məsih daxil olmaq istəyir? Biz artıq cavabı bilirik. O, həm Rəbbimiz, həm də Xilas-karımız olmaq istəyir.

O, Xilaskarımız omaq üçün öldü. Əgər Onu qəbul etsək, O Öz ölümü bahasına aldığı bütün rifahları bizə bəxş edə bilər. Evə daxil olaraq O, evi təzələyib yenidən qurar, yeni mebel gətirər. Deməli, bizi təmizləyib bağışlayar; keçmişimizin üstündən xətt çəkəcək: O, həm də bizimlə gecələməyi vəd edir və Onunla gecələməyə icazə verir. Bu ifadə Onunla olmağın sevincini ifadə edir. O, yalnız Özünü bizə vermir, həm də özümüzü Ona verməyi xahiş edir. Biz tanış deyildik, indi isə dostuq. Aramızda bağlı qapı vardı; indi isə bir masa ətrafında əyləşmişik.

İsa Məsih həm də Ağamız və Sahibimiz kimi daxil olacaq. Həyatımızın evi Onun idarəsi altına keçəcək, və əgər biz bunu istəmiriksə, qapını açmağın mənası yoxdur. O, ayağını qapının kandarına basanda biz hər bir otağın açarını ona təqdim etməliyik. Kanadalı dördüncü kurs tələbəsi bir dəfə mənə yazmışdı: «Evin bir çox otaqlarının açarını Məsihə vermək əvəzinə, mən Ona bir açar verdim, hansı ki, bütün qapıları açdı». Bunun üçün tövbə etmək və Onun xoşuna gəlməyən hər şeydən qətiyyətlə üz döndərmək lazımdır. Bu, Onu içəri dəvət etməzdən qabaq yaxşı olmağa çalışmağımız

deyil. Əksinə, bizə Onun daxil olması lazımdır, çünki biz özümüzü bağışlaya və daha yaxşı ola bilmirik. Lakin, O daxil olarkən arzu edəcəyi hər bir dəyişikliyə biz hazır olmalıyıq. Heç bir müqavimət və şəxsi şərtlərin qoyulması ola bilməz; Məsihə sözsüz itaətkarlıq lazımdır. Bu nə deməkdir? Mən bunu detallarla təsvir edə bilmərəm. Prinsipcə bu, şəri rədd edib Məsihin ardınca getməməkdir.

Siz şübhə edirsiniz? Qaranlıqda Məsihə tabe olmanın ağılsızlıq olduğunu deyirsiniz? Əlbəttə, bu belə deyil. Bu, nığahın bağlanmasıdan da ağıllı işdir. Nığahda kişi və qadın heç bir şərt olmadan bir-birinə tabe olurlar. Onları gələcəkdə nə gözlədiyini bilmirlər. Onlar bir-birini sevir və etibar edirlər. Onlar bir-birinə söz verirlər ki, «bu gündən etibarən, yaxşı və pisdə, zənginlik və kasıblıqda, sağlamlıq və xəstəlikdə, ölüm anları ayırana qədər bir-birlərini sevecək və qoruyacaqlar». Əgər insan insana belə etibar edə bilirsə, Biz Rəbbin Oğluna necə inanmaya bilərik? İnsanlardan ən mərhəmətlinə və alicənabına tabe olmaqdan sonra, ilahi Məsihə etibar etmək daha ağıllı bir hərəkətdir. İsa heç vaxt xəyanət etməz və etibarımızdan sui-istifadə etməz.

Beləliklə, biz nə etməliyik? Əvvəlcə Onun səsini eşitməliyik. Məsihə tərəf eşitməyən qulaqla çevrilmək Onun təkidli çağırış pıçıltısını batırmaq üçün həmişə faciəvi imkan vardır. Bəzən Onun səsini vicdan əzabı ilə, bəzən şüurlu axatırıqla eşidirik. Bu, mənəvi məğlubiyyət də, mövcudluğun boşluğu və mənasızlığı ehtimalı da, ifadə edilə bilməyən mənəvi aclıq,

xəstəlik, məhrumiyyət və ya qorxu da ola bilər, bunlar bizə qapının arxasında dayanıb bizimlə danışan Məsihi görməyə kömək edəcəkdir. Onun çağırışı dostumuz, vəzçi və ya kitab vasitəsilə bizə gələ bilər. Onu necə eşitməyimizdən asılı olmayaraq dinləməliyik. «Qulağı olan eşitsin», — İsa deyir.

Sonra qapını açmaq lazımdır. Onun səsinə eşidəndə qapını açmaq lazımdır. İsa Məsihə açılmış qapı — bu, Xilaskarımız kimi Ona tərəf atılan addımın, Rəbbimiz kimi Ona itaət addımının əyani təsviridir.

Bu — müəyyən əməldir. Burada yunan felinin dəyandığı zaman, şübhə üçün yer saxlamır. Qapı təsadüfən açıla bilməz. Və o, yarı açılmış deyil. O bağlıdır və onu açmaq lazımdır. Bundan əlavə, Məsih onu Özü açmayacaq. Holman Hontun rəsminə qapının dəstəyi yoxdur, çəkib açmaq üçün qapının üstündə heç nə yoxdur. Deyirlər ki, rəssam qəsdən belə çəkmişdir — qapının dəstəyinin içəridən olduğunu göstərmək üçün Məsih qapını döyür, biz açmalıyıq.

Bu — fərdi əməldir. Həqiqətən, məktub kilsəyə ünvanlanmışdı, Laodikiyadakı nominal «işiq» kilsəyə. Lakin çağırış hər bir adama şəxsən edilmişdir: «Əgər kim-sə (yəni hər bir kəs) Mənim səsimi eşidib qapını açsa, onun yanına gələcəyəm». Hər bir kəs qərar qəbul etməli və bu addımı özü atmalıdır. Sizin əvəzinizə bunu heç kim etməyəcək. Valideynlər və məsihçi-müəllimlər, dostlar və möminlər yol göstərə bilər, lakin yalnız və yalnız sizin əliniz cəftəni qaldırıb dəstəyi çevirə bilər.

Bu — unikal əməldir. Belə addım həyatda bir dəfə atılır. Məsih daxil olandan sonra qapını örtüb içəridən

bağlayacaq. Günah Onu çardağa və ya zirzəmiyə getməyə məcbur edə bilər, ancaq O, daxil olduğu evdən heç vaxt çıxıb getməz. «Səni qoymaram və tərk etmə-rəm», — O deyir. Mən demirəm ki, öz həyəcanlarınızdan mələk qanadları ilə çıxacaqsınız. Demirəm ki, göz qırpımında siz mükəmməl olacaqsınız. Bir anda məsihçi olmaq olar, ancaq yetkin məsihçi olmaq olmaz. Bir neçə saniyəyə Məsih daxil olub, bizi tənzimləyərək bağışlaya bilər, ancaq sizin xasiyyətinizin Onun iradəsinə uyğun dəyişilib formalaşması üçün daha çox vaxt tələb olunacaqdır. Gəlinin və bəyin ər-arvad olması üçün bir neçə dəqiqə lazımdır, lakin evdəki qarmaqarışıqlıqla iki güclü iradənin bir yerdə birləşməsi üçün uzun illər lazım ola bilər. Ona görə də, biz Məsihi qəbul edəndə, itaət anları uyğunlaşma həyatına aparıb çıxaracaqdır.

Bu hal-hazırda vacib olan əməldir. Lazım olduğundan çox gözləməyin. Vaxt gedir. Gələcək qeyri-müəyyəndir. Bəlkə də heç vaxt belə imkanınız olmayacaqdır. «Sabahkı günə öyünmə; çünki həmin günün nə doğuracağını bilmirsən» (Məsəllər 27:1) «Müqəddəs Ruh: deyir bundan sonra Onun səsinə eşidəndə, qəlb-lərinizi qəddarlaşdırmayın...» (İbraniyə 3:7,8). Daha yaxşı və Məsihin iştirakına layiq olana qədər, ya da bütün problemlərinizi həll edəndə qədər gözləməyin. Əgər siz İsa Məsihin — Rəbbin Oğlu olduğuna və sizin Xilaskarınız olmaq üçün öldüyünə inanırınsınızsa, bu, kifayətdir. Qalanı öz vaxtında gələcəkdir. Həqiqətən, tələsik və düşünülməmiş hərəkətdə təhlükə var; lakin belə bir təhlükə gecikmədə də gizlənir. Əgər

qəlbinizin dərinliyində siz hərəkət etməli olduğunuzu bilirsinizsə, onda çox uzatmaq olmaz. Bu lazım olan əməldir. Əlbəttə, məsihçi həyatında bundan başqa çox şey var. Növbəti fəsildə görəcəyimiz kimi, orada kilsədə ünsiyyətə birləşmə var, acılıq və Rəbbin iradəsinə əməl etmək, rifahda yüksəlmə və Allaha və insanlara xidmət etməyə canatma; lakin bu addım — başlanğıcdır və heç nə onu dəyişə bilməz. Məsihə şüurla inanmaq və Ona valeh olmaq olar: «Ona qapı dəliyin-dən dua etmək olar (uzun illər mən etdiyim kimi), Onu rəhmə gətirməyə çalışaraq qapının altına pul qoymaq olar; alicənab, yaxşı, saleh insan olmaq olar; dindar olmaq olar; vəftiz olunmaq olar; fəlsəfi ilahiyyatın dərinliyinə getmək olar; ilahiyyatı öyrənmək və kahin də olmaq olar — və hələ də Məsihə qapı açmamaq olar. Bunu heç nə ilə əvəz etməmək olmaz.

Universitetin bir professoru öz tərcümeyi-halında təsvir edir ki, bir dəfə avtobusun damında gedirdi; o zaman *«sözsüz və (düşünürəm ki) demək olar ki, sürətlərsiz, qarşımda hansısa tərzdə özüm barədə fakt dayandı. Anladım ki, nəyisə saxlayıram və ya nədənsə gizlədirəm. Və ya korsetə oxşar sərt paltar geyinmişəm, yaxud da xərçəng kimi çanağım var. Hiss elədim ki, məhz orada və o zaman mənə azad seçim verilmişdi. Mən qapını açə və ya onu bağlı saxlaya bilərdim; zirehi ata və ya onu daşımaqda davam edə bilərdim. İmkanlardan heç biri mənə borc kimi görünmürdü, heç birinə qorxu və ya təhlükə qarışmırdı, baxmayaraq ki, mən qapını açmağın və ya korseti çıxarmağın əvvəlcədən hesablanə bilməyən nəşə olduğunu bilirdim. Mən*

qapını açmağı, yüyəni açıb boşaltmağı qərara aldım. Deyirəm «qərara aldım» və eyni zamanda əksinə nəşə etmək tamamilə imkansız görünürdü».

«Sevinclə heyrtlənmə» kitabında professor K. Lyuis öz həyəcanlarını belə təsvir edir.

Titullu bir xanım Billi Qremin müjdə yığıncağının sonunda irəli çıxmaq çağırışına cavab verdi. Onu imanlılardan birinə təqdim etdilər, o, xanımın öz həyatını hələ də Məsihə tabe etmədiyini biləndə, elə orada, həmin dəqiqə dua eləməyi təklif etdi. Qadın başını əyərək dedi: «Əziz Rəbbim İsa! Bu dünyada hər şeydən çox Sənin mənim qəlbimə gəlməyini istəyirəm. Amin!»

Yeniyetmə-gənc bir bazar axşamı yataqxanada öz carpayısının yanında bizi üstə durdu. Sadəcə, adi, lakin möhkəm şəkildə Məsihə dedi ki, öz həyatında doluşıb; günahlarını etiraf etdi; onun üçün öldüyünə görə İsayə minnətdarlıq etdi və Ondan xahiş etdi ki, onun həyatına gəlsin. Növbəti gün gündəliyində yazdı:

«Dünən həqiqətən də çox şey oldu!.. Bu vaxta qədər Məsih arxa planda idi və öz üzərimdə bütün hakimiyyəti Ona vermək əvəzinə Məni yalnız istiqamətləndirməyini xahiş edirdim. O isə dayanıb qapını döyür. Mən Onu eşitdim və indi O, evinə daxil olub. Onu tənzimləyib və indi orada hökmranlıq edir...»

Və yenə bir gündən sonra:

«Bu gün bütün günü həqiqətən də böyük və yeni sevinc hiss edirdim. Bu — dünyada şübhə olub Allahla ünsiyyətin sevincidir. İndi nə yaxşı bilirəm ki, O, məni idarə edir və əvvəllər Onu heç vaxt yaxşı tanımamışam...»

Bu mənim öz günəddliyimdən olan parçalardır. Mən ondan sitat gətirməyə ona görə cəsaret etdim ki, siz mənim özümün etmədiyim bir addımı atmağı sizə təklif etdiyimi düşünməyəsiniz.

Siz məsihçisiniz? Həqiqi və sadıq məsihçi? Cava-bınız başqa sualdan asılıdır — kilsəyə gedirsiniz ya yox, imanin rəmzlərinə inanırsınız ya yox, layiqli həyat keçirirsiniz ya yox (baxmayaraq ki, bütün bunlar öz vaxtında çox vacib olmuşdur) kimi suallar yox; İsa Məsih qapınızın hansı tərəfində dayanmışdır — kimi sual olacaqdır. Bu, Ən vacibidir.

Bəlkə siz qapını Məsihə açmağa hazırsınız. Əgər bunu eləyib eləmədiyinizə əmin deyilsinizsə, hətta əgər (kimsə bir vaxtlar dediyi kimi) siz qələmlə yazıların üstündən mürəkkəblə gedəcəksinizsə, mənim məsləhətim belədir — inanın.

Sizə dua üçün təklənməyi təklif edirəm. Rəbbin qarşısında günahlarınızı etiraf edərək onlardan imtina edin. Sizə görə və sizin əvəzinizə öldüyünə görə İsa Məsihə təşəkkür edin. Sonra qapını açın və şəxsi Xilaskarınız və Rəbbiniz kimi daxil olmağı Ondan xahiş edin.

Bəlkə də sizə, ürəyinizdə təkrar edə biləcəyiniz dua kömək edə bilər.

Rəbbim İsa Məsih, öz şəxsi yolumla getdiyimi etiraf edirəm. Mən fikrimlə, sözümlə və işimlə günah etmişəm. Günahlarımı bağışla. Mən tövbə edərək onlardan üz çevirirəm.

İnanıram ki, mənə görə ölərək, Öz bədənində mənim günahlarımı daşımisan. Böyük sevginə görə çox

*sağ ol. İndi qapını açıram. Rəbbim İsa, daxil ol! Xilas-
skarım kimi daxil ol və tənzimlə. Rəbbim kimi daxil ol
və məni idarə et. Mən də sənə xidmət edəcəyəm, çünki
Sən bütün həyatım boyu mənə güc verirsən.*

Amin.

Əgər bütün qəlbinizlə bu duanı etsəniz, sizə daxil olduğuna görə İsaya minnətdarlıq edin. Çünki O, daxil olacağını demişdi. O, bizə söz vermişdi. «Əgər kim-sə səsimi eşidib qapını açsa, onun evinə daxil olaca-ğam...» Öz hisslərinizə fikir verməyin; Onun vədinə inanın və Öz sözünə əməl etdiyinə görə Ona təşəkkür edin.

MƏSİHÇİ OLMAQ

Bu sonuncu fəsil öz həyat qapısını İsa Məsih üçün açanlara görə yazılmışdır. Onlar özlərini Ona veriblər. Beləliklə, onlar məsihçi həyatı başlayıblar. Lakin məsihçi olmaq bir şeydir, məsihçilik etmək — başqa şeydir. İndi biz «məsihçilik etmək» sözünün hansı mənada olduğu barədə düşünməliyik.

Siz sadə addım atmısınız: Xilaskarınız və Rəbbiniz kimi gəlmək üçün Məsihi dəvət etmişiniz. Həmin anda yalnız möcüzə adlana bilən nəşə baş verdi. Allahın xeyir-duası olmadan sizin tövbə edib inanmağınız mümkün deyildi, O, sizə yeni həyat verdi, siz yenidən doğuldunuz. Siz Rəbbin övladı oldunuz və Onun ailəsinə daxil oldunuz. Bəlkə siz baş verənləri dərk etmirdiniz — necə ki, fiziki cəhətdən doğularkən heç nə anlamırdınız. Özünüdərk etmə kim olduğunu anlama şəxsi inkişafın bir hissəsidir. Bununla belə, siz doğularkən yeni, müstəqil şəxsiyyət kimi dünyaya gəldiniz, burada da: siz ruhən yenidən doğulanda, Məsihdə yeni yaradılmış oldunuz.

Lakin (bəlkə də siz düşünürsünüz) məgər Allah bütün insanların Atası deyil? Məgər bütün insanlar — Rəbbin övladları deyilmi? Bəli və xeyir! Əlbəttə, Allah — bütün insanların yaratıcısıdır və onlar hamısı — Onun törəmələridir, o mənada ki, öz mövcudluqlarını Ondən alıblar (məsələn, bax: Həvarilərin işləri 17:28). Lakin Müqəddəs Yazıda Allahın bütün bəşəriyyətə ümumi münasibəti Yaradanın yaradılmışa münasibəti kimi və atanın övlada xüsusi münasibəti kimi — Kim ki İsa Məsih vasitəsilə yeni yaranmış oldu — müəyyənləşdirilir. Öz Müjdəsinin girişində Yəhya izah edir:

«O (İsa) özününkülərin yanına gəlmişdi, özününkülər isə Onu qəbul etmədilər. Onu qəbul edənlərə isə, Onun adı ilə iman edənlərə Rəbbin övladları olmaq hakimiyyəti verdi, hansılar ki... Allahdan doğulmuşdular».

«Hansılar sözü ilə başlayan bu budaq cümləsi eyni insanları təsvir edir. Rəbbin övladları — hansılar ki, Rəbbdən doğulublar, Məsihi öz həyatlarına qəbul ediblər və Onun adına inanıblar.

Bu mənada Rəbbin «övladı» olmaq nə deməkdir? İstənilən ailənin üzvləri kimi, o həm üstünlük, həm də məsuliyyət nəzərdə tutur. Onları görmək üçün baxmağa davam etməliyik.

Məsihçi üstünlükləri

Rəbbin ailəsinə yenidən doğulanların yeganə üstünlüyü — onların Allahla əlaqəli olmasıdır.

Gəlin bu münasibətlərə nəzər salaq.

Günahlarımızın Allahdan uzaqlaşma gətirdiyini əvvəllər gördük. Onlar maneə kimi aramızda dayanıblar. Əgər bunu başqa cür ifadə etsək, biz bütün yer üzünün ədalətli Hakiminin ittihamı altında idik. Lakin indi bizim günahlarımızı daşıyan və imanla birləşdiyimiz Məsih vasitəsilə «bəraət aldığımız», yəni Allah tərəfindən qəbul olunub və saleh elan ediliblər. Hakimi-miz Atamız oldu. «Görün Atamız bizə necə məhəbbət verib ki, Rəbbin övladları adlanmış; necə ki biz varıq» — Yəhya yazırdı. «Ata» və «Oğul» — bu iki müxtəlif titulu İsa Allaha və Özünə vermişdir; və bu adlardan istifadə etməyə bizə də icazə verir! Onunla ittifaq vasitəsilə bizə Onun Atasısı ilə yaxın münasibətlərindən nə iləsə bölüşmək icazə verilmişdir. Bizim eramın III yüzilliyinin ortalarında Karfagen yepiskopu Kiprian Tanrı Duası haqqında yazarkən, bu üstünlüyü yaxşı təsvir edir:

«Rəbbin mərhəməti necə də böyükdür! Bizə bəxş etdiyi mərhəmət və xeyir necə də böyükdür; əgər Allahı Ata, özümüzü isə Allahın oğulları adlandıraraq Allah qarışısında dua etməyi bizə tapşırmağına baxsaq, Məsih Rəbbin Oğludur — heç kimin duada deməyə cürət etmədiyi addır, əgər O Özü məhz belə dua etməyə bizə icazə verməsəydi.

İndi nəhayət, biz Rəbbin duasını ikiüzlülük etmədən təkrar edə bilərik. Əvvəllər sözlər boş səslənirdi; indi onlar yeni və alicənab məna ilə doludur. Allah —

həqiqətən də Səməvi Atamızdır, bizim ehtiyaclarımız barədə deməmişdən bilir və Öz övladlarına xeyir verməkdən yorulmur.

Ola bilsin ki, bəzən bizdə nəyisə Onun əliylə düzəltmək lazım olacaq, çünki «Tanrı kimi sevirəsə, onu cəzalandırır; qəbul etdiyi hər bir oğlunu döyür» (İbranilərə 12:6). Lakin bunda da bizə Öz oğulları kimi yanaşır və öz xeyirimiz üçün cəzalandırır. Bu cür sevən, müdrik və güclü Ata ilə biz bütün qorxulardan yaxa qurtara bilərik (Səməvi Atamızın qayğısı barədə bax: Matta 6:7-13, 25-34) və 7:7-12, Onun cəzaları barədə — İbranilərə 12:3-11).

Sadiq münasibətlər

Övladın öz Atasına münasibəti kimi, məsihçinin Allaha münasibəti — yalnız yaxın yox, həm də əminliklədir. Sanki bir çoxları nəsə yaxşı olacağına ümid edirlər, bundan artığına yox; axı bunu əminliklə bilmək olar.

Bu, mümkün olduğundan da artıqdır. Bu bizə Rəbbin açıq İradəsidir. Biz Allahla münasibətimizdə yalnız şüurumuzun sakitliyi və başqalarının yardımı üçün əmin olmamalıyıq, həm də ona görə ki, bizdə bu əminlik olsun. Yəhya qətiyyətlə təsdiq edir ki, o, özünün Birinci Məktubunu yazarkən onun məqsədi məhz belə idi: «Bunu sizə, Rəbbin Oğlu adına iman gətirənlərə yazıram ki, biləsiniz ki, siz Rəbbin Oğluna iman gətirərkən əbədi həyata malik olacaqsınız».

Lakin əmin olmaq — yalnız əminlik hiss etmək deyil. Bir çoxları məsihçi həyatının lap əvvəlində bu səhvi edirlər. Onlar özlərinin səthi hissələrinə çox arxayın olurlar. Bu gün onlar Allaha yaxın olduqlarını hiss edirlər; növbəti gün yenə də yalnızlıq hiss edirlər. Hisslərinin onların ruhani vəziyyətini dəqiq əks etdirdiyini fikirləşdiklərinə görə, onlar qeyri-əminlik dəliliyinə düşürlər. Onların məsihçi həyatı qeyri-sabit, yellənçəkdə hiss etdikləri uçuşa bənzəyir, yüksəkdə ona görə uçurlar ki, yenidən depressiya dərinliyinə qapılınsınlar. Belə səhv mövcudluğu Allah Öz övladlarına təyin etməmişdir. Hisslərə o qədər də etibar etməməyi öyrənməmək lazımdır. Onlar həddən artıq dəyişkəndirlər. Onlar hava şəraiti ilə, vəziyyətlə, səhhətlə əlaqədar dəyişirlər. Biz şıltaqlıqların və əhval-ruhiyyənin təsiri altında olan qeyri-sabit varlıqlarıq, bizim qeyri-sabit hissələrimizin isə ruhani irəliləyişimizlə çox zaman heç bir əlaqəsi olmur.

Bizim Allahla münasibətdə olmağımız barədə bildiklərimizin əsası — hissələrimiz deyil, Onun bu barədə nə deməsidir. Özümüzə tətbiq etdiyimiz yoxlama subyektiv olmaqdan daha çox obyektivdir. Biz ruhani həyatımızın sübutlarını axtarmaq üçün eşələnməməliyik, yuxarı Allaha və Onun sözünə baxmalıyıq. Lakin bizim Onun övladları olduğumuzu təsdiqləyən Allah sözünü harada axtaraq? Birincisi, Allah Yazıda Öz Sözündə vəd edir ki, Məsihi qəbul edənlərə əbədi həyat verəcəkdir. «Bu şəhadət ondan ibarətdir ki, Allah bizə əbədi həyat bəxş etmişdir və bu həyat Onun

Oğlundadır. Rəbbin Oğluna malik olan həyata malikdir; Rəbbin Oğluna malik olmayan həyata malik deyil» (1 Yəhya 5:11-12). Deməli, əbədi həyata malik olmadığımıza itaətkar inam özünəinam deyildir. Əksinə, Rəbbin sözünə inanmaq — itaətkarlıqdır, qürur deyil, müdriklikdir, özünə inam deyil. Şübhə ağılsızlıq və günahdır, çünki «Allaha inanmayan Onu yalançı təsəvvür edir, çünki Allahın Öz Oğlu barədə şəhadətinə inanmır» (1 Yəhya 5:10).

Həm də ki, Müqəddəs Yazı Rəbbin vədləri ilə doludur. Düşüncəli məsihçi mümkün qədər tez onları yaddaşına yerləşdirməyə can atır. Sonra, o depressiya və şübhə yarganına düşəndə çıxmaq üçün Rəbbin vədlərindən kəndir kimi istifadə edə biləcəkdir.

Yadda saxlamağa başlamaq üçün bir neçə ayə — hər birində ilahi vədlər var.

Əgər biz Onun yanına gəlsək, Məsih bizi qəbul edər.

Yəhya 6:37

O, bizi tutacaq və heç vaxt buraxmayacaq.

Yəhya 10:28

O, heç vaxt bizi tərk etməyəcək.

Matta 28:20; İbraniyə 13: 5,6

Allah gücümüzdən artıq olana yol verməz.

1 Korinfililərə 10:13

Günahlarımızı tövbə edəndə O, bizi bağışlayacaq.

1 Yəhya 1:9

Biz xahiş edəndə O, bizə müdriklik verəcək.

Yaqub 1:5

İkincisi, Tanrı bizim qəlblərimizlə danışır. Bu sözlərə qulaq asın: «Allah sevgisi Müqəddəs Ruhla qəlbimizə axmalıdır»... və «nə zaman ki, «Avva, Ata!» çağırırıq, həmin ruh bizim ruhumuza Rəbbin övladları olduğumuzu şəhadət edir (Romalılara 5:5, 8:15–16). Hər bir məsihi bunun nə demək olduğunu bilir. Yazıda Müqəddəs Ruhun zahiri şahidi Müqəddəs Ruhun təcrübəmizdəki daxili şahidi ilə təsdiqlənir. Bu, xırda və dəyişkən hisslərə inanmamaq deməkdir, ürəyimizdəki dərinləşən əminliyi gözləməkdir, necə ki, Müqəddəs Ruh bizi Tanrı sevgisinə əmin edir və duada Rəbbin surətini axtaranda «Ata!» deməyi öyrədir.

Üçüncüsü, bizim Onun övladları olduğumuzu Yazıda və təcrübədə şəhadət edən Müqəddəs Ruh Öz şəhadətini bizim xasiyyətimizdə tamamlayır. Əgər biz yenidən Tanrı ailəsinə doğruluqsa, onda Rəbbin Ruhu bizdə yaşayır. Əslində, Müqəddəs Ruhun iştirakı — Tanrı övladlarının ən böyük üstünlüklərindən biridir. Bu, onların fərqləndirici xüsusiyyətidir: «Çünki, Rəbbin Ruhu ilə idarə olunanların hamısı Rəbbin övladlarıdır». Və yenə: «Əgər Kim Məsih Ruhuna malik deyilsə, o, Onun deyil» (bax: Romalılara 8:9–17). Onun bizə daxil olmasından lap az vaxt keçəcək və O, bizim həyat tərzimizdə dəyişikliklər etməyə başlayır. Yəhya Birinci Məktubunda bu cür yoxlama barədə qətiyyətlə deyir. Əgər kimsə Rəbbin ehkamına itaətsizlikdə və

yaxınlarına münasibətdə borcunun yerinə yetirilməsində təkid edirsə, nə deməyinə baxmayaraq, məsihçi deyildir. Salehlik və sevgi — Rəbbin övladının dəyisilməz cizgiləridir.

Etibarlı münasibətlər

Tutaq ki, Biz Allahla yaxın münasibətdəyik və buna Rəbbin Öz Sözü ilə əmin olmuşuq — bəs bu münasibətlər etibarlıdır mı? Ya da indi Rəbbin ailəsinə doğulmaq və bir saniyədən sonra rədd edilmək olarmı? Müqəddəs Yazı onu göstərir ki, bu — daimi münasibətlərdir. «Əgər övladlar həm də varislərdirlərsə, — Pavel yazmışdı, — Rəbbin varisləridir, Məsihin isə həmvarisləridir». Sonra isə, Romalıları göndərişin 8-ci fəslinin sonunda sübut etməkdə davam edirdi ki, Rəbbin övladları əbədi olaraq qorunurlar, çünki heç nə və heç vaxt bizi Onun sevgisindən ayıra bilməz.

«Mən günah edəndə nə baş verir?» — siz soruşa bilərsiniz. «Onda mən öz oğulluq hüquqlarımdan imtina edib Rəbbin övladı olmuram mı?» Yox. Bunu insan ailəsi ilə müqayisə edin. Oğlan kobudluğu ilə öz valideynlərinin xətrinə dəyir. Onların evinə bulud çökür. Havada gərginlik asılmışdır. Ata ilə oğul danışmırlar. Nə baş verir? Oğlan daha oğul deyil? Yox. Onların münasibətləri dəyişməyib, ünsiyyətləri sınıb. Münasibətlər doğuluşdan, ünsiyyət isə davranışdan asılıdır. Oğlan üzr istəyənin kimi bağışlanacaqdır. Bağışlanma isə ünsiyyəti bərpa edir. Bütün bu vaxt ərzində münasibətlər əvvəlki kimi

qalmışdı. Bəlkə də, uşaq müvəqqəti olaraq sözəbaxmayan, itaətsiz oğul idi, ancaq onun oğul olmasına son qoyulmamışdı.

Tanrı övladları ilə də belə olur. Günah edərkən Onunla övladları kimi olan münasibətlərimizi rədd etmirik, baxmayaraq ki, tövbə edib günahdan azad olmayana qədər Onunla ünsiyyətimiz korlanmışdır. «Biz günahlarımızı tövbə edən kimi, o, sadıq və saleh olaraq, günahlarımızı bağışlayacaq və bizi hər cür yalandan təmizləyəcək, çünki «əgər kimsə günah edibsə, bizim Ata qarşısında Vəsadətçimiz var — İsa Məsih, Saleh — O, günahlarımıza görə mərhəmətdir» (1 Yəhya 1:9, 2:1-2). Ona görə də, bu gün baş verənləri düzəltmək üçün axşamı, ya da növbəti bazar gününü gözləmək lazım deyildir.

Bunun əvəzinə, düşəndə diz üstə düşün, dərhal tövbə edin və itəatkarlıqla Atanın bağışlamasını diləyin. Vicdanınızı təmiz və bulanmamış saxlamağa çalışın.

Əgər başqa cür ifadə etsək, biz bir dəfə bəraət ala bilərik; ancaq hər gün bizə bağışlanma lazımdır. İsa həvarilərin ayaqlarını yuyanda bunun əyani nümunəsini bizə göstərdi. Peter ondan xahiş etdi ki, onun əllərini və başını da yusun. Lakin İsa cavab verdi: «Yuyulana yalnız ayaqlarını yumaq lazımdır, çünki tamamilə təmizlənilir». Yerusəlimə bayrama dəvət olunmuş adam getməzdən əvvəl yuyunacaqdır. O, dostunun evinə gələndə yenidən yuyunmağı təklif etməyəcəklər,

ancaq qul onu qapının kandarında qarşılıyib ayaqlarını yuyacaqdır. Eləcə də biz, ilk dəfə tövbə və imanla Məsihə gələndə belə bir «vanna» qəbul edirik (hansı ki, bəraətdir və vəftiz olunmanın zahiri simvoludur). Onu bir daha təkrar etmək lazım deyil. Lakin dünyanın tozlu küçələrində getdiyimiz bütün vaxt ərzində daima «ayaqlarımızı yumalıyıq» (bu da gündəlik bağışlanmadır).

Məsihçi öhdəlik

Tanrı övladı olmaq — möcüzəli üstünlükdür. Ancaq onun bəzi öhdəlikləri də vardır. Peter məhz bunu nəzərdə tutaraq yazırdı: «Anadan təzə olmuş körpələr kimi, hiyləsiz südü andıran kəlamı arzulayın ki, onunla böyüyüb qurtuluşa nail olasınız» (1 Peter 2:2).

Tanrı övladının böyük üstünlüyü — münasibətlər, böyük öhdəçiliyi — böyümədir. Hamı uşaqları sevir, ancaq ağılı olan heç kəs istəmir ki, onlar körpə qalsınlar. Lakin faciə ondadır ki, bir çox məsihçilər yenidən doğulandan sonra daha heç vaxt böyümürlər. Onların ruhani geriliyindən başqa insanlar da əziyyət çəkirlər. Digər tərəfdən, Ruhani Atamız təyin etmişdir ki, «Məsihdə olan körpələr» «Məsihdə olan yetkinlər» olsunlar. Doğuluşdan sonra böyümə gəlməlidir. Bəraət çətinliyi (Allahın bizi qəbul etməsi) işıqlanma prosesinə gətirməlidir (bizim müqəddəslikdə böyüməyimizi Peter «xilasda böyümə» kimi işarə edir).

Məsihçinin böyüməli olduğu iki əsas səbəb vardır. Birincisi — anlama, ikincisi — müqəddəslik. Məsihçi həyatına başlayanda biz ola bilsin ki, çox az anlayırıq və elə indicə Allahı tanımışıq. İndi isə biz Allahımız və Rəbbimiz, Xilaskar İsa Məsihdə olan biliklərimizdə böyüməliyik. Bu biliklər qismən intellektual, qismən də şəxsidir. Yuxarıda deyilənlərlə əlaqədar, mən sizə yalnız Müqəddəs Yazını öyrənməyi yox, həm də yaxşı məsihçi kitablarını oxumağı məsləhət görürəm. Anlamada böyümə vacibliyinə əhəmiyyət verməmək təhlükə ilə oynamaq deməkdir.

Həyatın müqəddəsliyində də böyümək lazımdır. Əhdi-Cədid müəllifləri Allaha iman, yaxınlara sevgi və Məsihe oxşarlıqda inkişaf barədə danışirlər. Hər bir Allah oğlu xasiyyətində və davranışında daha çox Allahın Oğlunun Özünə oxşamağı arzulayır. Məsihçi həyatı — salehlik həyatıdır. Biz Rəbbin əhkamlarını və Rəbbin iradəsini icra etməyə can atmalıyıq. Müqəddəs Ruh qismən də buna görə bizə verilmişdi. O, bizim bədənlərimizi Özünün məbədi etdi. O, bizdə məskunlaşıb. Və biz Ona tabe olaraq Onun ardınca gedəndə, O, şəxsi istəkləri dəf edəcək və Öz bəhrəsini həyatımıza gətirəcək, hansı ki, «sevgi, sevinc, sülh, səbirlik, rifah, mərhəmət, inam, özünü məhdudlaşdırmaqdır» (Qalatiyalılara 5:16, 22-23).

Bəs biz necə böyüyək? Ruhani inkişafın üç başlıca sirri vardır. Həm də onlar Tanrı övladlarının əsas vəzifəsidir.

Rəbbin qarşısında borcumuz

Səmavi Atamızla münasibətlərimiz etibarlı olsa da, hərəkətsiz deyildir. O, istəyir ki, Onun övladları onu daha çox və yaxından tanıyaraq böyüsünlər. Məsihçi nəslə aydınlaşdırmışdır ki, buna aparan əsas yol — hər gün Müqəddəs Yazını oxumaq və dualardır. Bu — məsihçilər üçün dəyişilməz zərurətdir və onlar inkişaf etmək istəyirlər. Hamımız indi məşğuluq, ancaq hər hansı bir yolla vacib işlərin ardıcılığını dəyişərək bunun üçün vaxt ayıraq. Bu o deməkdir ki, sərt özünü-tizam tələb olunacaqdır, ancaq bizdə əminlik olacaqdır ki, Müqəddəs Yazı və saatla birlikdə biz qələbə yolu ilə irəliləyirik.

Müqəddəs Yazının oxusu ilə dua arasında bərabərliyi qorumaq vacibdir, çünki, Yazı vasitəsilə Allah bizimlə danışır, dua vasitəsi ilə isə biz Onunla danışırıq. Müqəddəs Yazının oxusunun sistemləşdirilməsi ağıllı iş olardı. Bir çox rəngarəng üsullar mövcuddur. Oxuya başlamazdan əvvəl dua edin, Müqəddəs Ruhdan gözlərimizi açmağı və şüurumuzu nurlandırmağı xahiş edin. Sonra yavaş-yavaş, fikirləşib dərk edərək oxuyun. Yaxşı tərcümədən istifadə edin. Özünü kömək üçün yaxşı şərh tapmağınız pis olmazdı. Sonra oxuduğunuz ayələrin məzmununu həyatınızdakı vəziyyətə tətbiq etməyə çalışın. İddia edə biləcəyiniz vədləri, icra etməli olduğunuz ehkamları, riayət etməli olduğunuz nümunələri və qaçmalı olduğunuz günahları axtarın. Dəftərinizin olması və öyrəndiyiniz hər şeyin oraya qeyd edil-

məsi faydalı olardı. Hər şeydən çox İsa Məsihi axtarın. O — Müqəddəs Yazının başlıca mövzudur. Biz orada yalnız Onun Özünü necə açmasını tapmayacaq, həm də Müqəddəs Yazının səhifələrində Onunla şəxsən tanış olacağıq.

Bunun ardınca, təbii olaraq, dua gəlir. Allahın elə indicə sizinlə danışdıqlarına cavabdan başlayın. Söhbətin mövzusunı dəyişməyin! Əgər O, sizinlə Özü və Onun şöhrəti barədə danışdırsa, Onu şöhrətləndirin. Əgər O, sizin günahlarınız barədə danışdırsa, onları tövbə edin. Oxuduğunuz parçada sizin üçün açılan bütün xeyir-dualar üçün Ona təşəkkür edin və dua edin ki, siz və dostlarınız bu dərsi mənimsəyəsiniz.

Müqəddəs Yazıda oxuduğunuz hissə barədə oxuyanda, siz digər dualarla davam etmək istəyəcəksiniz. Və əgər Müqəddəs Yazı — sizin duada birinci yardımçınızdırsa, gündəlik ikinci köməkçiniz olacaqdır. Səhərlər irəlində olan günün bütün detallarını ona etibar edin, axşam isə bütün günü bir daha nəzərdən keçirin, etdiyiniz günahları etiraf edin, aldığınız xeyir-dualara görə minnətdarlıq edin və qarşınıza çıxan adamlar üçün dua edin. Allah — sizin Atanızdır. Təbii, inamlı və cürətli olun. Həyatımızın bütün detalları Ona maraqlıdır. Tezliklə qohumlarınız və dostlarınız üçün — kim üçün dua etməyi vacib bilirsinizsə, — dua siyahısının tutulmasının nə qədər vacib olduğunu aydınlaşdıracaqsınız. Yaxşı olardı ki, bu siyahı mümkün qədər «yumşaq» olsun, ora adları əlavə etmək və silmək çox asan olsun.

Bizim kilsə qarşısında borcumuz

Məsihçi həyatı — yalnız sizin şəxsi işiniz deyil. Əgər biz yenidən Rəbbin ailəsinə doğulmuşuqsa, yalnız O, bizim Atamız olmur, həm də dünyadakı istənilən milliyyətli və məzhəbli imanlı Məsihdə qardaşımız və ya bacımız olur. Əhdi-Cədidə məsihçilər üçün ən adi adlardan biri — «qardaşıqdır». Bu — böyük həqiqətdir. Lakin hesab etmək olmaz ki, ümumdünya Məsih kilsəsinin üzvü olmaq kifayətdir; biz onun yerli qoluna mənsub olmalıyıq. Həm də universitetdə və ya daha haradasa hər hansı məsihçi ittifaqının üzvü olmaq azdır (ümid edirəm ki, siz onların fəal iştirakçısı olacaqsınız). Hər bir məsihçinin yeri-yerli kilsədədir və o, onun ibadətində, ünsiyyətində və şahidliyində iştirak etməlidir.

Bəlkə də siz hansı kilsəyə qoyulmalı olduğunuzu soruşacaqsınız. Əgər siz ev tərbiyəsi vasitəsilə hər hansı kilsəyə əlaqəlisinizsə və ya son vaxtlar ora gedirsinizsə, heç bir səbəb olmadan bu əlaqəni qırmaq ağılsızlıq olardı. Əgər siz kilsə seçməkdə azadsınızsa, istiqamətlənmək üçün iki ölçü vardır. Birincisi — xidmətçiyə, ikinci — yığıncağa aiddir. Özünü belə suallar verin: Xidmətçi Müqəddəs Yazının hörmətinə elə tabe olurmu ki, vəzlərində onun göndərişini izah etməyə və müasir həyatla müqayisə etməyə can atsın? Və heç olmasa yığıncaq Məsihi, bir-birini və dünyanı sevən və onlara inanan icmaya yaxındırmı?

Vəftiz — görünən məsihçi cəmiyyətinə yoldur. Biz onun başqa mənalara malik olduğunu da görmüşük,

lakin əgər siz vəftiz olunmayıbsınızsa, öz xidmətçinizdən xahiş etməlisiniz ki, sizi vəftizə hazırlasın. Sonra birbaşa məsihçi ünsiyyətinə qatılın. Əvvəlcə çox şey qərribə görünə bilər, ancaq kənarda dayanmayın. Bazar günləri kilsəyə getmək — məsihçinin şəxsiz borcudur və məsihçi kilsəsinin demək olar ki, bütün qolları onunla razıdırlar ki, Tanrı Axşamları və ya Müqəddəs İştirak — Məsih tərəfindən daxil edilmiş, Onun ölümünü bir-birimizlə ünsiyyətdə xatırlamağa kömək edən əsas xidmətdir.

Ümid edirəm ki, ünsiyyətin sadəcə istirahət gününün əyləncəli olması təəssüratı oyatmadım! Buna əvvəlcədən inanmaq çətin olsa da, digər məsihçilərə sevgi — yeni və real həyəcandır. Müxtəlif tipli, müxtəlif mənşəli və müxtəlif yaşlı məsihçi cəmiyyətində dostluğun və qarşılıqlı zənginləşmənin yeni dərinlikləri açılacaqdır. Məsihçinin ən yaxın dostları və əlbəttə ki, həyat qaydası məsihçi olacaqdır (bax: məsələn, 2 Korinflilərə 6:14).

Bizim dünya qarşısında borcumuz

Məsihçi həyatı — uşaqların öz Ataları və bir-biri ilə ünsiyyətdə sevinc aldıkları ailə münasibətləridir. Lakin bir anlıq da olsa düşünməyin ki, bununla məsihçi məsuliyyəti bitir. Məsihçilər — özünüsevən qapalı çevrə deyillər, hansı ki, özündənrazı və özünəgüvənən, yalnız özü ilə maraqlanan pedantlardan ibarətdir. Əksinə, hər bir məsihçi qalan insanlarla dərinədən

maraqlanmalıdır. Və məsihçinin vəzifələrindən biri, bacardığı qədər hamıya xidmət etməkdir.

Məsihçi kilsəsi xeyli miqdarda alicənab, insanpərvər işlə məşğul olur — ehtiyacı olanlara və dünya tərəfindən rədd edilmişlərə — dilənçi və aclara, xəstələrə, istismar olunanlara və hüquqsuzlara, qullara, dustaqlara, qaçqınlara və kimsəsizlərə yardım edir. Bu gün də məsihçilər, Onun xatirinə, əzab və kədər yükünü yüngülləşdirməyə çalışırlar. Ancaq hələ külli miqdarda toxunulmamış iş bizi gözləyir.

Utanaraq etiraf etmək lazımdır ki, bəzən məsihçiliyə aidiyyəti olmayanlar bizdən — özünü Məsihi tanıyan kimi adlandıranlardan daha çox ürəyiyananlıq göstərirlər.

Məsihçilərin «dünyaya» münasibətdə daha bir xüsusi vəzifəsi vardır (Müqəddəs Yazı Məsihdən və kilsədən kənarda olanları belə təsvir edir) — müjdəçilik. «Müjdələmək» — hərfi mənada İsa Məsih barədə xoş xəbəri yaymaqdır. Yalnız Asiyada, Afrikada və Latin Amerikasında yox, həm də yüksək qərb cəmiyyətində İsa və Onun xilas barədə eşitməyən milyonlarla insan vardır. Uzun əsrlər boyu kilsə sanki yarıyuxulu vəziyyətdə idi. Bəlkə bizim vaxtımızda məsihçilər oyanaraq dünyanı Məsih üçün fəth edəcəklər? Bəlkə bizim, sizin üçün Onun xüsusi təyinatı var, hansını ki, siz Müjdə xidmətçisi və ya missioner olaraq yerinə yetirəcəksiniz. Əgər siz oxuyursunuzsa və artıq öz sənətinizi seçmişsinizsə, tələsik, düşünülməmiş hərəkətlər etmək doğru olmaz. Lakin

həyatınızda Rəbbin iradəsini açmağa və ona tabe olmağa çalışın.

Hər bir məsihçi din xadimi və ya missioner olmalı deyil, ancaq Allah hər bir məsihçinin İsa Məsih haqqında şahid olmasını təkidlə əmr edir. Öz evində, dostlar arasında universitetdə və ya işdə hər bir məsihçinin dəyişməz vəzifəsi daimi, sevgi dolu, itaətkar, doğru Məsih həyatı sürmək və başqalarını da Ona gətirməyə çalışmaqdır. O, zəhlətökən olmamalı, nəzakətli və qətiyyətli olmalıdır.

Duadan başlamaq lazımdır. Dostlarınızdan birinin və ya ikisinin həyatına qarşı xüsusi maraq oyatmağı Tanrıdan diləyin. Bu insanların sizinlə eyni cinsdən və təxminən eyni yaşda olması pis olmazdı. Sonra onların imana gəlməsi üçün mütəmadi və məqsədli şəkildə dua edin; dostluğun xatirinə aranızdakı dostluğun artmasına kömək edin; onlarla vaxt keçirməyə və onların özü üçün onları həqiqətən sevməyə çalışın. Tezliklə onları hər hansı xitdmətə və ya görüşə çağırmaq imkanı yaranacaq, burada onlar müjdənin izahını eşidəcəklər, ya da onlara oxumaq üçün məsihçi ədəbiyyatı verin, ya da sadəcə olaraq, İsa Məsihin sizin üçün kim olması və Onu necə tapdığınızı danışın. Yəqin mənim əlavə etməyim artıqdır ki, ən bariz şahidlik də, davranışımıza, uyğun olmasa, heç bir təsir buraxmaz, eyni zamanda bir çox şeylər Məsihin dəyişdiyi həyatınızdan daha çox Onun xeyrinə təsir göstərə bilər.

Tanrı övladlarının böyük üstünlükləri və borcları belədir. Rəbbin ailəsinə doğulmuş Səməvi Atası ilə yaxın, sadıq və etibarlı, münasibətlərə sevinən məsihçi gündəlik Müqəddəs Yazı və dua oxusunda intizamlı olmağa, kilsəsinin sadıq üzvü olmağa, eyni zamanda məsihçi xidmətlərində və şəhadətində fəal olmağa çalışır.

Məsihçi həyatı barədə bu fikir bütün məsihçilərin məruz qaldığı gərginliyi aradan qaldırır. Əgər qısa desək, biz iki səltənətin — yerdəki və səmadakı — vətəndaşlarıyıq. Və hər iki vətəndaşlıq bizim üzərimizə yan qaça bilmədiyimiz öhdəçiliklər qoyur.

Bir tərəfdən, Əhdi-Cədid müəllifləri bizim dövlət, rəhbərlik və ümumiyyətlə cəmiyyət qarşısındakı öhdəçiliklərimizi əhəmiyyətli dərəcədə qeyd edirlər. Müqəddəs Yazı bizə imkan verməz ki, bu praktik öhdəçilikdən tamamilə imtina edək — nə mistisizmə, nə monastıra, nə də ki dünyadan ayrı olan məsihçi cəmiyyətinə qapılaq.

Digər tərəfdən bəzi Əhdi-Cədid müəllifləri bizə xatırladırlar ki, biz yer üzünə «gəlmə və səyyahıq» və «yerimiz göydədir» və biz əbədi evimizə gedirik (bax, məsələn, 1 Peter 2:11; Filippilərə 3:20; 2 Korinflilərə 4:16–18). Sonra da ki, biz yer üzündə var-dövlət toplamamalı, xudbincəsinə xeyrimizi güdməməli və indiki həyatımızın kədərini çox çəkməməliyik.

Ya Məsihə qapılıraq dünyaya əhəmiyyət vermədən, ya da Məsihi unutmaq üçün dünyadan «yapışmaqla» bu gərginliyi zəiflətmək olar. Ancaq bunlardan heç biri həqiqi məsihçi qərarı deyil, çünki hər ikisi bu və ya digər məsihçi öhdəçiliyindən imtina etməyi nəzərdə tutur. Müqəddəs

Yazını rəhbər tutan tarazlanmış məsihçi eyni zamanda həm «Məsihdə», həm də «dünyada» yaşamağa çalışacaqdır. O, bunların heç birindən yayına bilməz.

Bu — Məsihin bizi səslədiyi şagird həyatıdır. O, ölərək yenidən dirildi ki, bizə təzələnməmiş həyat bəxş etsin. Dünyada belə bir ömür sürməyimiz üçün O, bizə Müqəddəs Ruh verdi.

İndi O, bizi ardınca getməyə, bütünlükdə və hüdudsuz olaraq özümüzü Onun xidmətinə həsr etməyə çağırır.

MÜNDƏRICAT

<i>Müqəddimə</i>	3
1. Düzgün üsul.	7
Allah deyib.	9
Allah fəaliyyət göstərib.	12
İnsanın cavabı	13

I

MƏSİHİN ŞƏXSİYYƏTİ

2. Məsih Özünü Kim elan etdi	20
Onun təlimi Onun Özünə yönəldilib	22
Onun birbaşa iddiaları	26
Onun ikinci dərəcəli ərzləri	30
Onun həqiqətə geyinmiş iddiaları.	34
Nəticə.	36
3. Məsihin xasiyyəti	38
Məsih Özü bu barədə nə düşünürdü.	40

İsanın dostları nə deyirdilər	44
Məsihin düşmənləri nə ilə razılaşırdılar.	46
Biz özümüz nə görə bilərik.	48
4. Məsihin dirilməsi	52
Bədən yoxa çıxdı	54
Kətan parçalar toxunulmaz qalmışdı	60
Rəbbi görmüşdülər	63
Şagirdlər dəyişildilər	68

II

İNSAN EHTİYACI

5. Günahın faktı və mahiyyəti	72
Günahın ümumiliyi	74
10 Əmr	77
6. Günahın nəticəsi	86
Allahdan uzaqlaşma.	86
Özü özünə köləlik	91
Başqaları ilə münaqişə	95

III

MƏSİHİN İŞİ

7. Məsihin ölümü.	100
Çarmıxın mərkəzi yeri	102
Xaçın mənası	107

8. Məsihin Xilası	123
Məsihin Ruhü.	123
Məsihin Kilsəsi	128

IV

İNSANIN CAVABI

9. Qiyməti hesablayarkən	134
Məsihin ardınca getmək çağırışı.	137
Məsihi qəbuletmə çağırışı.	146
Əsas səbəb	147
10. Qərara yaxınlaşarkən	152
11. Məsihçi olmaq	165
Məsihçi üstünlükləri	166